Violonistul ŞERBAN LUPU revine pe curând!

Cu 15 ani în urmă jurnaliştii occidentali scriau: "Violonistul Şerban Lupu narcotizează America".

După 20 de ani, personajul real, violonistul Şerban Lupu, revine în România în concert la Sala Radio, sub bagheta dirijorului Mendi Rodan. De asemenea, a susţinut un master chass la Braşov, unde a inclus şi un recital.

În istoria dezvoltării lumii, personalităţile au dovedit că ştiu unde le sunt rădăcinile.

Înainte de a-i adresa prima întrebare, Şerban Lupu a ţinut să prefaţeze dialogul nostru astfel:

— Sunt consecvent convingerii că tinerii noştri muzicieni români trebuie ajutaţi să se formeze şi să se afirme. Intenţionez să selecţionez şi în perspectivă, aşa cum am făcut-o deja după 1989, studenţi români, de real talent, care să-şi cotinue studiile în America şi în Italia.

— Aţi organizat în iunie, la BBC, o înregistrare de muzică românească contemporană; aţi apelat la compozitorii noştri, presupun prieteni ai dumneavostră, comandându-le lucrări.

— Îmi face plăcere şi găsesc că este de datoria mea să încurajez compozitorii să scrie lucrări pe care, apoi, să le cânte în străinătate, unde muzica românească, din păcate, nu este cunoscută, pentru că nu a existat o tradiţie în acest sens.

Când am cântat "Impresii din copilărie" de Enescu, spectatorii au fost entuziasmaţi. Străinii nu abordează acest opus nu numai datorită dificultăţii sale, ci şi a specificului românesc pe care, e greu să-l intuieşti din afară. Una din lucrările care circulă mult este "Sonata a III-a pentru vioară şi pian" de Enescu - se cântă la New York, la Londra; Isaac Stern a şi înregistrat-o. Alte lucrări româneşti nu se cântă şi datorită lipsei partiturilor. Muzica ungară, poloneză sau rusă este prezentă în orice magazin din occident, dar pentru aceasta trebuie alocate fonduri, ceea ce cred că este de datoria guvernului ţării respective. Dacă statul nu gândeşte în acest sens, ce se va întâmpla cu creaţia muzicală românească?

— Remember. Cum v-aţi format ca muzician?

— M-am format la şcoala severă a celebrului profesor şi muzicolog român George Manoliu, unul dintre cei mai avizaţi comentatori ai violonisticii enesciene.

(Cum Şerban Lupu nu a dorit să fie unilateral a aprofundat studiul compoziţiei cu Doru Popovici. A fost distins cu cele mai înalte premii la concursurile de la Paris, Viena şi Londra, ca apoi să se specializeze în capitala Angliei.)

— Am plecat cu o bursă de studii şi am lucrat sub îndrumarea lui Yehudi Menuhin, Henri Szering, Mathan Milstein. De 17 ani m-am stabilit în America.

(În America, Şerban Lupu a fost numit profesor de vioară la vestita Universitate din Illinois, unde îşi împarte activitatea muzicală între cea concertistică şi cea pedagogică. Catedra vestitei Universităţi din Illinois solicită fiecărui cadru didactic o susţinută activitate concertistică.)

— În 1947, George Enescu a fost invitat profesor la această universitate. Am putea vorbi de "tradiţie"...

— Universitatea din Illinois păstrează înregistrări realizate de Enescu în acea perioadă, documente inedite, pe care sper să le pot recopia pe compact-disc. Formaţia "Enescu Chamber Ensamble", afiliată "Societăţii Enescu", compusă din violoncelistul Mirel Iancovici, violistul Vladimir Mendelsohn, un alt violist de renume, Lorry Walfish, contribuie enorm la promovarea muzicii enesciene, în special, şi a muzicii româneşti.

Colaborând cu cvartetul "Bălănescu" au interpretat, la Kenedy Center, "octetul" de Enescu, Ansamblul Enescu abordând atât repertoriul tradiţional, cât şi lucrări de Theodor Grigoriu sau Doru Popovici. Din formaţie mai fac parte instrumentişti celebri, Nathan Rosen, Jan Hobsson.

— Întorcându-ne la concertul londonez, v-aţi asumat responsabilitatea de a acorda prioritate promovării muzicii româneşti, timp de 50 de minute, înregistrate la BBC.

— Mi-am propus să prezint un spectru larg, divers de lucrări: "Sonatina" de Paul Constantinescu, o suită de Mihail Jora, deja intrat în eternitate, lucrarea lui Doru Popovici, contemporană, "Muzica funebră" - este o lucrare de efect, pe care o cânt încă din anii când mă aflam în ţară, dar am cântat-o şi la New York. Scrisă în memoria victimelor de la Auschwitz, piesa este serială, folosind mijloace rudimentare, devenind foarte tragică tocmai prin această scriitură aparent goală, venind parcă dintr-o văgăună de sunete, este impresionantă - apoi lucrări de Paul Rogojină, Theodor Grigoriu, Gheorghe Constantinescu, "Sonata" de Violeta Dinescu, pe care o consider foarte interesantă.

(Faptul că Şerban Lupu "simte româneşte" rezultă şi din ajutorul atât spiritual cât şi material dat muzicienilor români în America. Tânărul pianist Horia Mihail şi tânăra violonistă Cristina Buciu sunt, deja, studenţi la Illinois.)

— În urmă cu câţiva ani, aţi preluat de la compozitorul Dinu Ghezza conducerea artistică a Festivalului Gubbio din Italia, aţi extins aria festivalului iniţiind un master class la care predau Mirel Iancovici la clasa de violoncel şi Wolfgang Lauffer - şi el din România, acum profesor la Mikwaukee.

— Da. Alături de profesorul bulgar Stefan Popov, stabilit la Londra, profesorul ungur Gzaba Erdey, Lorry Walfisch şi Jan Hobbson. Anul trecut au urmat acest curs 130 de studenţi din 27 de ţări; de la noi, violonistele Irina Mureşan şi Ana Maria Deveselu precum şi pianista Diana Popescu. Sponsorizarea studenţilor români revine exclusiv italienilor, care, după 1989, sunt foarte atenţi cu românii.

— Să mulţumim lui Dante pentru eleganţa urmaşilor. Drumurile dumneavoastră duc la Roma, dar şi la Londra şi New York, repetându-se allegro.

După 20 de ani aţi venit la Bucureşti. Vă veţi întoarce, în a non tropo, în România, după alţi 20 de ani?

— Aşteptaţi-mă din nou în ţară cât de curând.

— Vă aşteptăm. Cu ajutorul dumneavoastră, echipa de "narcotizare" prin muzică românească, a Europei şi Americii, creşte.

Claudia Duminică

un PACEPA polonez

Este cunoscut, la noi, cazul fostului general Pacepa, care a ajuns să ocupe funcţii de mare importanţă în ierarhia serviciilor secrete române şi care, pentru o perioadă, s-a aflat în imediata apropiere a familiei Ceauşescu, având acces la cele mai mari secrete ce priveau statul român şi relaţiile externe ale acestuia. Din această poziţie, el a furnizat date unor servicii speciale vest-europene şi americane, sfârşind prin a părăsi ţara şi a se pune la dispoziţia celor interesaţi să afle cât mai mult despre România.

Date fiind multele "filtre" prin care trebuia să treacă o persoană pentru a ocupa o asemenea funcţie într-un stat socialist, acţiunile lui Pacepa ar putea părea de domeniul fantasticului şi, oricum, ca făcând parte din categoria cazurilor unicat. Şi, totuşi, a existat şi alt personaj care a acţionat într-un mod asemănător în Polonia. Ceea ce dovedeşte faptul că serviciile secrete ce doreau să afle cât mai multe despre statele socialiste - în special CIA - lucrau după scenarii bine puse la punct, adaptate, mai mult sau mai puţin, la situaţiile concrete. Mărturii ce merg până la suprapunerea unor elemente oferă cazul unui colonel polonez, Ryszard Kuklinski, care poate fi numit, fără exagerare, "un Pacepa polonez". Sau, dacă vreţi, Pacepa poate fi supranumit "un Kuklinski român". Cele ce urmează oferă confirmarea...

35 000 de pagini oferite CIA

"În perioada când era posibil un atac al Pactului de la Varşovia împotriva NATO, mergând până la operaţiuni nucleare de o parte şi de alta, nu cunosc nici o altă sursă umană care a transmis Occidentului date atât de multe şi de precise despre armatele ţărilor socialiste europene". Aprecierea aparţine unui expert militar american şi îl priveşte pe colonelul polonez Ryszard Kuklinski care, lucrând mai bine de 11 ani pentru serviciile speciale americane şi aflându-se în posturi-cheie care-i îngăduiau accesul la

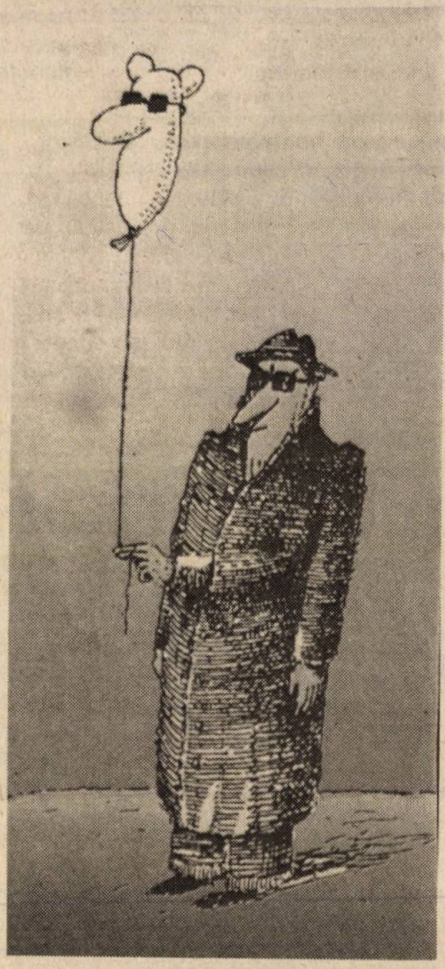

Desen de Marek Raczowski, apărut în "Zycie Warszavy"

informaţii ultrasecrete în legătură cu armata poloneză şi cu armatele statelor membre ale Tratatului de la Varşovia, a permis CIA să întreprindă ceea ce un ziarist de la "Washington Post" numea "cea mai extraodinară şi mai fructuoasă operaţiune de spionaj pusă la cale vreodată de agenţia de informaţii americană". Sublinierea nu pare deloc exagerată dacă se are în vedere că Ryszard Kuklinski a transmis Statelor Unite circa 35 000 de pagini de documente ultraconfidenţiale, între care şi planurile strategice ale Tratatului de la Varşovia întocmite pe câte cinci ani şi referitoare la perioadele 1971-1975, 1976-1980, 1981-1985.

Omul lui Jaruszelski

Legătura s-a stabilit în fosta RFG, în 1970, când Kuklinski avea 40 de ani. După unele surse, iniţiativa a aparţinut CIA, care a orientat mai mulţi ofiţeri din armata americană să-l contacteze şi să-l testeze pe Kuklinski în vederea recrutării. Acesta a afirmat, însă, că primul pas l-a făcut el şi a constat în propunerea avansată ataşatului militar al SUA în RFG. Poate că are mai puţină importanţă începutul, în vreme ce, până în noiembrie 1981, relaţia Kuklinski-CIA, via sindicatul Solidaritatea, a funcţionat fără întrerupere şi cu eficienţă rar întâlnită pentru serviciile de spionaj american. "Practic, tot ce ştiam despre armatele fostelor state socialiste europene ne parvenea de la Kuklinski", declara un reprezentant al acestora. Şi realitatea confirmă calitatea şi cantitatea informaţiilor primite crescând pe măsură ce ofiţerul polonez a avansat de pe un post nu prea important la un eşalon inferior de programare militară în cadrul Statului Major al armatei Poloniei, la funcţia de consilier şi de om de încredere al generalului Wojcieh Jaruzelski, devenit preşedinte al ţării şi fost ministru al apărării. Colonelul Kuklinski a îndeplinit, o perioadă, şi misiunea de ofiţer de legătură pe lângă mareşalul Viktor Kulikov, comandantul şef al Pactului de la Varşovia. Din asemenea funcţii - de remarcat că a refuzat avansarea la gradul de general pentru că, în urma acesteia, urma să lucreze într-un loc în care nu se mai întâlnea cu o astfel de abundenţă de date ce prezentau interes pentru CIA - a putut afla şi transmite multe. Şi a făcut-o, mobilul declarat de el fiind ura împotriva Uniunii Sovietice, pe care o considera ca ocupant ilegal al pământului polonez. El declară că n-a pretins bani sau avantaje materiale pentru serviciile aduse CIA. Un agent din cadrul acesteia, "relaţia" lui Kuklinski timp de mai mulţi ani, susţine ace-

spionaj

laşi lucru: "O asemenea problemă nu s-a pus nici un moment. Kuklinski se considera investit cu o misiune - recuperarea independenţei ţării sale".

Bunkere secrete

Datele şi proiectele pe care Kuklinski le-a pus la dispoziţia ţărilor din cadrul NATO, în primul rând a Statelor Unite, au determinat situaţia în care, practic, membrii organizaţiei nord-atlantice cunoşteau "la zi" documentele, tactica şi strategia Tratatului de la Varşovia. După propriile mărturisiri, el a transmis clandestin planurile de luptă ale URSS în eventualitatea unui conflict în Europa. Kuklinski a furnizat informaţii privind localizarea bunkerelor secrete în care s-ar fi refugiat conducătorii şi comandamentul Pactului de la Varşovia, în momentul declanşării ostilităţilor, precum şi documentele tehnice referitoare la peste 200 sisteme de arme sovietice. Tot datorită lui au ajuns în Occident documente care cuprindeau modalităţi de acţiune prevăzute de URSS pentru desfăşurarea confruntărilor, inclusiv din momentul recurgerii la arme nucleare. Unele informaţii detaliate pe care le-a transmis au permis identificarea ţintelor reale şi a celor false pe hărţile întocmite pe baza imaginii lor culese cu ajutorul sateliţilor-spion.

Bănuiala KGB

Kuklinski nu şi-a încetat sau diminuat activitatea în slujba CIA nici după instituirea stării excepţionale în Polonia, în 1981. Dimpotrivă. Din poziţia privilegiată în care se afla, el a cunoscut toate pregătirile care se făceau pentru declararea unei asemenea stări, transmiţând la Washington inclusiv planurile definitive de aplicare a măsurilor excepţionale. Dar nici KGB-ul nu stătea cu braţele încrucişate, cu urechile astupate şi cu ochii legaţi. Aşa că a detectat că există cineva care, prin intermediul unor membri ai conducerii sindicatului Solidaritatea, face să se scurgă spre Occident secrete importante. Mai ales că Moscova era implicată direct în evenimentele de atunci din Polonia şi era interesată să nu scape controlul asupra situaţiei. La o reuniune restrânsă şi secretă a conducătorilor polonezi, la care a participat şi Kuklinski, desfăşurată la 15 septembrie 1981, s-a făcut cunoscut că organele de securitate au indicii că există o filieră de transmitere în exterior a datelor ultrasecrete şi că ministerul de interne a primit misiunea de a repera sursa. În pofida acestei puneri în gardă, Kuklinski a continuat să expedieze informaţii privind stadiul pregătirilor pentru proclamarea stării excepţionale. La începutul lunii noiembrie a fost convocat la o altă reuniune, unde s-a anunţat că transmiterea de date nu a fost stagnată şi că, potrivit informaţiilor primite de la KGB, planurile stării de urgenţă au ajuns la CIA.

Colonelul Kuklinski şi-a dat seama că laţul se strânge în jurul său şi că e timpul să se pună în siguranţă. A cerut legăturii sale să transmită la CIA că e necesar să fie trecut, împreună cu familia, peste graniţă. Solicitarea i-a fost satisfăcută, modalitatea în care a fost organizată şi efectuată operaţiunea rămânând în rândul enigmelor. De atunci el, împreună cu soţia şi cu doi copii, trăiesc - pe spesele... CIA - în Statele Unite, într-o localitate al cărei nume este ţinut în secret. Pentru a nu fi recunoscut, Kuklinski, devenit cetăţean american, a fost supus unei intervenţii chirurgicale faciale.

Trădător sau patriot?

În 1984 fostul colonel polonez a fost judecat şi condamnat în contumacie la pedeapsa capitală. Cinci ani mai târziu, după căderea regimului comunist în Polonia, în cadrul unei amnistii generale având ca obiect sentinţele pronunţate în perioada stării excepţionale, pedeapsa i-a fost comutată la 25 de ani închisoare. Ceea ce l-a surprins pe Kuklinski, care susţine că el nu a fost spion, ci patriot. În Polonia, însă, părerile sunt împărţite, nelipsind opiniile în virtutea cărora, prin acţiunile sale, fostul colonel a trădat ţara şi armata naţională, fiind recrutat de CIA fie prin şantaj şi manipulare, fie prin tentaţii materiale. Fostul şef al statului polonez, generalul Jaruszelski, a cărui "mână dreaptă" a fost Kuklinski, a declarat despre acesta: "A cunoscut toate secretele bucătăriei noastre interne. Prin ceea ce a făcut, mi-a provocat o dublă decepţie. Pe de o parte, prin consecinţele militare şi politice ale trădării sale, pe de alta, pentru că m-a rănit chiar pe mine. Cineva în care am avut încredere deplină m-a trădat". Sigur, s-ar putea spune că generalul Jaruszelski are motive să fie subiectiv şi să-l judece aspru pe Kuklinski. Dar se pare că asemenea opinii prevalează în Polonia şi, din acest unghi, este semnificativ faptul că nici foştii membri ai conducerii sindicatului Solidaritatea, cu care Kuklinski a cooperat pe vremea când era la Varşovia şi lucra pentru CIA, inclusiv actualul preşedinte al ţării, Lech Walesa, nu se pronunţă tranşant în sensul nevinovăţiei fostului colonel. Altfel, pedeapsa capitală era anulată şi nu comutată în 25 de ani de închisoare. Ceea ce îl ţine pe Kuklinski departe de Polonia, ţara sa natală pe care el susţine că a servit-o, în timp ce alţii consideră că a trădat-o. Răspunsul îl va da, desigur, scurgerea vremii.

Ion STOICA

pe scurt...

La telefon

38,3 la sută din apelurile telefonice internaţionale efectuate într-un an pe glob îşi au originea în ţările membre ale Pieţei Comune, cifra incluzând atât convorbirile între locuitorii statelor din cadrul C.E.E., cât şi pe cele dintre aceştia şi interlocutorii din afara perimetrului Comunităţii. Urmează, ca pondere, din unghiul aceluiaşi criteriu: America de Nord - 32,4 la sută, Asia - 11,5 la sută, ţările ce fac parte din A.E.L.S. - 9,2 la sută, Australia şi Noua Zeelandă - 2,1 la sută, America de Sud - 2 la sută. Ţărilor situate în alte zone geografice decât cele arătate, le aparţin 4,5 la sută din apelurile telefonice internaţionale efectuate într-un an.

Luând în considerare durata convorbirilor telefonice purtate între cetăţenii diferitelor ţări, fie că lansează, fie că primesc apelul, pe primul loc se situează americanii, cu circa 8,8 miliarde minute. De altfel, primele patru locuri în "clasamentul" celor mai încărcate linii interţări - întocmite de revista "The Economist" - sunt ocupate de comunicaţiile la care, la unul din "capete", se află aparate telefonice instalate în S.U.A. Întâietatea o deţin convorbirile în ambele sensuri între persoane din Statele Unite şi Canada - 3,5 miliarde minute într-un an. Urmează S.U.A. - Mexic: 1,5 miliarde minute, S.U.A. - Marea Britanie: 1,2 miliarde minute, S.U.A. - Germania: 791 milioane minute. Pe locul 5: Hong Kong - China: 684 milioane minute. Convorbirile intereuropene deţin următoarele patru locuri, durata lor totală situându-se în jurul a 650 milioane minute pe an: Elveţia - Germania; Austria - Germania; Marea Britanie - Germania; Franţa - Germania. Pe locul 10 se înscrie "linia" S.U.A. - Japonia: circa 550 milioane minute pe an.

Cernobîl

Reprezentanţi ai Ucrainei şi ai grupului francez Bouygnes au ajuns la un acord privind construirea unui al doilea înveliş de beton pentru reactorul care, în 1985, a provocat accidentul de la centrala nucleară Cernobîl. Costul lucrării este estimat la un miliard de franci, dintre care 35 milioane vor fi necesari pentru studii preliminare. Construcţia este necesară deoarece prima, ridicată în grabă, sub presiunea timpului, prezintă fisuri. Dimensiunile noului "sarcofag" din beton sunt impresionante: 80 metri lăţime, 220 metri lungime şi 92 metri înălţime. Dificultatea concretizării proiectului, care poartă numele codificat "Shelter II", este sporită şi de faptul că, datorită pericolului iradierii radioactive existent în jurul primei construcţii care acoperă reactorul, noul "sarcofag", care va cântări cel puţin 140 000 tone, va fi edificat la o distanţă de circa 200 metri, urmând a fi translatată printr-un procedeu aplicat în premieră mondială şi ţinut, firesc, în secret.

Cafea

Efectele consumului de cafea continuă să fie controversate, în lumea medicală prevalând punctul de vedere care pune în evidenţă consecinţele nefaste ale abuzului. Iată, însă, că nici încetarea bruscă a acestui consum nu pare a fi soluţia. Un studiu efectuat la Baltimore asupra a 62 de persoane, mari amatoare de cafea, a dus la concluzia că interzicerea recurgerii la "drogul" zilnic provoacă tulburări. Jumătate dintre cei testaţi au acuzat puternice dureri de cap iar şase persoane au intrat într-o stare de deprimare. Efectele au apărut după două zile de la oprirea consumului de cafea.

LUMEA Serial

Sfârsitul RĂZBOIULUI RECE 3

CER DESCHIS

(continuare din nr. trecut)

Vineri, 12 mai 1989, Bush sosea în Texas pentru decernarea titlului de doctor honoris causa la A&M University, unde urma să ţină o comunicare despre noua linie politică faţă de Uniunea Sovietică.

Colaboratorii săi de la Casa Albă considerau că acest discurs este cel mai important, după cel din 1947. La vremea respectivă, Harry S.Truman a anunţat "politica de stăvilire" a comunismului "militant", strategie care a fost numită ulterior "doctrina Truman".

Bush a declarat în faţa studenţilor de la College Station: "Politica de stăvilire a funcţionat. Această consecvenţă, din ultimii 40 de ani, ne oferă o ocazie importantă. A sosit momentul să trecem de la stăvilire la o nouă politică - la o politică în conformitate cu schimbările petrecute în lume şi în Uniunea Sovietică". Momentul cere viziuni adecvate. Corpul de presă al Casei Albe, căruia i se anunţase importanta iniţiativă a preşedintelui, s-a întrebat despre ce va fi vorba. Spre sfârşitul discursului au aflat: conceptul "cer deschis". Prin aceasta preşedintele a redescoperit un vechi plan al lui Eisenhower, susţinut fără succes de acesta în 1955, la întâlnirea de la Geneva cu premierul sovietic Bulganin. Planul prevedea că fiecare parte poate survola teritoriul celeilalte, pentru a se asigura că nu este expusă pericolului unui atac prin surprindere. "New York Times" comenta că discursul "a fost lipsit de conţinut".

După articolele critice ale presei americane privind discursul preşedintelui, Baker a încercat să dirijeze atenţia acesteia asupra colaborării cu Moscova în problema conflictelor regionale.Cu toate acestea, pe 21 mai, Bush citea în ziar că a pierdut cursa pentru cucerirea opiniei publice mondiale în favoarea şefului statului sovietic. Articolul de fond din "New York Times" scria: "Imaginaţi-vă că de Pământ se apropie o navă cosmică străină şi transmite: << Duceţi-mă la conducătorul vostru!>> Unde vor fi duse fiinţele din Cosmos? Fără îndoială, la Mihail Sergheievici Gorbaciov". Imediat Bush i-a declarat lui Scowcroft că s-a săturat să citească zilnic în ziar despre lipsa lui de perspectivă, de previziune şi despre Gorbaciov, aflat mereu în centrul atenţiei. Ministerul de externe a început să fie convins că situaţia incertă din Uniunea Sovietică impune un mod rapid de acţiune. Vestul, condus de SUA, nu trebuie să ezite, considera Baker, să încheie cât mai multe acorduri posibile cu actualul guvern moscovit, pentru a angaja astfel şi succesorii, în cazul în care aceştia ar dori să suprime reformele. În următoarele săptămâni, preşedintele a susţinut din ce în ce mai mult ideea lui Baker ca SUA să preia rolul conducător pentru Occident. Bush vorbea acum de "necesitatea de a pune totul pe roate".

La finele lui mai, Bush trebuia să debuteze la Bruxelles, la reuniunea NATO, în calitate de lider al "lumii libere". S-a decis să joace totul pe cartea dezarmării convenţionale. "Vreau să propun ceva ce SUA pot face singure", mărturisea el colaboratorilor apropiaţi. La şedinţă au avut loc controverse aprinse referitor la propunerile privind reducerea numărului de trupe din Europa. Baker, care avea în vedere efectul asupra opiniei publice, cerea o reducere cu 25 la sută. Amiralul William Crowe, şeful Statului Major, a acceptat, după o lungă ezitare: putem merge atât de departe fără a da peste cap strategia noastră. "Bine, cred că 20 la sută este realizabil", a conchis preşedintele, adresându-se apoi ministrului apărării Dick Cheney şi lui Crowe: "Sunteţi de acord?"

Înainte de a pleca spre Bruxelles, l-a informat pe preşedintele sovietic de intenţia de a propune partenerilor săi din NATO numărul de 275 000 de soldaţi ca limită maximă a trupelor staţionate de cele două superputeri în ţările europene. Propunerea lui Bush a fost o dovadă a prognozei sale optimiste şi anume că o pauză iniţială între relaţiile cu URSS şi-a atins scopul, avea să observe Şevardnadze într-o discuţie cu Gorbaciov. Cu toate acestea, mareşalul Ahromeiev comenta că, la Bruxelles, preşedintele american a adoptat un ton maliţios şi provocator.

La reuniunea NATO de la Bruxelles, Bush a luat iniţiativa în politica de dezarmare, dar dorea să facă acelaşi lucru şi în planul politicii externe şi să concentreze atenţia asupra Europei răsăritene. În acest scop a fost folosită cuvântarea preşedintelui american la Mainz. Pe 31 mai 1989, el avea să declare în Rheingoldhalle: "Europa trebuie să devină unită şi liberă. Ţelul nostru nu este acela de a submina interesele sovietice de securita-

Generalul Eisenhower şi fostul premier sovietic - Bulganin

Nicaragua. Paradă militară, după revoluţia din 1985

te". În ceea ce priveşte ideea lui Gorbaciov de creere a unui cămin european comun a opinat: "Poate exista un cămin comun european numai dacă tuturor li se va permite să circule din cameră în cameră".

Într-un interviu acordat cotidianului "Washington Post", Bush declara clar că este necesară o schimbare semnificativă a cursului politicii sovietice pentru a trece de la stăvilire la o nouă linie politică. Este vorba de o diminuare a controlului în Europa estică, pentru ca aceste ţări să poată păşi mai hotărât pe calea democratică. Lui, însă, îi revine şi misiunea de a-i convinge pe sovietici că nu îi pândeşte nici un pericol din partea Occidentului.

Gheorghi Şahnazarov, consilierul lui Gorbaciov, a studiat cu atenţie discursul lui Bush. El va mărturisi, unui vizitator american, că declaraţiile preşedintelui au fost deosebit de importante şi pozitive, mai ales asigurarea că transformările din Europa răsăriteană nu vor reprezenta un pericol pentru sovietici. După aceea, a lansat un semnal important: polonezii şi ungurii pot să facă ce vor. Singura excepţie este Germania: aici este vorba de un caz special şi încă nu este necesar să se acţioneze rapid. De altfel, în mai 1989, în RDG, spre deosebire de Polonia şi Ungaria, nu exista nici un indiciu de împotrivire sau pericol de a izbucni un conflict. În plus, divizarea Germaniei este o problemă "care-i priveşte pe toţi" şi în care punctul de vedere sovietic nu se deosebeşte de cel occidental, mai ales al francezilor şi britanicilor. Şahnazarov era convins că, având în vedere trecutul Germaniei numai puţini vor fi entuziasmaţi de reunificarea ei.

În timpul unei convorbiri confidenţiale la Kremlin cu amiralul Crowe, pe data de 21 iunie 1989, Gorbaciov a folosit cuvântul "parteneriat" faţă de SUA. Surprins, şeful Statului Major american nu a mai auzit niciodată vreun interlocutor sovietic folosind noţiunea "parteneriat" în relaţiile sovieto-americane.

Parisul aniversează 200 de ani de la revoluţia franceză. Liderii celor şapte state puternic industrializate (G-7) au fost invitaţi de François Mitterrand să participe, cu ocazia întâlnirii anuale la nivel înalt, la festivităţile organizate cu acest prilej în oraşul de pe Sena.

Gorbaciov, însă, le-a furnizat tuturor o foarte mare surpriză. Mitterrand le-a citit o scrisoare a liderului sovietic, în care acesta propunea "Grupului celor 7" o colaborare economică la nivel mondial. Bush, aflat la reşedinţa ambasadorului american din Paris, s-a retras cu Baker şi Scowcroft pentru a evalua conţinutul scrisorii. Ministrul de externe a declarat decis că a sosit momentul ca Bush să propună omologului său sovietic o întâlnire particulară. El este convins că Gorbaciov şi Şevardnadze sunt parteneri serioşi. Bush a fost de acord. Acum nu mai trebuia convins decât Scrowcroft, care, ca întotdeauna, avertiza de speranţele prea mari care pot fi date opiniei publice. Scrowcroft a reamintit preşedintelui american că el se preocupă prea mult de persoana lui Gorbaciov şi nu de politica acestuia de perestroika. Bush a stabilit, totuşi, că întâlnirea lui cu Gorbaciov nu trebuie să fie una oficială, cu ceremonii şi program fix. Negocierile cu sovieticii privind locul şi data întrevederii trebuie duse în secret, iar opinia publică mondială nu trebuie informată decât în ultimul moment.

După ce s-a întors, Bush i-a scris lui Gorbaciov o scrisoare, în care i-a propus o întâlnire particulară. El a evitat să-i dea această scrisoare şi lui Baker, de teamă că acesta o va trimite sovieticilor prin intermediul amabasadorului american la Moscova, Matlock. Se temea de o posibilă divulgare a secretului. Deci, a aşteptat zece zile şi a predat-o discret consilierului în probleme militare al preşedintelui sovietic, mareşalul Ahromeiev, cu prilejul primirii acestuia la Casa Albă.

La finele lunii iulie, Baker a mai făcut un drum la Paris, de această dată la conferinţa celor 19 naţiuni care negociau pacificarea Cambodgiei. O ocazie favorabilă pentru ministrul american de externe de a se întâlni între patru ochi cu omologul său Şevardnadze. Pe 29 iulie, într-o sâmbătă, a fost invitat de acesta la masă la ambasada sovietică din Paris. Timp de două ore, Şevardnadze i-a relatat că Gorbaciov întâmpină dificultăţi nu numai din cauza conflictelor etnice latente din Uniunea Sovietică, ci mai ales din cauza crizei economice. Şevardnadze a arătat că tulburările din regiunile miniere sunt un indiciu că ciocniri sângeroase, cum au fost cele din Tbilisi, pot izbucni oriunde în Uniunea Sovietică - poate chiar şi mai ample. Există chiar şi pericolul unui război civil, nu poate fi exclusă nici posibilitatea instaurării unei dictaturi. Şevardnadze voia să testeze cum va reacţiona Bush la o intervenţie militară împotriva răsculaţilor din Uniunea Sovietică.

Baker a arătat că vor fi înţelegători în cazul în care Kremlinul va fi nevoit să intervină pentru a evita "pierderi iraţionale de vieţi omeneşti şi izbucniri naţionaliste". Dar sovieticii să nu se bazeze pe înţelegere dacă autorităţile vor interveni brutal împotriva grevelor sau altor proteste politice. "Dacă s-ar întâmpla aşa ceva, puteţi sconta pe reacţii asemănătoare celor de după masacrul din piaţa Tien Anmen, la Beijing - ceea ce va avea, desigur, anumite consecinţe", a precizat Baker.

Fără ca poporul american sau opinia publică să fi ştiut, Bush şi Baker au stabilit un cadru pentru libertatea de acţiune a lui Şevardnadze şi Gorbaciov. În consecinţă, guvernul american era dispus să tolereze forţa militară împotriva cetăţenilor sovietici, dacă aceasta era imperios necesar pentru împiedicarea unei lupte iraţionale pentru putere, cum a fost justificată în capitala gruzină Tbilisi. Dacă însă va fi vorba de activităţi politice, ce nu ameninţă să degenereze, dar vor fi înnăbuşite, autorităţile americane vor protesta energic.

Formularea lui Baker a reprezentat un mesaj important pentru Kremlin. El semnala că, în cazul unei intervenţii dure

George Bush vorbind studenţilor la College Station (Texas) în 1989

împotriva tendinţelor secesioniste ale balticilor, nu trebuie să se teamă de protestele americanilor.

După cum estima Baker, această convorbire a însemnat, de fapt, începutul unor raporturi strânse, de încredere cu Şevardnadze. Având în vedere că următoarea lor întâlnire urma să aibă loc în SUA, Baker la invitat pe Şevardnadze la reşedinţa lui din Wyoming, la Jackson Hole.

Pe 21 septembrie, Şevardnadze vizita pentru prima oară Casă Albă sub administraţia Bush. Avea cu el o scrisoare de nouă pagini a lui Gorbaciov, în care se arăta, printre altele, că ministrul de externe este împuternicit pentru noi concesii. Ele se refereau, în primul rând, la programul SDI (războiul stelelor - Iniţiativa de Apărare Strategică). Din 1985, Moscova a refuzat mereu să semneze un acord de limitare a armamentului strategic nuclear, atâta timp cât SUA nu renunţă la SDI. Consilierii lui Gorbaciov au constatat bucuroşi că noul preşedinte american nu este un partizan convins al acestui program de apărare strategică, precum predecesorul său. Deci Gorbaciov menţiona în scrisoarea sa: "Poate ar fi bine să clasificăm ad acta divergenţele referitoare la staţionarea armelor în spaţiul cosmic, deoarece această problemă va greva în plus asupra convorbirilor, şi aşa foarte complexe". Şevardnadze a făcut, totodată, oferta demontării uriaşei staţiuni radar de la Krasnoiarsk. Şoimii din SUA o considerau simbolul celei mai flagrante încălcări a tratatelor de control al înarmărilor încheiate până atunci, Şevardnadze a creat impresia că Gorbaciov ar fi învins opoziţia militarilor în acest sens. În realitate, aceasta a fost intervenţia ministrului de externe, care a izbutit să o impună la Moscova.

După vizita la Casa Albă, Şevardnadze a plecat împreună cu Baker la Jackson Hole. Acolo avea să constate că şi SUA sunt dispuse să renunţe la o poziţie mai veche: reducerea armelor chimice. La două zile după plecarea oaspetelui sovietic din Jackson Hole, Bush lansa propunerea la ONU: "SUA sunt dispuse să distrugă aproape întreg arsenalul lor de arme chimice, dacă şi sovieticii se vor ralia propunerii de interzicere a lor. Şi cred că o vor face". În aceeaşi zi, Şevardnadze recunoştea public că invazia sovietică în Afganistan, în 1979, "a încălcat principiile umanităţii".

În ziua de 9 noiembrie 1989, guvernul RDG a făcut cunsocut că cetăţenii est-germani pot părăsi ţara fără o aprobare specială. La venirea serii, zeci de mii s-au îndreptat spre zidul din Berlin, deschis întâia oară pentru majoritatea dintre ei. De-a lungul zidului, formaţii de muzică uşoară cântau jazz, est şi vest-berlinezii se îmbrăţişau fericiţi, beau bere sau şampanie. Mulţi rupeau din zid bucăţi pentru a le colecţiona.

Preşedintele Bush, care urmărea scenele la televizor din biroul său, ştia ce va însemna acest lucru: "dacă sovieticii vor renunţa la a-i susţine pe comunişti în Berlinul răsăritean, înseamnă că ei sunt decişi, chiar mai decişi decât credeam eu". Cu toate acestea, în comentariile publice Bush a fost foarte reţinut, ceea ce i-a adus critici aspre. El a declarat textual: "Nu voi dansa pe zid". În realitate, s-a gândit la Ungaria 1956, când răsculaţii au scontat pe o intervenţie occidentală. De aceea a dorit să evite cu orice preţ ca est-germanii sa creadă într-o eliberare a lor de către militarii americani, dacă guvernul ar încerca să treacă la represalii.

Sovieticii erau mulţimiţi de Bush. Zadarnic a încercat, în săptămânile următoare, Erich Honecker să ceară conducerii sovietice să-l salveze. La începutul lunii octombrie, Gorbaciov vizitase Berlinul de est cu ocazia celei de a 40-a aniversări a creării RDG. Atunci a avertizat conducerea RDG să procedeze la reforme după model sovietic şi a formulat vestita sa frază: "Cine vine prea târziu, acela este pedepsit de viaţă". Imediat Gorbaciov a anunţat renunţarea la pretenţiile sovietice feudale asupra Europei răsăritene. Pe 25 octombrie, în timpul vizitei la Helsinki, a precizat că Uniunea Sovietică nu are nici moral, nici politic dreptul de a se amesteca în treburile Europei răsăritene. Purtătorul de cuvânt al ministerului sovietic de externe, Ghenadi Gherasimov, declara presei: Cred că doctrina Brejnev este depăşită. În locul ei a apărut doctrina Franck Sinatra (Gherasimov făcea aluzie, aici, la ultimul vers din vestitul său cântec: I did it my way - am mers pe propriul meu drum). Pe 31 octombrie, Egon Krenz telefona la Kremlin pentru a cere sprijin politic din partea lui Gorbaciov. La insistenţa lui Şevardnadze, liderul de la Kremlin l-a sfătuit să deschidă graniţele.

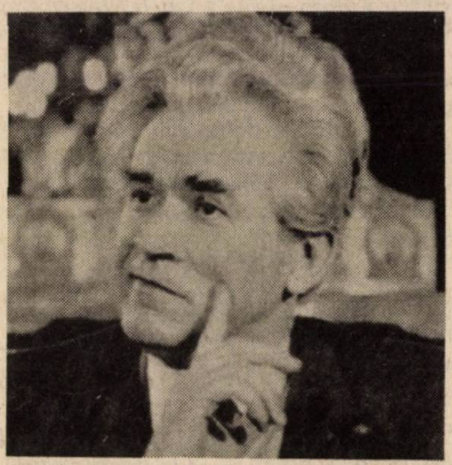

1987. Ambasadorul sovietic Dubînin

1989. Secretarul de stat american Fitzwater

După căderea zidului din Berlin, Gorbaciov i-a scris lui Bush o scrisoare,în care îi comunica îngrijorarea sa profundă. Uniunea Sovietică, accentua el, are un interes fundamental faţă de viitorul Germaniei. SUA trebuie să aibă în vedere acest lucru. Puterile învingătoare în cel de-al doilea război mondial - SUA, URSS, Franţa şi Marea Britanie - continuă să fie răspunzătoare pentru Germania şi trebuie să colaboreze, în cazul în care situaţia ar degenera într-o criză.

Pe 13 noiembrie, Bush se întâlnea cu Henri Kissinger, care ajunsese la concluzia că reunificarea germană este "inevitabilă", chiar dacă recunoştea că acest lucru nu îl prea încântă. A arătat că o politică bazată pe două state germane ar putea avea consecinţe fatale pentru preşedintele american. Această linie i-ar da ocazia lui Gorbaciov să se ralieze cu Helmut Kohl, care insista pentru o unificare rapidă. Având în vedere că nu exista posibilitatea unei tergiversări, deoarece aceasta ar fi creat resentimente în rândul tuturor germanilor, din est, ca şi din vest, este de preferat ca preşedintele american să fie aliatului lui Kohl.

După o săptămână, ministrul vest-german de externe, Hans Dietrich Genscher, îi înmâna lui Bush o bucată din ziduî Berlinului. Într-o convorbire confidenţială, Genscher a avertizat că evenimentele din Est ar putea duce la complicaţii, chiar la încordări în Vest. A mai sugerat să se renunţe la ultima propunere americană de modernizare a rachetelor cu rază scurtă de acţiune: "Domnule preşedinte, trebuie să înţelegeţi că nici un guvern de la Bonn nu poate lua în considerare un sistem de securitate care menţine posibilitatea orientării unor arme nucleare în direcţia Dresda sau Leipzig".

(Va urma)

Traducere şi adaptare
Magda CADIA

Lumea în dialog

Bulgaria şi embargoul aplicat Iugoslaviei

Victor Jurumia, Buzău. În contextul frământărilor ce marchează viaţa politică internă din Bulgaria, numeroşi analişti au relevat modul în care acestea sunt amplificate de dificultăţile economice generate de sancţiunile impuse Serbiei şi Muntenegrului de către comunitatea internaţională. Aleksandr Iordanov, preşedintele parlamentului bulgar şi membru al Uniunii Forţelor Democratice (UFD), a denunţat "paradoxul" acestei situaţii în care "pentru înfrângerea voinţei unui regim comunist (Serbia), trebuie să sufere o ţară ca Bulgaria, angajată pe calea schimbărilor democratice". Conform unor estimări recente, aplicarea embargoului asupra Iugoslaviei va provoca Bulgariei, până la sfârşitul anului 1993, un deficit de 2 miliarde dolari, care se va adăuga altor 2 miliarde, reprezentând preţul plătit de această ţară în urma respectării embargoului aplicat Irakului.

Bulgaria este pusă, astfel, într-o situaţie grea, în condiţiile în care ea încearcă de mai mult timp, fără succes, să obţină de la băncile particulare occidentale o renegociere a datoriei sale externe, ce se ridică la 13 miliarde dolari.

Bulgaria a scos în evidenţă actuala sa izolare, lăsând să se înţeleagă că se aşteaptă la unele compensaţii din partea comunităţii internaţionale. După ce posibilităţile de transport rutier pe teritoriul Iugoslaviei i-au fost anulate, ea a iniţiat o serie de negocieri cu Grecia, pentru accesul la Marea Egee, faţă de care partea elenă a manifestat, însă, reticenţă.

Comentatorii de presă relevă că, în pofida unei adeziuni totale la poziţia ONU, Bulgaria manifestă o prudenţă maximă faţă de criza iugoslavă, temându-se de eventualitatea extinderii conflictului în interiorul ţării, prin suscitarea tensiunilor etnice şi antrenarea sa într-un nou conflict balcanic.

Autorităţile bulgare, ce nu doresc deteriorarea relaţiilor tradiţionale de bună vecinătate cu Serbia, se opun unei "cruciade împotriva sârbilor" şi unei eventuale intervenţii militare internaţionale.

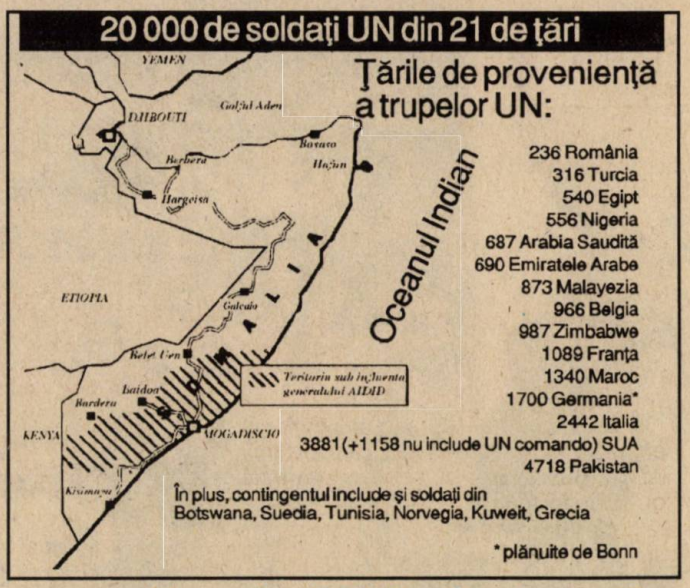

Trupele O.N.U. din Somalia

Iolanda Coraş, Cluj. Despre situaţia din Somalia şi modul în care trupele O.N.U. încearcă să restabilească pacea în această ţară din Cornul Africii am relatat, pe larg, într-un articol publicat în numărul 29 al revistei noastre. Ultimul capitol al comentariului sublinia greutatea unei prognoze privind evoluţia evenimentelor. Oricum, în momentul de faţă se află în această ţară circa 20 000 de soldaţi din trupele O.N.U., din 21 de ţări. Pentru edificarea dumnea-voastră, publicăm graficul de mai sus, reprodus după revis-ta germană "Focus", care prezintă numărul de soldaţi şi ţările de unde provin.

Mihai Jeflea, Brad, jud. Hunedoara. Aveţi dreptate în ce priveşte unele articole terne apărute în ultimii ani dinainte de revoluţie. Am încercat, în ultimul timp, să revenim cu materiale de mare interes pentru cititori. Nu ştim în ce măsură am reuşit. Lăsăm aceasta la aprecierea dumneavoastră. Ştiţi foarte bine că revista noastră, la fel ca şi multe alte publicaţii, s-a confruntat cu mari greutăţi (în special materiale) şi că posibilităţile de documentare (în anumite perioade) au fost destul de reduse. Ne bucurăm, însă, de faptul că v-aţi reîntors în rândul cititorilor noştri. De aceea, vom face tot posibilul să vă expediem gratuit numerele din revistă solicitate. Abonamentele se pot face (în mod normal) la orice oficiu poştal. Refuzul nu poate fi catalogat decât ca rea voinţă şi vă rog să sesizaţi organele în drept, respectiv conducerea oficiului în cauză.

Constantin Dan, Bucureşti. V-am expediat numerele solicitate. Vă facem cunoscut, totodată, că nu au fost şi nu sunt interdicţii în efectuarea de abonamente. Oficiul poştal de care aparţineţi este obligat să vă satisfacă cererea. Pentru orice greutăţi pe care le întâmpinaţi în acest domeniu, vă rugăm să vă adresaţi conducerii instituţiei respective şi, în cazul unui refuz, vă rugăm a ne sesiza pentru a ne adresa organelor competente.

Prof. Gh. Dascălu, Babadag, jud. Tulcea. Vă vom expedia, cât de curând posibil, numerele solicitate. Răspundem cu oarecare întârziere la scrisoarea dumneavoastră, fapt pentru care ne cerem scuzele de rigoare. Totodată, vă mulţumim foarte mult pentru observaţiile îndreptăţite pe care le faceţi cu privire la unele inadvertenţe din revistă, în special în ce priveşte greşelile de corectură. Aceste greşeli au fost posibile ca urmare a faptului că fiind perioadă de concedii nu am avut specialişti în domeniu. Considerăm că, la unele întrebări, aţi găsit răspunsuri corespunzătoare în revistă. Ne vom strădui ca, în viitor, să eliminăm, pe cât posibil, eventualele erori. Atât aprecierile cât şi observaţiile dv sunt "semne de călduroasă participare la acţiunea de îmbunătăţire a regimului general al scrisului românesc".

Mirabela Oros, Zalău, jud. Sălaj. Ne bucură faptul că v-aţi recăpătat încrederea în noi. Ne cerem scuze dacă, din vina noastră, nu aţi primit răspuns la vreuna din scrisori. Trebuie să spunem însă că nu avem în evidenţele noastre nici o scrisoare expediată de dumneavoastră, în afara celei din luna iunie. Din motive, uneori obiective, am întârziat cu răspunsul cuvenit, dar vom încerca să ne îndreptăm greşeala. Vă comunicăm că am expediat, gratuit, pe adresa dumneavoastră numerele din revistă solicitate. Vom încerca să vă răspundem, în numerele viitoare, şi la acele întrebări din scrisoare prin materiale mai ample.

Ing. Vaidas Ioan, Miercurea Ciuc, jud. Harghita; ec. Vincenzo Speri, Piteşti; Costel Jercan, Râmnicu-Sărat, jud. Buzău; ing. Octavian Suciu, Tg. Mureş; Ioan Jirkovsky, Jimbolia, jud. Timiş. Vă mulţumim pentru aprecieri şi, totodată, vă comunicăm că am expediat la adresele indicate numerele solicitate.

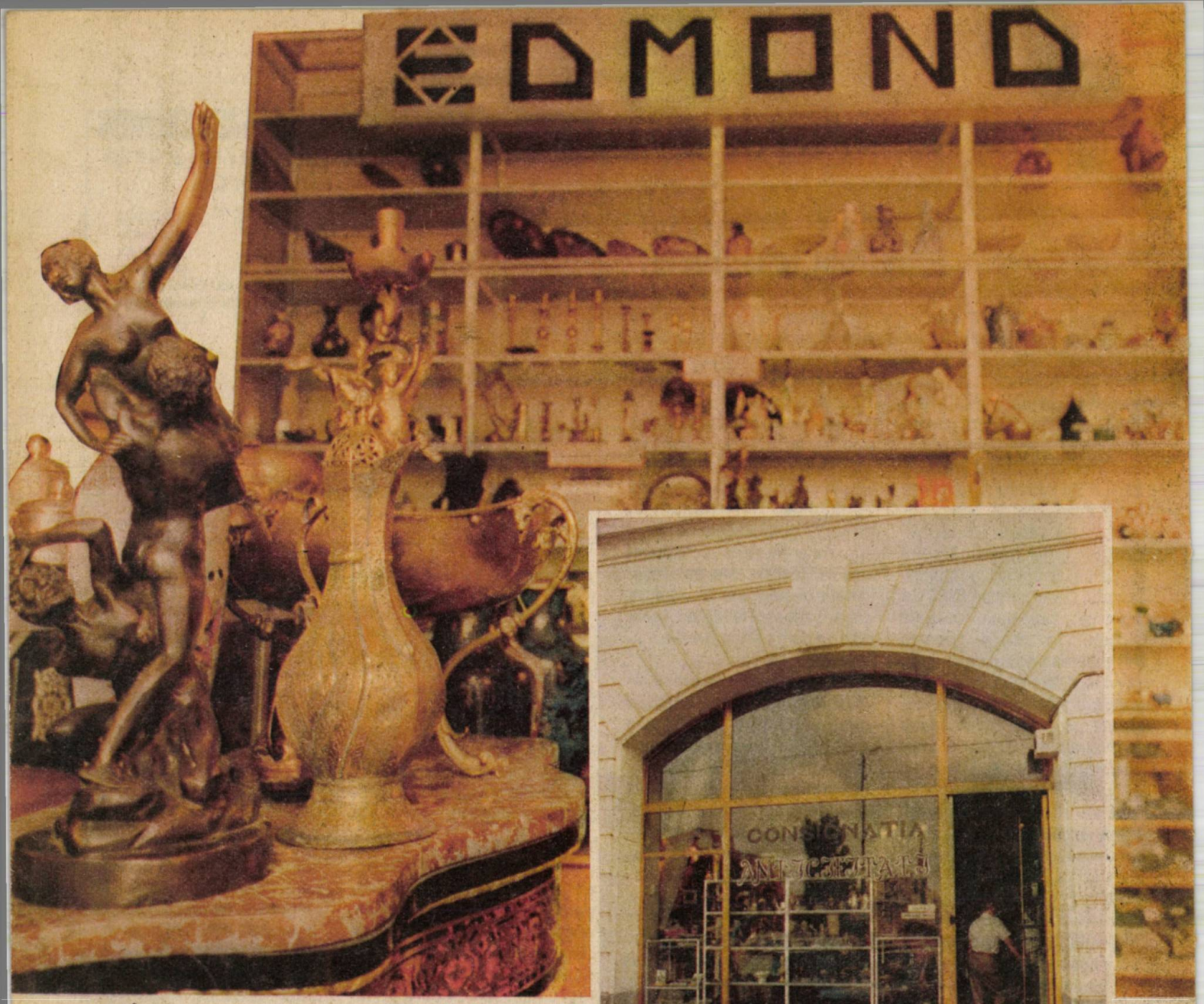

EDMOND

ART GALLERY AND ANTIQUITY

EXCHANGE OFFICES

BUCUREŞTI Bd. I.C. Brătianu 37
Bd. I.G. Duca 3-11, P-ţa Victoriei Bl. A6,
Bd. Magheru 27, Aeroportul
Băneasa, Pasaj Victoria,
Calea Victoriei 16-20

MODERN ART ANTIQUITY - JEWELRY

BUCUREŞTI
Bd. I.C. Brătianu 37; Bd. I.G. Duca 6 (Gara de Nord);
Calea Victoriei 56; Bd. I.C. Brătianu 14-16; Calea Victoriei
16-20 (Pasajul Bijutierilor)

PITEŞTI: Bd. Republicii Bl D58
RM. VÂLCEA: Str. Argeş 5, Bl 4
SIBIU: Str. Magheru 54
SINAIA: Str. Pieţei 1
SLATINA: Str. Lipscani 34

EXCHANGE OFFICES

CONSTANŢA Cinema Popular;
FĂGĂRAŞ Bd. Unirii Bl. 5;
IAŞI Tarom Agency;
PREDEAL Cultural Activity Head quarters;
ROMAN Vlad Ţepeş 4;
SINAIA Bd. Carpaţi 19, Str. Pieţei 1;
SUCEAVA Airport. Tarom Agency - Str. N. Bălcescu;
SIBIU Str. Magheru 54;
TG. MUREŞ Piaţa Trandafirilor 6-8 Tarom Agency

Lei 100

LUMEA

Nr. 32/12-18 august 1993

- Cutremur pe piata monetară • Cutremur pe [illegible] pia
- Bosnia-Hertegovina: între războiu si pace • Be[illegible]i si
- Drama văduvei lui Tito • Drama văduvei lui T[illegible] • D
- Belgia - succesiunea la tron • Belgia - succes[illegible] icce
- Răducioiu - un Van Basten român • Răducioiu [illegible] ădu
- Arzamas 16 - orasul secret • Arzamas 16 - ora[illegible] ora

Național bolșevicii monarhiști și pâinea rusească

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. J. 555

Barannikov "știa prea multe"?

Viktor Barannikov, ministrul rus al securității naționale, a fost, oare, demis recent pentru că l-a "trădat" pe șeful său, Boris Elțin, sau știa prea multe despre corupția la nivel înalt?

Destituirea bruscă a lui Barannikov, la 27 iulie, teoretic pentru "incompetență și comportare imorală", a dezlănțuit un torent de speculații în sensul că ar fi fost îndepărtat din motive mult mai obscure. Astfel, ziarul de tendință liberală "Nezavisimaia Gazeta" a scris că Barannikov a fost clar victima luptei înverșunate pentru putere dintre Elțin și parlamentul conservator. "Era cât se poate de evident că Barannikov deținea documente privind scandalurile legate de așa-numita "comportare imorală" atât a sprijinitorilor lui Elțin, cât și a adversarilor săi din parlament și din guvern", a afirmat ziarul menționat.

Unele ziare au arătat că ministrul securității - altădată atotputernica poliție secretă KGB - s-a aflat într-o poziție privilegiată pentru a strânge informații despre corupție. "Când rivalii se amenință între ei cu dezvăluiri reciproce, șeful ministerului securității devine un factor decisiv", relevă un comentator al ziarului "Kurantî".

Ziarul "Komsomolskaia Pravda" a scris că motivele oficiale ale destituirii lui Barannikov sunt neverosimile, fiind mai probabil că el știa ceva mai mult decât președintele despre "afacerile" unor oficialități sus-puse.

Unii leagă, însă, înlăturarea lui Barannikov de cazul bizar al tânărului căpitan în rezervă Dmitri Iakubovski, care a fugit în străinătate după ce avusese o rapidă ascensiune până la rangul de general.

Având în vedere rolul său, factor de legătură cu unele structuri comerciale, Iakubovski a dispărut după ce atât oficialități de la parlament, cât și de la guvern îl acuzaseră de corupție. Se spune, însă, că el s-ar fi întors în secret cu un avion guvernamental.

Vicepreședintele Ruțkoi, fost consilier al lui Elțin și acum rival implacabil, a declarat agenției RIA că membri ai anturajului prezidențial l-ar fi trimis pe Iakubovski să ajute la pregătirea unor documente care să-i protejeze pe cei vinovați de corupție.

Un scandal al dosarelor și în Cehia

După trei ani și jumătate de la căderea regimului comunist, viața politică a Republicii Cehe riscă să fie puternic înveninată de dezvăluirea unor informații "compromițătoare" sau de o campanie de intoxicare bazată pe dosarele arhivelor serviciilor secrete referitoare la anumite personalități cunoscute, inclusiv președintele Vaclav Havel și premierul Vaclav Klaus.

Vaclav Wallis, ofițer al serviciilor cehoslovace de contraspionaj (FBIS) și fost locotenent-colonel în poliția politică comunistă (StB), a furnizat, în 1992, lui Viktor Kozeny, președintele puternicei societăți financiare cehe "Harvard Capital and Consulting", "informații secrete", mai ales confidențiale, în legătură cu "viața intimă" a anumitor oameni politici. Arestat în decembrie 1992, de foștii săi colegi de la FBIS, Wallis, în vârstă de 48 de ani, se află de atunci în detenție preventivă. Potrivit actului de acuzare prezentat săptămâna trecută de parchetul militar din Praga, Wallis riscă o pedeapsă cu închisoarea de la trei la zece ani pentru faptul de a fi vândut, în perioada martie-noiembrie 1992, lui Kozeny informații clasate drept secret de stat, pentru care a obținut suma de 500000 coroane (17000 dolari). Nu s-au făcut precizări în legătură cu caracterul acestor informații, dar, potrivit presei, s-ar putea să fie vorba de documente referitoare la marile întreprinderi și la bănci, precum și de diverse informații "compromițătoare" privind viața privată a unor oameni politici din țară. Unele din aceste informații proveneau din arhivele secrete ale fostei poliții politice comuniste (StB), altele, din dosarele elaborate de noile servicii secrete federale (FBIS).

Potrivit directorului interimar al serviciilor secrete cehe (BIS), fostul disident Stanislav Devaty, afacerea face parte dintr-o suită de "inițiative private" ale lui Wallis și ale altor ofițeri ai StB. Presa informează, dimpotrivă, că, un nou dosar

Lumea în top

strict confidenţial, asupra "vieţii private a unor personalităţi ale scenei politice şi economice" a ţării fusese deschis de FBIS, în ianuarie 1992.

O oficialitate din partea parchetului general de la Praga a declarat recent agenţiei de presă CTK că procurorul nu dispune de informaţii suficiente pentru a putea deschide o anchetă împotriva lui Kozeny, care figurează ca principal martor în afacerea Wallis. Patronul firmei "Harvard Capital and Consulting", în vârstă de 29 de ani, locuieşte în prezent în străinătate, iar conducerea societăţii financiare refuză să dea şi cea mai mică informaţie presei.

Orientul Mijlociu. Propuneri în vederea păcii

Aflat în turneu într-o serie de ţări arabe - Egipt, Israel, Siria, Iordania şi, probabil, Liban - al cărui scop este relansarea negocierilor de pace în Orientul Mijlociu, secretarul de stat american Warren Christopher a avut, la 2 august, o întrevedere cu preşedintele egiptean Hosni Mubarak, după care a declarat: "Momentul luării unei hotărâri" privind realizarea păcii în această zonă se apropie rapid.

În cadrul conferinţei de presă, organizată la Alexandria, imediat după întrevederea sa timp de două ore cu conducătorul Egiptului, Christopher a subliniat că bombardamentele masive efectuate de la începutul lunii de către Israel asupra Libanului, precum şi atacurile cu rachete lansate, în replică, de gherilele organizaţiei Hezbollah, trebuie să servească drept avertisment pentru ceea ce se va întâmpla în cazul în care israelienii şi arabi nu vor înregistra succese în negocierile de pace.

Preşedintele egiptean Mubarak a lansat cu acest prilej ideea creării unui fond de dezvoltare pentru palestinienii din teritoriile ocupate - Cisiordania şi Gaza - finanţat de ţările arabe, SUA şi Japonia. Ideea se înscrie perfect în proiectul american ca palestinienii să fie cei care să-şi asume, într-o primă etapă, responsabilităţile în teritoriile ocupate. Un oficial american, care şi-a păstrat anonimatul, a arătat că se preconizează ca acest fond să fie de 100 până la 200 milioane dolari.

Marea Britanie. O lege pentru protejarea vieţii particulare

Guvernul britanic a făcut un prim pas menit să pună stavilă goanei după senzaţional a presei britanice, printr-o propunere, prezentată la 30 iulie, de a se considera drept infracţiune, sancţionată de lege, "violarea vieţii particulare". Reacţionând la îngrijorarea generalizată, provocată de aşa-zisele excese din mass-media, au fost stabiliţi parametri stricţi în ceea ce priveşte dreptul individual la viaţă particulară, incluzând informaţiile asupra sănătăţii, familiei şi relaţiilor personale. "A sosit timpul să garantăm că legea protejează intimitatea fiecărui cetăţean", a declarat Lordul Mackay, care, în calitatea sa de Lord Cancelar, este şeful puterii judiciare din Marea Britanie şi membru al cabinetului. "Consider că este normal să prezentăm propuneri concrete pentru reformă. De acum înainte trebuie să asigurăm un nou remediu pentru cetăţeni, cu un sistem de apărare adecvat". Publicaţiile obsedate de creşterea sau menţinerea tirajului, în special presa de scandal, s-au aflat în ultimul an în centrul atenţiei din cauza unor seriale picante despre familia regală.

Există, în aceeaşi măsură, o îngrijorare răspândită în legătură cu violarea unor necazuri personale, relatate în mass-media.

În raportul său, de 90 de pagini, Lordul Cancelar a propus să se dea cetăţenilor dreptul de a chema în faţa instanţei o persoană sau o organizaţie a mijloacelor de informare în masă ce se face vinovată de a fi adus daune considerabile în urma violării vieţii private. S-a propus o definiţie a vieţii particulare care include: probleme de sănătate, comunicări cu caracter privat, familia şi relaţiile interpersonale, precum şi "dreptul de a nu fi expus hărţuielilor şi molestării".

Japonia. Morihiro Hosokawa - al 79-lea premier

Guvernul primului ministru Kiichi Miyazawa a demisionat joia trecută, înainte de sesiunea extraordinară a Dietei (parlamentul) care urma să aleagă un nou prim-ministru. Guvernul Miyazawa a fost format în noiembrie 1991. El a cedat locul unui guvern de coaliţie condus de Morihiro Hosokawa, candidatul ales de cele şapte partide conservatoare şi socialist.

Hosokawa (în imagine, felicitat de suporterii săi), în vârstă de 55 de ani, a reuşit să devină cel de-al 79-lea prim-ministru al Japoniei, întrucât cele şapte partide ale coaliţiei sale deţin, împreună cu câţiva simpatizanţi, majoritatea în noua Cameră inferioară (Camera Reprezentanţilor) a Dietei. PLD a pierdut majoritatea locurilor, pentru prima oară de la crearea sa, în 1955.

Demisia guvernului Miyazawa a fost anunţată la sfârşitul unei reuniuni extraordinare a cabinetului, prevăzută prin Constituţie înainte de des-chiderea sesiunii extraordinare a Dietei.

Morihiro Hosokawa, candidat al unei coaliţii formate din şapte partide, a fost ales, vinerea trecută, în funcţia de prim-ministru al Japoniei, de către Parlamentul nipon.

În favoarea lui Hosokawa, al 79-lea premier al Japoniei, s-au pronunţat 262 de deputaţi, iar împotrivă - 224. Coaliţia este esenţial conservatoare şi liberală, excluzând partidul comunist. Cele şapte partide ale noii majorităţi sunt: Noul Partid al Japoniei, Partidul Înnoirii, Partidul Precursorilor, Partidul pentru o guvernare curată, Partidul Socialist, Partidul Socialist Democratic şi Partidul Socialist Democratic Unificat.

TELEFAX

★ TELEFAX ★

• **Imaginea României.** Şeful postului de poliţie Neptun, maior Ion Diaconu, a relatat că în această vară a apărut o nouă categorie de turişti străini, mai aparte, zice dânsul. Aceştia se prezintă la post şi reclamă indignaţi că au fost tâlhăriţi de autohtonii cu care au intrat în contact. Poliţiştii fac cercetări şi sunt obligaţi să le elibereze certificate de constatare pe care aceştia le valorifică acasă prin agenţiile de asigurare, uneori de 4-5 ori mai mult. Dacă turiştii străini nu ştiu, e bine să li se spună că în Italia se lucrează mult mai curat şi în viteză. De pe vestitele motorete Vespa în goană, tinerii italieni taie cu îndemânare baretele genţilor ce le ies în cale sau, la un mod mult mai organizat, în trenurile de noapte de pe întinsul Italiei operează bande organizate de tâlhari, care, în cinci minute, te lasă curat ca un prunc. Este drept că Italia este o ţară cu un potenţial turistic mult mai mare decât România şi tâlhari mult mai talentaţi şi mai hotătâţi. Pe lângă aceste caracteristici mai au una: nu fac conversaţie cu victimele. Mai mult decât atât, poliţia italiană nu dă adeverinţe, pentru că întâmplările de acest gen fac parte dintr-un sport naţional greu de stârpit de la un sezon la altul.

•**Sindromul "Caritas"** În săptămâna 19-25 iulie, donaţiile oferite de participanţii la jocul de întrajutorare "Caritas" din Cluj s-au ridicat la suma de 15 363 800 lei. Suma a primit următoarele destinaţii: grup statuar "Avram Iancu", ajutorarea copiilor combatanţi din Basarabia, materiale de construcţii pentru repararea bisericii ortodoxe din Şomuş, continuarea lucrărilor la mânăstirea Oaşa. Cu asemenea argumente "Caritasul" are şanse să devină oricând o reală bancă pentru reconstrucţie şi dezvoltare autohtonă.

• **Un hold-up iniţiatic.** La staţia PECO din cartierul Gherăieşti, oraşul Bacău, a avut loc, în miez de noapte, o lovitură palpitantă, în stil american. Un individ mascat cu un ciorap tras pe cap - asistat de alţi doi dintr-o maşină parcată pe partea opusă benzinăriei, ameninţând cu un spray paralizant, a reuşit să intimideze pe cele două lucrătoare ce se aflau în acel moment în unitate. Pe una a închis-o în magazie iar pe cealaltă a obligat-o să deschidă casa de bani de unde a luat frumuşica sumă de 145 de mii de lei. După ce şi-au umflat buzunarele, vameşii întunericului au plecat nestingheriţi şi nu au fost prinşi nici în ziua de azi. Beznă mare!

• **Şi hoţ şi pădurar.** Din pădurea călugărească Bacea se cam tot fura. Organele de control ale Ocolului silvic i-au cerut pădurarului să încerce să prindă făptaşii. Acesta i-a prins fără întârziere. Le-a făcut şi acte...false, evident. Fără nici o probă, el stabilea cine este infractorul, suma la care se ridica paguba (400336lei), notând însă că acesta refuză să semneze documentele. Până la urmă organele în drept "s-au prins". Hoţul era pădurarul, aşa că l-au scos din pădure, pregătindu-i o garsonieră în arestul poliţiei.E recunoscută dragostea absolută dintre român şi codrul frate. Nu înţelegem lipsa de sentimente a organelor.

•**O ploaie ca-n poveşti** Timp de 7 minute, asupra oraşului Buhuşi s-a abătut o ploaie cu grindină cum locuitorii nu au mai văzut pe meleagurile lor. Din cer le-au sosit oamenilor nişte mărgeluţe de gheaţă cu diametrul de 4 cm, care au spart şi au îndoit tot ce-au găsit în cale.Şi; pentru ca urmele să fie cât mai de neşters, au distrus şi o mare parte din recolta de vară. Semne, maică, semne!

•**Recorduri în materie de şomaj.** La Botoşani, numărul total al şomerilor înregistraţi la începutul lunii iulie era de 34 615 persoane iar numărul total al personalului din industria judeţului este de 31 443 angajaţi. La Botoşani în curând nu va mai lucra nimeni. E rost de un Rio Festival.

• **Plaja litoralului se ascunde în mare.** Institutul român de cercetări marine a oferit câteva date care reliefează faptul că, în ultimii 30 de ani, numai în sectorul Midia-Sulina au dispărut, prin eroziune, 2200 ha, adică 77 ha anual, ceea ce înseamnă o retragere a ţărmului cu 180-300 m. Totodată,s-a constatat şi o degradare a calităţii nisipului. Dacă românul de rând va mai apuca să meargă şi el la mare o să vină cu nisipul de-acasă. E mai ecologic şi mai sigur.

•**Cât despre greva minerilor**, ce să vă mai spunem? Dacă stagiunea teatrală s-a încheiat, minerii sunt în stagiune estivală. Ei sperau să mai ţină afişul încă vreo săptămână iar la box-office să înregistreze vreo 240 de mii de lei pe lună.Nu putem să-i ajutăm decât anunţându-i că în Piaţa Universităţii e linişte, dar pot încerca să improvizeze ceva asemănător la Petroşani, deşi s-a demodat.

•**Şansele României.** "România a progresat uimitor în ce priveşte legislaţia şi practica democraţiei şi nu văd nici un obstacol ca ea să devină membru al Consiliului Europei", a declarat dl. Jaakko Laakso din Finlanda, preşedintele grupului parlamentar din Consiliul Europei. Toţi suntem de acord în această privinţă. Române ca din septembrie să ne dovedim elevi silitori la şcoala Europei.

• **Dna Jana Gheorghiu se destăinuie.** "Sunt cel mai liber om din ţara asta, deoarece mi-am făcut o curăţenie sufletească, sunt în acord cu conştiinţa mea şi nu sunt angajată nicăieri". La întâlnirea cu colegii din presă, care a avut loc la sediul Asociaţiei Ziariştilor, în ziua de 2 august, dna Jana Gheorghiu şi-a motivat astfel decizia luată, de a demisiona din televizune:"Nu este o răbufnire de orgoliu, ci una de conştiinţă, pentru a mă delimita, în primul rând politic, de direcţia pe care o imprimă directorul general al instituţiei, Paul Everac, deoarece televiziunea nu poate fi condusă de capriciile unui neprofesionist care lucrază la comandă. Profesional nu sunt în dezacord cu mine, întrucât am reuşit să fac ceva pentru o comunicare directă şi sinceră, deşi acest lucru a dus la indignarea conducerii televiziunii."

Dna Jana Gheorghiu a mai arătat că, în urma sondajelor de opinie efectuate, s-a ajuns la constatarea că emisiunile "Salut, prieteni!" şi "Ora 25-Tranzit TV " se află pe primele locuri în preferinţele publicului telespectator. Domnia sa a mai adăugat:"Ce deranjează din cale-afară noua conducere a televiziunii este că acest program nu poate fi controlat, el transmiţându-se în direct". Referindu-se la situaţia din televiziune, dna Jana Gheorghiu a mai declarat că:"În TVR se reîntorc, cu puteri depline non-profesionalismul, angajarea politică, slujba în serviciul comandat". Direcţia pe care Paul Everac vrea să o dea acestei instituţii este în dezacord cu funcţia mea, cu omul Jana Gheorghiu şi cu respectul pe care fiecare dintre noi trebuie să-l aibă faţă de telespectatori. " În final, dna Jana Gheorghiu a mai adăugat: "Nu mă simt deloc detaşată de ce se va întâmpla cu această instituţie în viitor. Deşi la toamnă va fi mare nevoie de televiziune, ea va trebui să aibă executanţi loiali, zeloşi, fără verticalitate". Dacă toate acestea sunt adevărate, nu ne vor lipsi omagiile, reportajele de pe ogoarele patriei şi nici rezultatele record în producţie.

Elena GUGU

TELEFAX ★ TELEFAX ★

Nr. 32 (1551)
12 - 18 august 1993
I.S.S.N.
1220-4366

LUMEA

2 **LUMEA ÎN TOP**
4 **TELEFAX**
5 **EDITORIAL.** Grevele — **Crăciun Ionescu**
6 Turneul sud-american al preşedintelui Ion Iliescu — **Elena Gugu**

LUMEA ÎN EVENIMENTE

7 Chişinău. Petrol Ivanovici n-a reuşit, deocamdată, să ademenească Republica Moldova în C.S.I. — **Marin Păltinaş**
10 Europa. Şarpele monetar — **Gh. Cercelescu**
11 Bruxelles. Albert II - garant al unităţii belgiene — **Elena Gugu**
12 Saraievo. Ce pot aduce negocierile de pace ? (II) — **Dana Popescu**
19 Roma. Pe drumul alegerilor anticipate — **Al. Tudor**
20 Managua.Va începe un nou război de gherilă ? — **Corina Ştefan**
21 Osetia de Nord-Inguşetia. Flăcări pe crestele Caucazului — **M. Dinescu**
8 **DOSAR.** Naţional bolşevicii monarhişti şi pâinea rusească — **Crăciun Ionescu**
13 **INSTANTANEE.** Capra vecinului a fost eliberată pe cauţiune — **Marius Petrean**
14 **REPORTAJ PE GLOB.** O săptămână în Ţara Cantoanelor — **Mirela Iamandi**
15 **LA EST DE VEST.** Dramă cu cheie — **Radu Budeanu**
16 **1000 + 1** — **Victor Dârdâiac şi Odette Hanganu**
18 **PLANETA TRANZIŢIEI SPECIAL** — **Radu Budeanu**
22 Mississippi. "Bătrânul" care stârneşte teamă — **Gh. Doru**
24 Drama văduvei lui Tito — **I. Stănescu**
23 **DOCUMENTE.** Afacerea "Topaz" — **I. Crăciun**
26 Gulag.Arzamas-16 - oraşul secret — **Paul Matzke**
28 **SERIAL.** Sfârşitul războiului rece (IV) — **Traducere şi adaptare Magda Cadia**
31 **LUMEA ÎN DIALOG**

Revistă editată de
IANUS INF s.r.l. şi **EDITURA LUMEA s.a.**

Director: Marian Oprea
Director adj.: Sterica Florea
Director artistic: Victor Ciobanu
Secretar coordonator de redacţie: Radu Dobre

COLECTIV REDACŢIONAL:
▪ **Redactori:** Mirela Iamandi, Odette Hanganu, Elena Gugu
▪ **Secretariat tehnic:** Delia Fus, Simina Tomoilă, Dan Constantinescu
▪ **Corectură:** Mariana Paraschiv, Georgeta Vasiliu, Cristina Dârdâiac
▪ **Fotoreporter:** Cristian Tănase
▪ **Administraţie publicaţie:** Victor Dârdâiac, Mircea Eruşencu

Redacţia şi administraţia: Bucureşti, Anghel Saligny nr. 2, sector 5, cod poştal 70623 şi Piaţa Presei Libere nr. 1, sector 1, C.P. 29-33.
Telefon: 615.45.71
Fax: 312.48.93

Tehnoredactare computerizată
Ianus S.R.L.
Lucian Lupu, Adrian Mitu, Dan Nedea, Cornel Kuzel

TIPOGRAFIA ROMÂNIA AZI S.A.

editorial

GREVELE

Într-o societate democratică, dreptul la grevă se subscrie în mod firesc ca factor de tranzacţie între salariat şi patron, atunci când procesul rezolvării unui conflict de muncă ajunge într-un punct mort. Este însă un mijloc de a forţa o înţelegere în cadrul legii,orice grevă anarhică, fără bază reală de revendicări putând intra sub incidenţa punitivă a justiţiei. Politizată cândva şi plasată sub faldurile roşii ale luptei de clasă, greva ajungea adeseori în trecut să producă seisme păgubitoare pentru întreaga societate. Cu timpul, grevele şi-au pierdut, cel puţin în ţările dezvoltate economic, acest caracter, rămânând doar ca o cale civilizată de rezolvare a unor neînţelegeri. Patronatul a sesizat şi el, că a întinde la rândul său, prea mult coarda, nu-i aduce până la urmă decât pagube. Ceea ce a condus la diminuarea conflictelor mai dure de muncă. Asta nu înseamnă că arma grevei a dispărut din panoplia acţiunilor sindicale. Numai că ea este folosită cu parcimonie pentru a nu se ajunge la dereglări primejdioase, dăunătoare chiar pentru salariaţi.

În lumea răsăriteană a bătrânului nostru continent, unde greva era exclusă prin lege, orice încercare fiind reprimată cu asprime majoră, trezirea din somn s-a făcut violent imprimând revendicărilor de ordin sindical o apăsată conotaţie politică. Chiar dacă liderii sindicali,ajunşi în fruntea bucatelor cu 21 de semnături, continuă să susţină contrariu. Grevele politice au înflorit şi înfloresc mai departe în peisajul neîngrijit al tranziţiei în diferite ţări ale fostului "lagăr", din nordul Poloniei în Donbass, Vokruta sau îndepărtata Primorie de la Sofia spre Valea Jiului via Bucureşti. În condiţiile jertfirii substanţiale a nivelului de viaţă pe altarul reformei economice, încă nu prea bine conturată, demagogia unor lideri sindicali, care promit marea cu sarea, fără o acoperire reală, îşi găseşte câmp liber pentru a zburda. Şi ceea ce este mai grav, se întâmplă, pe alocuri, ca masa salarială să-i urmeze fără discernământ, chit că până la urmă revendicările elucubrante se întorc ca un bumerang asupra propriului său nivel de viaţă. Exemplul ultimei isprăvi a minerilor din Valea Jiului, şi în primul rând, a liderului acestora, controversatul personaj care este domnul Miron Cosma,se dovedeşte mai mult decât edificator. Tulburând apele, noua mineriadă botezată acum "grevă", împietează în mod egal asupra întregii societăţi româneşti din care ortacii adâncurilor se înţelege, nu pot lipsi.

Crăciun IONESCU

TURNEUL SUD-AMERICAN AL PREȘEDINTELUI ION ILIESCU

ÎNTOARCEREA ACASĂ

Domnul Ion Iliescu a lipsit de acasă un timp nesfârşit, pentru tensiunile acumulate, pentru problemele ce par să nu-şi mai găsească rezolvare sub această caniculă nemiloasă. Toată lumea a aşteptat întoarcerea sa cu sufletul la gură - opoziţia pentru a căuta şi diseca punctele nevralgice ale incursiunilor domniei sale, aliaţii săi pentru a transforma în capital politic rezultatele vizitei, într-un moment când timpul pare a nu mai avea răbdare in spaţiul mioritic dulce şi ondulat. Sărăcia sfredeleşte sufletele şi buzunarele românilor. Ei au nevoie de o gură de oxigen. Vizita domnului Iliescu în îndepărtatele ţări latine ar putea fi această gură de oxigen necesară, un imbold de speranţă, dacă roadele ei se vor putea culege în timpul cel mai scurt, dacă nivelul credibilităţi şi reprezentativităţii noastre în lume se va ridica văzând cu ochii, dacă vom putea scăpa de acest complex de izolare care erodează în tăcere încrederea românilor în ei înşişi.

Primele cifre anunţate ca rezultat al negocierilor dintre oamenii de afaceri români şi cei sud-americani se ridică la 2oo de milioane de dolari, contractaţi în cele 10 zile de turneu, ca expresie aritmetică a acelor 21 de contracte încheiate pe traseu. Au fost vizate în primul rând firmele de stat constructoare de maşini, aflate în mare dificultate la capitolul producţiei pentru export. Acestea pot, ca urmare a derulării contractelor, nu numai să ofere de lucru angajaţilor lor (ceea ce nu înseamnă însă că procentul şomajului va scădea, ca indice purificator al unei economii de piaţă sănătoase), dar să-şi şi alimenteze şi regleze conturile drastic subţiate. Ţinînd cont de întâietatea firmelor de stat prezente in cadrul turneului ca beneficiare prime ale întîlnirilor de afaceri este evident interesul domnului preşedinte în a ajuta agenţii economici cu capital de stat să iasă din marasm, să se reabiliteze fizic şi moral, restructurând din mers, acordând mari şanse de trecere a Rubiconului pentru investiţiile ce fuseseră clasate ca nerentabile şi muribunde.

Este probabil prima acţiune de amploare prin care România încearcă să-şi plaseze un pinten solid într-un teritoriu care dovedeşte interes pentru ceea ce ea poate oferi, atât material, cât şi cultural sau politic. Un mare pas peste Ocean, care poate dovedi că globalismul integrator începe de la redescoperirea şi resuscitarea similitudinilor. Aflată în zona de influenţă şi interes strategic a SUA, prezenţa activă a României în America de Sud duce implicit la o apropiere tangentă de această primă mare putere ce poate percepe în mod concret disponibilităţile noastre pentru plasarea în context mondial.

Un moment simbolic de vârf al vizitei, deşi fără consecinţe contabile, a fost întâlnirea cu marele scriitor columbian Gabriel Garcia Marquez, care are, sigur, mai multă faimă decât o duzină de şefi de stat ai lumii. Gabriel Garcia Marquez s-a bucurat şi în România de traduceri remarcabile. La vremea când dictatura părea nemuritoare, "Toamna patriarhului" a fost cartea ce vorbea românilor, în cel mai metaforic stil cu putinţă, despre pieirea inevitabilă a fenomenului prin sine însuşi. Scriind despre viaţă, dragoste şi moarte în spaţiul latino-american, unde tandreţea nesfârşită se amestecă cu cruzimea neinchipuită, Nobelul columbian a transmis lumii întregi un complex şi nuanţat mesaj politic despre realităţile unui continent care după asimilarea conchistadorilor, câştigarea independenţelor şi-a căutat decenii întregi calea spre armonie şi reconstrucţie. Întâlnirea cu delegaţia română a fost, înainte de toate, un semn de consideraţie fără rezerve faţă de România, ţară unde Gabriel Garcia Marquez are cu certitudine foarte mulţi prieteni fideli.

Intenţiile ambiţioase enunţate la începutul vizitei de a cuprinde toate mediile importante pentru o conlucrare fructuoasă, de la preşedinţii statelor vizitate până la membrii diasporei româneşti, vor dovedi, în măsura în care vor deveni o realitate quantificabilă, faptul că ne putem desprinde din starea de derută şi inerţie politică. Prezenţa ministrului de externe român, a ministrului culturii şi a altor înalţi funcţionari în delegaţie arată că mobilizarea pragmatică a început să prindă contur în concepţia de lucru de la nivelul conducerii române de stat. Este un moment când apartenenţa la naţiune este mai importantă decât apartenenţa la o anumită grupare politică sau ataşamentul faţă de o anumită doctrină. Ar fi important pentru noi toţi ca exclusivismul să iasă din modul de manifestare a celor care cred că deţin adevărul absolut. Dominaţi timp de trei ani de foamea de politică, am uitat că o politică decentă se poate face pe un fond de stabilitate economică şi de luciditate pragmatică.

Dovada certă a nevoii de schimbare a fluxului politic este întoarcerea acasă. Cu 200 de milioane de dolari asupra lor, înscrişi în documentele negociate, reprezentanţii României au găsit o atmosferă nu tocmai "rozã." Greva minerilor, indiferent dacă ea este sau nu întemeiată, este o realitate şi o confirmare nefericită a labilităţii unei mulţimi care nu-şi poate găsi un centru de echilibru interior. Anularea contractului Petromin-Forum Maritime, spune mult despre riscurile şi consecinţele unor afaceri conjuncturale, lipsite de perspectiva întregului. Demisiile, colportările, fuziunile şi dezagregările, dar mai ales demoralizarea oamenilor, provocată de lipsa speranţei în existenţa unei opţiuni alternative, dau imaginea unei Românii ce a pierdut pe parcurs sensul celor întâmplate în 1989. Întoarcerea Preşedintelui Iliescu trebuie să aducă atât roade palpabile, cât şi, pe măsura împrejurărilor, decizii politice adecvate acestui moment fierbinte. Momentul paleativelor a trecut, mai ales că şi în opinia Preşedintelui Iliescu anul 1993 este hotărâtor pentru Reformă.

Elena GUGU

CHIŞINĂU

Corespondenţă de la Marin PĂLTINAŞ

Petrol Ivanovici n-a reuşit, "deocamdată", să ademenească Republica Moldova în C.S.I.

Miercurea trecută, Parlamentul a respins aderarea Republicii Moldova la Comunitatea Statelor Independente. Parlament e un fel de a spune, deoarece, ca orice legislativ din lume, şi cel de la Chişinău se poate mândri cu o sumedenie de fracţiuni şi orientări,care în mod normal, nu numai că se completează reciproc, dar tot reciproc se şi exclud. A-ţi imagina, deci, că majoritatea "slujitorilor poporului" au zis un "nu!" categoric copilului din flori al URSS e o afacere ce provoacă zâmbete.

Şi totuşi, la Chişinău s-a întâmplat un lucru aproape neverosimil. Acelaşi Parlament care pe 27 august 1991 votase independenţa Republicii Moldova, în urma unor modificări curioase în raportul de forţe, era cât pe ce să- şi repare "eroarea" la actuala sesiune. Neverosimil în toată această istorie nu este atât neaderarea ca atare, ci surpriza răsturnării unei decizii ca şi împlinite.

Încrederea exagerată în forţele proprii şi câteva calcule psihologice greşite le-au jucat festa (şi încă zdravăn!) pro-conciliere-ceseiştilor (grupurile parlamentare "Viaţa satului", alias agrarienii, "Independenţii"). Ca urmare a disensiunilor din cadrul mişcărilor de orientare democratică, cu greu mai punea cineva la îndoială rezultatele votării favorabile intrării în CSI. Chiar şi Vasile Nedelciuc, fost preşedinte al comisiei parlamentare pentru relaţii externe, cel care, prin inteligenţa şi logica argumentelor, a reuşit nu o singură dată să reducă tensiunea incandescentă din legislativ - chiar şi el a vorbit "ca un condamnat, mai mult din raţiuni de conştiinţă", dându-şi seama că nu mai poate influenţa opţiunile deputaţilor.

Evident, cum li se şi cade unor deputaţi care n-au nimic mai sfânt ca dragostea de ţară şi destinele ei, s-a făcut din belşug uz de expresii dintre cele mai dure. Adversarii şi-au scos în faţă pe cei mai voinici reprezentanţi, după părerile lor, şi pe cei mai avani în arta convingerii. Unul dintre promotorii neînfricaţi ai aderării Moldovei la CSI, după ce a descris nişte perspective al naibii de atrăgătoare, i-a consolat pe cei care-l priveau cu neîncredere: păi, dac-om vedea că nu ne convine în jug, vom ieşi când vom dori din CSI. Un coleg de-al dumisale, căutând o imagine mai plastică a dependenţei totale a Republicii Moldova de resursele energetice ale CSI (a se citi, în primul rând, Rusia), a apelat la următoarea metaforă: "bine, bine, scoatem noi curentul din CSI, dar unde să-l băgăm în altă parte?". Noroc, totuşi, că la Chişinău lumea e săritoare la nevoie şi nu se pierde cu firea în situaţii dramatice; un mucalit din sală, i-a propus imediat o soluţie, lucru care i-a făcut pe deputaţi să răsufle uşuraţi, dar să şi râdă în hohote...

Turnura radicală a intervenit o dată cu polemicile asupra procedurii de votare: secretă sau nominală? Secretă, susţineau agrarienii, nu dorim să fim presaţi de nimeni, fiecare votează cum îi dictează conştiinţa. Ba, să ne iertaţi, dădeau replica democraţii, nu vrem să ne blesteme copiii şi nepoţii, las' să vadă şi poporul cine şi pentru ce votează. Care popor, domle, se revoltau primii, poporul e în câmp, recoltează pâinea.

Patru grupuri parlamentare de opoziţie au refuzat să participe la votarea secretă. Rezultatul final: din cei 188 de deputaţi participanţi la votare, 162 au votat pro CSI, 22 împotrivă. Doar patru voturi nu le-au ajuns adepţilor comunităţii pentru a-şi vedea speranţa realizată. (Pentru a fi aprobată aderarea era nevoie de două treimi din totalul deputaţilor).

Argumentul forte al conducerii de vârf a Republicii Moldova - aderarea doar la structurile economice ale CSI şi în nici un caz la cele militar-politice - nu s-a dovedit a fi suficient de convingător. În condiţiile când credibilitatea Moscovei ca partener (cel puţin în relaţiile cu Chişinăul) este pusă cu numeroase dovezi la mari îndoieli, când războiul din Transnistria a fost, practic, inspirat şi susţinut - nu numai tacit - de Rusia, când aceasta continuă să-şi menţină aici trupele de ocupaţie - la ce relaţii echitabile mai poate spera Moldova în CSI? Vorbeşte oare despre o atitudine prietenească faptul că Parlamentul Rusiei refuză să ratifice tratatul bilateral cu Moldova semnat acum doi ani? Este limpede că Moldova prezintă în primul rând o valoare politică în CSI, cea economică fiind mai mult simbolică.

Se pare însă că Rusia nu-şi face prea mari procese de conştiinţă din cauza acestor întrebări la care mişcările de opoziţie, dar şi o mare parte din populaţie, încearcă să găsească nişte răspunsuri încurajatoare şi nişte garanţii cât de cât sigure. Sentimentul că Moldova este umilită şi sfidată fără prea multe scrupule este alimentat aici în permanenţă. Un eveniment de ultimă oră a provocat dacă nu un şoc, cel puţin o nedumerire la Chişinău. Ministerul Afacerilor Externe al Rusiei i-a eliberat un paşaport diplomatic lui Grigori Maracuţa, preşedintele sovietului suprem al anticonstituţionalei "republicii moldoveneşti nistrene", în baza căruia a obţinut pentru acesta o viză de călătorie în SUA. Gurile rele nu exclud o întâlnire a columbului de la Triaspol cu ex-preşedintele Bush. Să fie acest gest dovada unor inovaţii în diplomaţia de la Moscova? Oricum, nu s-a prea auzit ca un stat să elibereze dintr-un moft paşapoarte pentru cetăţenii altui stat, cu atât mai mult cu cât, în cazul Republicii Moldova, se jură că-i recunoaşte suveranitatea şi integritatea teritorială şi că arde de nerăbdare să soluţioneze (pe căi paşnice, nu-i aşa?) conflictul din Transnistria.

La Chişinău, s-a aşteptat cu o justificată curiozitate reacţia oficială a Bucureştilor la evenimentul produs. Reamintim cititorilor că, întrebat fiind ce efecte ar avea intrarea deplină a RM în CSI asupra relaţiilor ei cu România, dl Adrian Năstase, încă pe atunci ministru de externe, a afirmat: "Vor fi, fără îndoială, o serie de consecinţe şi pe planul relaţiilor cu România. Trebuie să ne aşteptăm, ca un prim efect, la scăderea considerabilă a şanselor realizării unui spaţiu spiritual comun. Vor fi, probabil, sensibil îngreunate legăturile economice directe, întrucât este de aşteptat că vor avea prioritate raporturile din "piaţa comună internă" a CSI: cu economia sa preponderent agricolă, Republica Moldova va fi mult mai vulnerabilă la cerinţele acestei pieţe interne".

În ajunul faimoasei votări de la Chişinău, MAE al României a găsit de cuviinţă să se pronunţe anticipat asupra evenimentelor- o apreciere elegantă printre rândurile căreia se citeşte uşor atenţia sporită şi grija sensibilă de a nu trezi cumva suspiciuni sau supărări în sânul conducerii celui de-al doilea stat românesc. Prin intermediul purtătorului său de cuvânt, Ministerul menţionează că a luat cunoştiinţă "cu interes" de faptul că în toate declaraţiile publice ale autorităţilor de la Chişinău se subliniază că este vorba de o aderare exclusiv la dimensiunea economică a CSI.

Până pe 10 august sesiunea şi-a întrerupt lucrările. Marţi, zice o superstiţie, nu se cade să porneşti la drum că nu-ţi merge. Nu ştim cum e cu drumul, dar că anume marţi s-ar putea să fim serviţi cu încă o surpriză e chiar foarte posibil.

Național bolșevicii monarhiști și pâinea rusească

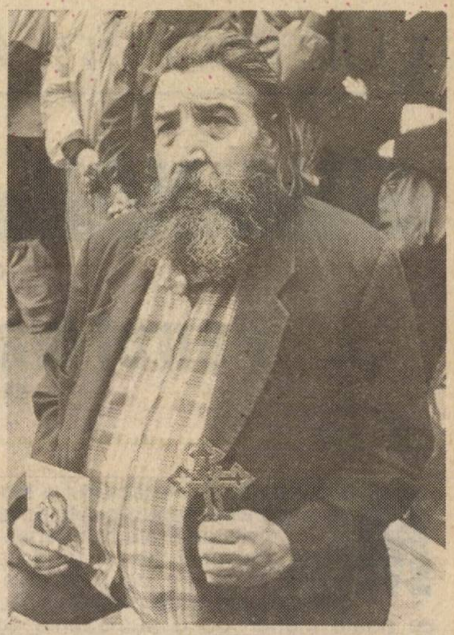

Crăciun IONESCU

• Între steaua roşie şi vulturul bicefal • Stalin şi Nicolae II, idolii unei "alianţe contra naturã" • Nostalgia trecutului şi vise despre un nou imperiu • Atunci când extremele se îngemănează

La manifestaţiile desfăşurate la Moscova împotriva actualei conduceri de la Kremlin, peisajul maselor participante este mai mult decât ciudat. Drapelele roşii cu secera şi ciocanul fluturã alături de stindardele cu vulturul bicefal ale vechiului imperiu ţarist, tablourile lui Lenin şi Stalin stau alături de cele ale ultimului monarh, Nicolae al II-lea, asasinat din ordinul întemeietorului statului sovietic; bătrânii nostalgici ai trecutului continuă să-şi împodobească piepturile cu şirurile de decoraţii ale răposatului regim bolşevic în timp ce pe vestoanele tipice ale cazacilor altor timpuri atârnă crucile Sf. Gheorghe dinaintea primului război mondial. Sloganurile scandate constituie un ghiveci comunisto-naţionalisto-monarhist cu vădite accente şovine, xenofobe. Membrii partidului comunist au devenit acum monarhişti: ultrareacţionarii agită lozinci bolşevice. Pare a fi pur şi simplu sfârşitul lumii, observatorii străini crucindu-se de împerecherea aceasta aiuristică, vădit "împotriva naturii" din care orice om normal nu mai înţelege nimic.

Cele 19 luni ce s-au scurs de la prăbuşirea oficială a imperiului sovietic, perioadă în care "mortul" s-a opintit continuu pentru a ieşi iar din groapă, n-a adâncit numai prăpastia crahului economic cunoscut de toate componentele fostei Uniuni Sovietice devenite astăzi state independente, pândite la colţ, "frăţeşte", de mai egala între egali, maica Rusie, autoproclamată moştenitoarea de drept a răposatei URSS. Ele au bulversat întregul tablou politic al hinterlandului. Golul rămas în urma desfiinţării peste noapte a statului sovietic, este însă pe cale să fie umplut, cu ajutorul tancurilor şi aviaţiei ruseşti în regimurile periferice, unde Moscova îşi instalează cu nonşalanţă foştii săi vătafi autohtoni din era bolşevică. Ciolovecii de rând, a căror pauperizare devine tot mai evidentă, veniturile în continuă scădere abia ajungându-le să nu moară literalmente de foame, deşi unele categorii au doborât de mult ştacheta inferioară a mizeriei umane, sunt cu totul debusolaţi, pradă uşoară pentru orice curent demagogic. Şi, slavă Domnului, ţintarul politic al fostei Uniuni Sovietice numai de demagogi nu duce lipsă!

Paleta formaţiunilor şi grupusculelor politice ale Rusiei de azi este extrem de bogată. Partidul unic a fost înlocuit cu o sumedenie de toate culorile şi mărimile, de la extrema stângă anarhistă sau bolşevică la extrema dreaptă, ultraşovină şi neofascistă, între aceste limite pendulând, de cele mai multe ori în gol, grupări cu tentă democratică care îşi schimbă orientările de la o lună la alta, după cum bate vântul. Şi colac peste pupăză, cadrilul politic este dirijat tot mai mult, purtându-i amprenta, de războiul fără de principii dintre executiv şi legislativ, fiecare căutând, prin mijloace ortodoxe sau neortodoxe, să-şi impună puterea.

In acest haos politic, extremismul înaintează tot mai departe pe scenă, contribuind din plin la accentuarea degringoladei ce zguduie întreaga viaţă politică a fostului imperiu sovietic.

La Moscova, alianţa împotriva naturii dintre vechii bolşevici, noii ultranaţionalişti şi monarhişti este întrupată de ziarul "Den" (Ziua) condus de scriitorul Alexandr Prokhanov în paginile căruia îşi dau întâlnire: G. Zinganov, liderul actual al partidului comunist rus, Sterling, fost colonel de KGB devenit acum un monarhist înfocat, E. Savienko, disident în timpul vechiului regim, generalul Filatov care a candidat la postul de primar al Moscovei, V. Bodnarenko, admirator declarat al neofasciştilor din vestul Europei, istoricul ultrareacţionar Dughin şi alţii formând un grup pestriţ de orientări politice ce ar trebui firesc să se bată cap în cap.

Bodnarenko, locotenentul ideologic al "căpitanului" Prokhanov, susţine că partidul comunist din Rusia, a fost, de la crearea sa în 1990, un partid naţionalist cu orientare socială (naţional-socialistă). "Pe atunci, din păcate, Gorbaciov a reuşit să-şi plaseze în fruntea lui unul din oamenii săi. Totuşi aici erau mulţi naţional bolşevici care nu vedeau cu ochi buni această schimbare de orientare. Marxiştii aveau să părăsească partidul pentru a deveni democraţi. Dacă Zinganov ar fi schimbat cu brutalitate numele partidului el risca să-şi piardă baza sa financiară şi să şocheze o parte din militanţi, îndeosebi pe pensionari".

Aşa numiţii comunişti sunt oare în realitate naţionalişti convinşi? Da, răspunde istoricul Dughin, subliniind că, "din păcate, partidul comunist rus era un partid al celei de a treia căi (naţional-socialiste): valori economice de extremă stânga şi valori culturale de extremă dreapta. Dar, mult timp, din motive demagogice, s-a ascuns acest lucru. Astăzi este posibil să restabilim adevărul. Adevăraţii comunişti au fost întotdeauna intuitiv adevăraţi naţionalişti". De aici şi până la nazism, pe care autorul îl ia de fapt drept model, nu mai este nici măcar un pas. "În rândurile regimului naţional-socialist, câteva oaze intelectuale continuau să se dezvolte şi să studieze concepţiile revoluţiei conservatoare" scrie Dughin. "Am înţeles (studiind ideologia nazistă) că Waffen SS era nu atât o organizaţie politico-militară, cât un centru de reflecţie intelectuală şi ştiinţifică".

Elţin şi Hasbulatov, inamici ireconciliabili. Când doi se ceartă, al treilea câştigă teren. Adică extremiştii de stânga sau de dreapta

Cum se mai repetă istoria! Doriot, şeful partidului fascist din Franţa dintre cele două războaie mondiale, fusese iniţial lider comunist ca să o sfârşească până la urmă în uniforma de ofiţer a lui Waffen SS. Sau, sângerosul călău al tribunalului poporului nazist, care a trimis la moarte sute şi mii de compatrioţi până când o bombă americană i-a încheiat funesta activitate, fusese şi el anterior membru de frunte al partidului comunist german.

V.Bondarenko, asociatul lui Prokhunov, la conducerea amintitei fiţuici "Den" a vizitat recent Parisul fiind oaspete al führerului francez Jean Marie Le Pen. Întors acasă a publicat un interviu-fluviu cu acesta. În comentariul însoţitor subliniază: "Le Pen, care se exprimă în ziarul nostru alături de alţi autori ce nu-şi ascund ataşamentul lor faţă de valorile comuniste, constituie un semn. Bineînţeles, în Franţa, doar un mic grup de intelectuali, vorbesc deschis de apropierea dintre cele două extreme. Mai tradiţionalist şi prudent, Le Pen observă şi nu ţine să-şi piardă electoratul său. În tot cazul, l-aş invita în Rusia şi aş dori să i-l prezint pe Ghenadi Ziuganov, liderul partidului comunist rus".

Lui Dughin, istoricul salatei naţionalist-bolşevico-monarhistă de la "Den" i se oferă la fiecare două săptămâni, timp de o oră, antena postului oficial de televiziune "Ostankino". Oficial, emisiunea se numeşte "Societăţile secrete". Dar, în ultima sa emisiune, senzaţia telespectatorilor a fost clară: numitul istoric căuta să-i reconcilieze pe ruşi cu al III-lea Reich. După o suită de imagini, din care camerele de gazare fuseseră intenţionat uitate, în comentariul final se menţiona: "Contrar a ceea ce totdeauna ni s-a povestit, naziştii erau mai degrabă spirituali..."Cât de spirituali s-au dovedit adepţii lui Hitler vorbesc de la sine lagărele de exterminare în care au pierit milioane de oameni, gropile comune unde au fost aruncate de-a valma, corpurile femeilor, bătrânilor şi copiilor ucişi cu bestialitate de naziştii chiar pe pământul patriei actualilor extremişti ruşi

Memoria oamenilor este uneori scurtă. Ruşii care au suferit atâta şi de pe urma terorii bolşevice şi a crimelor îngrozitoare săvârşite de ocupanţii nazişti n-ar trebui să uite lecţiile istoriei, pentru ca pâinea lor, mare sau mică, cum e astăzi, să nu mai fie stropită niciodată cu sânge nevinovat.

EUROPA

Şarpele monetar

Gheorghe CERCELESCU

Haosul monetar prin care a trecut, nu demult, Europa, aminteşte de prăbuşirea Sistemului Monetar Internaţional (Gold Exchange Standard), la începutul anilor '70. Mai întâi, Statele Unite au renunţat la convertibilitatea dolarului în aur. Apoi, a fost abandonat principiul ratelor de schimb fixe.

Inspirându-se din ingeniosul mecanism imaginat, în 1944, la Bretton Woods, arhitecţii Sistemului Monetar European (S.M.E.) au pus în centrul lui moneda celei mai puternice economii - cea a Germaniei. De asemenea, pentru a promova comerţul şi a ajuta la realizarea unei mai mari convergenţe economice în perimetrul "celor 12", S.M.E. a fost conceput astfel încât monedele ţărilor participante să fie menţinute în relaţii relativ fixe una faţă de cealaltă. Marja lor de fluctuaţie nu trebuia să depăşească 2,25 la sută, în sus sau în jos. Doar în situaţii de excepţie se îngăduiau oscilaţii mai mari - de 6 la sută.

Ca şi Gold Exchange Standard, Sistemul Monetar European - creat în martie 1979 - a mers bine atât timp cât evoluţiile economice ale ţărilor membre n-au fost prea divergente. După aceea, mecanismul de schimb a început să se degradeze. O primă mare defecţiune s-a produs în septembrie anul trecut, când lira italiană şi cea britanică au părăsit sistemul. Alte monede în dificultate (peseta spaniolă, escudo-ul portughez) au reuşit să se menţină în "şarpele monetar", dar cu preţul unei "cure de slăbire". Stricăciunile produse atunci sistemului au fost foarte mari, însă multă lume era convinsă că el va supravieţui.

Într-adevăr, după ploaie, vremea s-a îndreptat. Dar liniştea care s-a aşternut în cadrul sistemului s-a dovedit, a fi cea de dinaintea furtunii. Căci, nu trecuse nici un an când S.M.E. a fost din nou zdruncinat din temelii. Vineri, 31 iulie 1993, a fost cea mai neagră zi din istoria sa. Pentru că cinci din cele opt monede din sistem s-au aflat pe punctul de a părăsi "tunelul monetar", datorită unor acţiuni speculative de o rară violenţă care s-au exercitat asupra lor. Cel mai afectat a fost francul francez, a cărui legătură cu marca germană, practic s-a rupt.

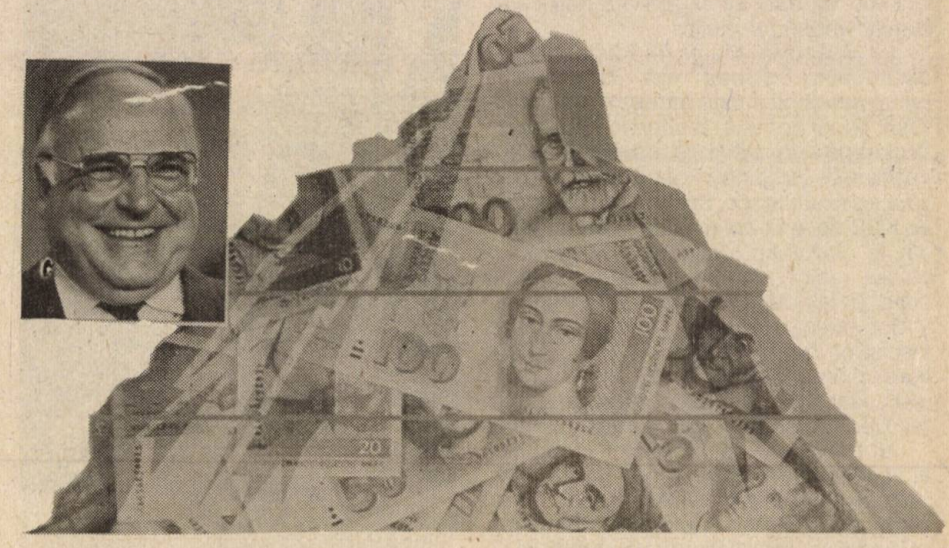

În iulie 1993, ca şi în septembrie 1992, furtuna monetară a fost stârnită de refuzul Germaniei de a reduce nivelul dobânzilor. "Mai întâi marca şi apoi celelalte monede", a spus Bonn-ul. Şi nu întâmplător. Germania, oricât de puternică ar apare ea în ochii lumii, se află la mare strâmtoare. Reconstrucţia "noilor" landuri se dovedeşte a fi un proces mult mai îndelungat şi mai costisitor decât s-a estimat iniţial. Cancelarul Kohl a promis est-germanilor "o economie înfloritoare" cel târziu în 1992-1993. Or, deşi a "înghiţit" deja câteva sute de miliarde de mărci, fosta R.D.G. trece încă printr-o acută criză economică şi socială. Kohl nu numai că nu s-a putut ţine de cuvânt, dar povara Estului apasă tot mai greu asupra Vestului, unde creşterea economică se află de la o vreme într-un punct mort. Blocajul era de aşteptat. Îngrijorată de golul creat în buget, de cheltuielile pentru "noile" landuri şi de consecinţele lor inflaţioniste, Banca Centrală a Germaniei (Bundesbank) a aruncat în joc cartea dobânzilor în creştere, care însă descurajează investiţiile şi încetineşte activitatea economică.

Atraşi de un plasament extrem de favorabil, investitorii internaţionali, inclusiv din Comunitatea Europeană, îşi transferă masiv capitalurile în băncile germane, unde sunt preschimbate în mărci. Cererea foarte mare de mărci sporeşte cursul monedei germane, în detrimentul celorlalte devize din sistem, asupra cărora se exercită presiuni de devalorizare. Ţările ale căror monede au fost atacate de speculaţii, la sfârşitul lunii iulie, au intervenit pe piaţă pentru a le stabiliza cursul, dar fără prea mare succes. Întruniţi de urgenţă, la Bruxelles, miniştrii de finanţe ai "celor 12" n-au reuşit să salveze S.M.E. Lărgirea marjei de fluctuaţie de la 2,25 la 15 la sută înseamnă, practic, lăsarea monedelor să fluctueze liber, ceea ce riscă să ducă la devalorizări competitive şi la trezirea demonilor protecţionismului comercial. De aceea, decizia luată recent, la Bruxelles, este apreciată drept "cea mai tragică" din istoria de aproape patru decenii a Comunităţii Europene.

BRUXELLES

Albert II - garant al unității belgiene

Regele a murit! Trăiască regele!, aceasta este formula, aproape sacră, ce încheie un ciclu istoric şi deschide un altul. De esenţă divină, un rege nu moare ci îşi încheie rolul, trece de pe tron în istorie, lăsând locul său unui continuator, cel puţin în planul ideal, al rostului monarhic pe pământ, acela de a fi "singurul" conducător, iniţial, al destinelor muritorilor.

Monarhia constituţională modernă, a plasat regele deasupra luptelor politice cotidiene, a limitat prerogativele regale, înălţându-l pe acesta deasupra frivolităţii caduce. Regele arbitru, element de echilibru, simbol al superiorităţii umane.

Baudouin I, regele belgilor timp de 42 de ani, a trecut în nefiinţă. Dintre toţi monarhii europeni a avut cea mai îndelungată domnie. În 1951, 17 iulie, i-a urmat la tron tatălui său, Leopold III, personaj foarte contestat după încheierea celui de-al doilea război mondial. Preluând coroana, Baudouin I i-a spus tatălui său:" Voi face tot ce-mi stă în putinţă ca să mă arăt demn de a fi fiul tău." La început se încheiau pariuri asupra duratei domniei sale; nimeni nu-i acorda mai mult de 7 ani pe tron. De atunci au trecut 42.

În cartea sa "**Scrisori deschise ale unui francez neînsemnat către regele Belgiei**", Alain Fralon scria: "Personaj tragic într-o ţară veselă, creştin riguros şi auster în mijlocul unui popor răzvrătit şi rău de gură, sunteţi asemenea lui Hamlet la Beulemans. Acest contrast între personalitatea dumneavoastră şi poporul dumneavoastră este unic în Europa".

Regele Baudouin I a cultivat cu consecvenţă în ţara sa două trăsături, care au atârnat greu în talerul schimbător al vremurilor: - austeritatea creştină şi unitatea ţării sale.

Baudouin I - austeritate şi echilibru

Altfel decât verii săi olandezi sau englezi, familia regală belgiană nu posedă nici colecţii de artă, nici herghelii de cai pur-sânge şi nici întinse domenii. Un moment critic al domniei sale a fost cel al "crizei avorturilor". Ore în şir a stat în genunchi, cu braţele deschise şi s-a rugat. "Papa să mi-o fi cerut-o şi nu aş fi semnat". Legea avorturilor nu a putut trece peste convingerile catolice fervente ale monarhului. Poate şi datorită faptului de a nu fi putut avea copii. Numai lipsa lor dă măsura bucuriei de a-i avea. Alături de regina sa, Fabiola, le-a spus copiilor adunaţi la palatul Laeken: "Mult timp ne-am întrebat care este sensul acestei suferinţe. Încet, încet, am înţeles că inimile noastre au fost lăsate libere pentru a-i putea iubi pe absolut toţi copiii".

Esenţialul domniei sale constă, probabil, în faptul că belgienii au considerat "tronul" ca singurul liant al unei naţiuni ameninţate constant de ruptură.

Marc Vytendaele, adept al actualei constituţii, a surprins foarte plastic şi sintetic starea dilematică a Belgiei. El a declarat ziarului "Le Soir" că problemele se vor rezolva în momentul în care: "Flandra se va debarasa de complexul său de inferioritate pe plan cultural, Valonia va depăşi complexul său de inferioritate economică, iar oraşul Bruxelles va renunţa la complexul său de superioritate".

Deviza regelui Baudouin I a fost: "Federalizarea, aceasta este unirea diferenţelor acceptate şi nu a disocierilor prin confruntări".

O dată cu dispariţia sa, toate aceste elemente care confereau durabilitate şi încredere în viaţă compatrioţilor săi, au rămas cumva suspendate într-o stare de echilibru relativ. Neliniştea şi tristeţea au cuprins spiritele. Guvernul belgian a trebuit să caute acea soluţie viabilă pentru continuitate.

Prinţul Albert de Liege a fost ales pentru a-i succeda ca rege al belgienilor fratelui său Baudouin I. Alegerea sa i-a surprins pe belgieni care se aşteptau, mai degrabă, la desemnarea fiului acestuia, Philippe, în vârstă de 33 de ani.

Albert II - viitoarea măsură a unităţii

Philippe i-a fost mereu aproape unchiului său, Baudouin I, de care fostul rege s-a ocupat în mod deosebit pentru a-l pregăti ca succesor.

Şi, totuşi, guvernul a considerat că pentru a duce mai departe comandamentele monarhice belgiene - unitatea naţională şi legalitatea exemplară - Albert de Liege, viitorul Albert II, este mult mai indicat, datorită maturităţii, experienţei şi prestanţei sale.

Regele Albert II s-a născut la 6 iunie 1934, la Palatul Laeken din Bruxelles. El este al treilea şi ultimul copil al regelui Leopold III şi al reginei Astrid, şi primul în ordinea succesiunii la tron definită de monarhia constituţională ereditară a Belgiei.

Până la 50 de ani, regele Albert II trecea drept un om căruia îi place viaţa şi un pasionat de maşini şi motociclete. Cea mai mare parte a vieţii şi-a consacrat-o activităţii publice, drept pentru care a şi condus foarte multe misiuni economice în străinătate. El este, totodată, şi preşedinte al Crucii Roşii a Belgiei, al Casei Generale de Economii şi Pensii, ca şi preşedinte de onoare al Comitetului Olimpic Belgian.

Începând cu 9 August lui îi revine sarcina să apere şi să menţină armonia statală belgiană, să cultive în continuare întrepătrunderea pozitivă între spiritul naţional şi cel european ce se întâlnesc în ţinuturile diverse ale Belgiei. Deşi s-ar putea ca regele Albert să fie doar un rege de tranziţie, al cărui rol să rămână doar acela al asigurării stabilităţii, după care să cedeze coroana în favoarea fiului său mai tânăr, Philippe, în măsura în care va reuşi să neutralizeze duhul disipării, foarte activ în Europa la momentul prezent, domnia sa va consolida totodată simbolurile monarhice şi încrederea în posibila armonie a continentului.

Elena GUGU

SARAIEVO

Ce pot aduce negocierile de pace ? (II)

Suntem cu adevărat în criză de timp acum. Propunerile sunt deja cunoscute liderilor celor trei părţi, fie că sunt extrase din planul iniţial Vance-Owen, fie că sunt chestiuni discutate de copreşedinţi în ultimele săptămâni. Este absolut necesar ca părţile aflate în conflict să hotărască că războiul a durat deja prea mult şi că e momentul să se ajungă la o înţelegere" - declara John Mills, purtătorul de cuvânt al Conferinţei de pace privind fosta Iugoslavie.

Dar, după un început oarecum optimist, negocierile "se îneacă" din nou. Preşedinţii Serbiei, Muntenegrului şi Croaţiei, liderii sârbilor şi croaţilor musulmani se întorc acasă. David Owen şi Thorvald Stoltenberg încearcă să-i convingă pe musulmani că negocierile de pace trebuie să continue. Alia Izetbegovici condiţionează reluarea convorbirilor de retragerea sârbilor de pe poziţiile cucerite în Munţii Igman, din apropierea capitalei Saraievo. Sârbii bosniaci, la rândul lor, cer forţelor de pace ONU să creeze o zonă-tampon în aceeaşi regiune. Un acord de încetare a focului nu poate fi realizat dacă el este respectat doar de o singură parte - subliniază Radovan Karadjici. Negociatorii internaţionali avertizează că îi vor nominaliza pe aceia care se fac vinovaţi de încălcarea acordurilor de încetare a focului şi, deci, de subminarea negocierilor de pace.

După un acord de principiu asupra constituţiei unei posibile viitoare Uniuni a Republicilor din Bosnia-Herţegovina, negocierile de la Geneva dintre cele trei părţi bosniace s-au întrerupt în momentul în care se discuta viitoarea împărţire teritorială a republicii. Preşedinţia colegială a Bosniei-Herţegovina acordă un termen de 24 de ore forţelor sârbe pentru a se retrage. Ambasadorul bosniac la Naţiunile Unite, Muhamed Sacirbey, se referă la situaţia din zona Saraievo: "Muntele Igman nu a fost de fapt cucerit complet. Noi (forţele bosniace, în majoritate musulmane, n.n.) deţinem încă acolo un număr semnificativ de mare de oameni care îl pot apăra, dar, din alt punct de vedere, ei sunt izolaţi. Avem mare nevoie de ajutor internaţional care să stopeze această agresiune îndreptată împotriva capitalei Saraievo. Căderea Muntelui Igman le va permite sârbilor să "stranguleze" oraşul."

Preşedintele american, Bill Clinton, se adresează membrilor Senatului şi afirmă că Saraievo-ul nu poate fi lăsat să moară de foame. Reuniţi la Bruxelles, cei 16 ambasadori ai ţărilor membre ale Pactului Nord-Atlantic discută posibilitatea unor atacuri aeriene asupra poziţiilor din împrejurimile capitalei bosniace pentru a face să înceteze asediul asupra oraşului. Preşedintele în exerciţiu al Consiliului de Securitate, ambasadorul Statelor Unite la ONU, doamna Madeleine Albright, anunţă că ONU şi NATO au început con-

DOCUMENTAR

Nume: Bosnia-Herţegovina
Suprafaţă: 51 129 kmp
Capitala: Saraievo (550 000 locuitori)*
Populaţia: 4,479 milioane *dintre care: 75% sârbi, (43,7% sunt de religie musulmană)31,3%, croaţi: 17,3%, alte categorii: 7,7% (printre alţii muntenegreni, ţigani, albanezi, ucraineni). De la începutul "epurării etnice" şi mai târziu, cca. 271 000 de bosniaci croaţi şi 294 000 de bosniaci sârbi au părăsit ţara.
Limbi vorbite: Limba oficială este sârbo-croata cu forme dialectale locale.
Religia: 40% musulmani, 33% sârbo-ortodocşi, 19% catolici *.
Forma statală: Republică-recunoscută ca stat independent la nivel internaţional, însă, din cauza războiului civil, stat nefuncţional.
Moneda: Din august 1992, Bosnia-Herţegovina are ca monedă naţională dinarul.
* = stadiul din 1991

ISTORIA CRIZEI

- 25.06.1991 - declararea independenţei Croaţiei şi Sloveniei.
- 23.12.1991 - recunoaşterea diplomatică de către Germania.
- 01.03.1992 - referendum în Bosnia-Herţegovina pentru independenţă (62% - pentru); război împotriva sârbilor.
- 27.04.1992 - proclamarea "Republicilor Sârbe" în Croaţia şi Bosnia.
- 08.06.1992 - ONU trimite în Saraievo "Căştile albastre", primele zboruri de ajutoare.
- 09.10.1992 - interdicţie de zbor deasupra Bosniei.
- 28.02.1993 - începutul "podului aerian" pentru aprovizionarea estului Bosniei.
- 06.05.1993 - zone de securitate ale ONU în jurul oraşelor musulmane.
- 16.06.1993 - înţelegerea între sârbi şi croaţi pentru împărţirea Bosniei în 3 state.

FORŢE ARMATE ÎN CONFLICT

TRUPE
Sârbi ortodocşi: 40 000 de soldaţi ai Armatei Populare Iugoslave (JNA), cât şi aproximativ 50 000 voluntari.
Sârbi musulmani: 50 000 de soldaţi ai Armatei Populare, 100 000 de alţi luptători.
Croaţi: 25 000 soldaţi, 15 000 alţi soldaţi ai forţelor de apărare croate.
FORŢE AERIENE
Sârbii: 21 de avioane de război, 30 elicoptere.
Musulmanii: nu au avioane.
Croaţii: nu au avioane.
ALTE ARME
Sârbii: 300 tancuri, între care şi tancuri T-72, 200 maşini blindate, până la 1 000 tunuri (de 105 mm).
Musulmanii: arme uşoare, câteva tancuri.
Croaţii: 50 tancuri şi maşini blindate, circa 100 de tunuri ale Forţelor de apărare croate.
(Sursa: Ministerul American al Apărării)

FORŢELE DIN ADRIATICA

Cea mai mare armată pe care a văzut-o vreodată Europa de Sud-Est a plecat în Adriatica. Ea are, însă, doar rolul de "ameninţare din culise". În continuare, lumea priveşte ultimul act din drama bosniacă, fără a acţiona. Dintre dotările acestei armate menţionăm:

- Distrugătorul ROMMEL al marinei federale - face parte dintre cele 23 de vapoare şi 33 de avioane ale puternicei grupe "Sharp Guard", care veghează la menţinerea embargoului împotriva restului Iugoslaviei.
- Avionul de luptă F-16 prevăzut cu rachete şi bombe este unul dintre cele 79 Jets, care controlează interdicţia de zbor asupra Bosniei (acţiunea "Deny Fleight").
- Flota a 6-a americană navighează în Mediterană cu până la 50 de nave, între care se află "Theodore Roosvelt", care are aproximativ 100 de avioane la bord.
- Aruncătorul de bombe de tipul Mc Donnalld Douglas F/A-18, cât şi avioanele blindate A-10 sunt trimise pentru protecţia tuturor "Căştilor albastre" de pe transportoare şi piste de zbor italiene ("Disciplined Guard").
- 37 de bombardiere şi 2 elicoptere sunt transportate la bordul port-avionului francez "FOCH". Ca şi nava britanică "Arc Royal", el se află sub comando naţional şi serveşte protecţiei propriilor "Căşti albastre".

Grupaj realizat de Odette Hanganu, după revista germană "Focus".

sultări la nivel înalt pentru a pune la punct mecanismele unor asemenea raiduri aeriene în Bosnia-Herţegovina. La Zagreb comandantul FORPRONU, generalul francez Jean Cot, şi comandantul forţelor aliate care acoperă zona de sud din cadrul Pactului Nord-Atlantic, amiralul Jeremy Boorda, se întâlnesc şi dau publicităţii un comunicat în care se arată că între cele două organizaţii va exista - în cazul unor atacuri aeriene - o coordonare precisă, element esenţial al operaţiunii, securitatea trupelor de pace ONU de la sol fiind unul dintre scopurile primordiale ale acesteia. Orice acţiune întreprinsă de NATO va fi precedată de o evaluare a situaţiei de pe teren.

Atacuri aeriene îndreptate împotriva uneia din părţile în conflict - efect al negocierilor de pace? Poate, indirect.

Emisarul special al preşedintelui Bill Clinton în fosta Iugoslavie, Reginald Bartholomew, îi anunţă la Geneva pe participanţii la Conferinţa de pace despre posibilitatea acestor atacuri aeriene.

El i-a avertizat pe preşedintele Serbiei şi Croaţiei şi pe liderul sârbilor bosniaci în legătură cu hotărârea Alianţei Atlantice de a recurge la forţa aeriană dacă asediul asupra oraşului Saraievo şi blocarea ajutoarelor umanitare continuă. "Am relevat în faţa lor gravitatea situaţiei şi cred că au înţeles", a declarat emisarul preşedintelui american, apreciind totodată că negocierile de la Geneva constituie încă o şansă.

Dar un reprezentant al Înaltului Comisariat ONU pentru Refugiaţi, Nicholas Morris, avertizează la rândul său că recurgerea la acţiuni aeriene ale forţelor NATO în Bosnia- Herţegovina ar periclita activitatea organizaţiilor umanitare în această fostă republică iugoslavă. "O astfel de intervenţie ar reduce, din raţiuni de securitate, amploarea acţiunilor noastre", precizează Morris. "Este greu de apreciat acum care ar fi consecinţele, în ansamblu, ale unor lovituri aeriene". Totodată reprezentanta Înaltului Comisariat ONU pentru Refugiaţi de la Belgrad, doamna Lyndall Sachs, şi-a exprimat regretul în legătură cu blocarea frontierelor Serbiei de către refugiaţii din Bosnia-Herţegovina, paralizând astfel trecerea convoaielor cu ajutoare umanitare destinate enclavelor musulmane Zepa, Gorajde şi Srebrenita, declarate de Organizaţia Naţiunilor Unite ca "zone de securitate".

Întrebat despre posibilitatea acestor atacuri aeriene, preşedintele sârb, Slobodan Miloşevici, declară, la întoarcerea din Geneva: "Oricine atacă trupele de pace ONU e un criminal şi trebuie pedepsit, pentru că toate aceste incidente reprezintă un atac împotriva păcii. Dar, pe de altă parte, orice atac aerian ar influenţa escaladarea războiului." Din nou un avertisment. Abundă avertismentele în criza iugoslavă, indiferent de care parte aparţin. Dar există şi avertismente de genul: "Cu fiecare minut, cu fiecare oră care trece, mor tot mai mulţi oameni şi se adânceşte tot mai mult suferinţa lor. Cel mai important, cel mai presant lucru este să oprim războiul" - John Mills.

Dana POPESCU

INSTANTANEE

Capra vecinului a fost eliberată pe cauţiune

Deşi ar fi, probabil, o eroare ca o colectivitate umană să se complacă în situaţia de prizonier al propriilor pilde, neglijarea acestora poate fi o greşeală la fel de mare. Printre altele şi pentru că frecvenţa utilizării sau schimbările intervenite în raportarea la anumite "vorbe" cu mai mult sau mai puţin duh, indică unui observator atent starea de spirit a "omului de rând" şi - posibil - chiar pulsul unei părţi semnificative a societăţii. Desigur, asemenea observaţii nu pot avea pretenţia de a se constitui nici măcar într-un rudiment cu poleială ştiinţifică dar, uneori, nu e cu totul exclus ca o astfel de empirică cercetare să vină în sprijinul celor care, pierduţi în cele 'nalte sfere, nu mai văd pădurea din pricina copacilor.

Iată, de pildă, o anumită tendinţă de schimbare a opticii în privinţa caprei vecinului ar trebui, poate, să pună pe gânduri. Până acum - cine nu o ştie? - faimoasa capră era ţintuită pe banca acuzaţilor într-un proces repetabil la infinit, dar cu sentinţa întotdeauna dinainte cunoscută: "Să moară!" Nu e cazul să insistăm asupra schemei psihologice atât de bine cunoscută ce determină o atare atitudine faţă de avutul vecinului. Să observăm, totuşi - mai în glumă, mai în serios - că "lovitura" dată acestuia e limitată (nu se vrea, de exemplu, pieirea bunului gospodar, şi nici măcar pauperizarea lui totală, ci e vorba, totuşi, doar de o capră) şi doar în faza de "proiect" e drept imperativ. Rezultă de aici că purtătorul gândului macabru dovedeşte o oarecare "clemenţă" determinată, probabil, de faptul că propriile-i necazuri nu au dimensiuni catastrofale; a pierdut, şi el, doar o capră.

În termeni absolut contemporani, nevinovatul animal poate fi înlocuit de simboluri mai la modă: un televizor color, o garnitură de mobilă "Gautier" sau, poate chiar de un automobil. În realitate, însă, tot mai des, capra (sau echivalentul ei) este tratată cu o indiferenţă suspectă. Nu mergem atât de departe cu îndrăzneala încât să afirmăm că a fost pe veci absolvită, dar cel puţin o eliberare pe cauţiune tot e pe cale de a se produce.

Tot mai multe instantanee surprinse de mass-media dovedesc această tendinţă. Cu puţină băgare de seamă, o putem sesiza şi direct, în viaţa de zi cu zi. Un patron încearcă, de pildă, să-şi convingă salariaţii că are pe masă cam aceleaşi bucate ca şi ei, că stă şi el la bloc, în sfârşit, că nu trăieşte mult mai bine decât dânşii. Un altul se străduieşte să dovedească "proletarilor" că salariul său e comparabil cu cel pe care aceştia îl încasează. Mai mulţi politicieni şi funcţionari guvernamentali cu ranguri însemnate încearcă, de asemenea, să convingă alegătorii că nu câştigă nici ei cine ştie cât. E uşor de ghicit în toate aceste pledoarii - mai mult sau mai puţin fariseice - precauţia de a nu deştepta invidia interlocutorilor, de a adăposti propriile "capre", cu alte cuvinte, faţă de bănuitele gânduri negre ale celor care se plâng că le-au pierdut pe ale lor.

Ceea ce nici unul dintre aceşti "mai norocoşi" nu pare a observa este că, deseori, nu îi ameninţă nici o invidie... tradiţională. Nu este vorba, din păcate, de o subită revoluţie la nivelul mentalităţilor. De fapt, celor suspectaţi de a fi obsedaţi de avantajele vecinilor nici că le mai pasă de caprele altora; sunt prea apăsaţi de propriile necazuri. Se confirmă, astfel, faptul că a purta sâmbetele caprei vecinului este - într-un fel - un... lux; o dorinţa de uniformizare a pagubei generalizate ce presupune, totuşi, o anumită distanţă faţă de sărăcia lucie. Or mulţi oameni sunt, astăzi, îngrijoraţi că - pur şi simplu - nu mai au (sau nu vor mai avea) cum să-şi asigure existenţa. Instinctul de supravieţuire ce intervine, astfel - într-o ultimă sau penultimă instanţă - nu e preocupat de gradele de comparaţie.

Iată de ce indiferenţa în creştere faţă de capra vecinului este de-a dreptul alarmantă. Un cetăţean aflat la volanul "Daciei" sale va resimţi o oarecare invidie atunci când vecinul său îl va depăşi, sfidător, cu "Mercedesul" nou-nouţ. Îi va dori poate, să îşi accidenteze limuzina şi să se mulţumească, şi el cu una produsă la Piteşti. Totuşi, posesorul "Daciei" nu va împinge "revolta" sa prea departe, mulţumit fiind că îşi poate face în tihnă concediul, bucurându-se de un oarecare confort. Atunci, însă, când - tot mai sărac - va fi silit să-şi vândă automobilul şi să se întrebe chiar ce va pune, mâine, pe masă, revolta sa e iminentă. Iar "ţinta" acesteia nu va mai fi doar "Mercedesul" vecinului...

Marius PETREAN

REPORTAJ PE GLOB

O săptămână în ŢARA CANTOANELOR

Mirela IAMANDI

Bucureşti - Zürich - Montreux

Când povesteşti despre Elveţia trebuie (neiertător) să aminteşti despre neutralitate, despre ceasuri şi punctualitate, despre bănci şi miliardari, despre ciocolată şi...brânzeturi, despre cantoane şi despre Wilhelm Tell - toate desenând puţin câte puţin, conturul pe care această ţară îl prinde în mintea celor mai mulţi dintre noi.

Mai descoperi, însă, multe alte lucruri atunci când iei contact direct cu realitatea elveţiană, cu amabilitatea dar şi...glacialitatea ei.

BUCUREŞTI-ZÜRICH 351. Mă gândeam cu spaimă, la aterizare, cum o să depistez gara pentru a continua călătoria spre Montreux. Emoţiile...româneşti au dispărut, însă, când am realizat că ea se află exact în subsolul aeroportului, unde cobori, fără să-ţi dai jos bagajele din cărucior, cele câteva rânduri de scări rulante.

Am luat, aşadar, trenul de Geneva care trece prin Berna şi Lausanne - o regiune absolut încântătoare, cu dealuri şi munţi, cu vii cultivate în terase şi case ca în "HANSEL şi GRETEL", vopsite în alb şi roz, cu coloane roşii, la geamurile cărora se zăresc flori de toate culorile. Intrasem, aşadar, într-un peisaj pitoresc, străin dar apropiat, în acelaşi timp, pentru că seamănă izbitor cu România. Lipseau, bineînţeles, căruţele, al căror loc a fost luat de tractoare mici şi alte utilaje moderne pentru agricultură, dar apăruse în plus, o puternică impresie de prospeţime şi de curăţenie. Totul este impecabil din acest punct de vedere, de la trenul inter- village cu jaluzele şi bufet mobil până la cel mai puţin vizibil colţişor al şoselei.

Când, după ce-am ieşit din munte, ne-a apărut sub priviri Lake Geneva sau Lac Lèman - de la graniţa cu Franţa - toate celelalte impresii s-au topit. Apa liniştită a acestui lac vegheată de masivii Alpi elveţieni şi francezi, îţi creează un inegalabil sentiment de grandoare. Două dimensiuni, verticală şi orizontală, îşi sporesc reciproc valoarea prin apropierea lor. Şi totul a atins paroxismul când am ajuns la Castelul din Caux, aflat pe un alt masiv, de cealaltă parte a lacului. De aici, de la Mountain House se văd Evian - oraşul francez de peste apă - masivul numit Le dent du midi, Vevey, asemănător cu Montreux şi se poate ghici unde e Geneva. Restul nu se poate descrie în cuvinte.

Focuri de artificii în Ţara lui Wilhelm Tell

La 1 August elveţienii îşi sărbătoresc ziua naţională. Steagurile roşii cu cruce albă fluturã atunci pe fiecare aşezământ, în fiecare grădină, pe prăjiturele şi brioşe, la pieptul tuturor. Seara se merge pe munte, se aprind focuri mari şi se aruncă artificii. Am urcat, aşadar, pe HAUTES DE CAUX unde s-a cântat imnul, s-a dansat step, şi s-a servit ciocolată. Jos, pe malul lacului (cel mai important personaj din zonă) luminile multicolore ţâşneau în noapte, la intervale scurte, după nişte reguli neştiute. Pace, armonie, bunăstare - cum ar putea fi altfel?

Château de Chillon

Pentru a coborî de la Caux în Montreux îţi trebuie, ca român, o mică avere. Adică 20 de franci elveţieni, care reprezintă drumul dus-întors cu o cremalieră albastră şi cochetă ce escaladează muntele până la Rochers de Naye. Am coborât, în cele din urmă (datorită unor compatrioţi amabili, veniţi cu maşina) în Montreux-Vevey cel mai frumos loc al Elveţiei unde miliardarii, dintre care un număr important sunt arabi îşi petrec vacanţele în apropierea băncilor care le adăpostesc averea. HOTEL DE LAC, RUE NESTLE, ROYAL PLAZA, BANQUE DE CREDIT SUISSE - sunt numai câteva nume care evocă bogăţia. Yachturile scumpe care plutesc pe apă, şalupele moderne, vaporaşul cu care se pot face croaziere, completează imaginea.

De cealaltă parte se află, însă, Castelul CHILLON. Amintind de Monte Cristo, datorită istoriei lui Bonivard, ridicat ca fortăreaţă în secolul 13, Chillon a fost reşedinţa conţilor de Savoia în Evul Mediu. În sec. 16 Byron a compus, inspirat de suferinţa preotului genevez (încarcerat timp de patru ani în subsolul castelului, datorită ideilor sale privind independenţa Genevei) poemul "Prizonierul din Chillon". Pe al treilea stâlp din acest loc, săpat în piatră, cu gratii groase de fier şi sub care freamătă apele lacului, Byron şi-a înscris numele care se observă şi azi. Fiecare încăpere a castelului, chiar şi căile de acces - care înseamnă nişte trepte tăiate în lemn gros, nelăcuit - păstrează parfum medieval. Armurile, argintăria, puştile, mobilierul, toate datează din acele vremuri. Ce s-ar mai putea adăuga? Poate turnul în care se păstrau averile, leandrii din curtea interioară, fossé-urile care separă castelul de şosea...

Catedrala din Lausanne

Şi dacă ne-am aventurat spre Montreux, am prins curaj, luând-o mai departe spre Lausanne. Unde, din lipsă de timp, nu am vizitat decât Catedrala. Ridicată iniţial ca un templu roman, transformându-se abia după sec. 16 în biserică în stil gotic, este unică în lume datorită porţii laterale ale cărei ornamentaţii semnifică plenitudinea Domnului în echilibru universal. Ceea ce dă culoare interiorului sunt vitraliile care înfăţişează figuri biblice. O atmosferă stranie domnea, însă, în Catedrală. Impasibilitatea pietrei şi maiestuozitatea arhitecturală se îmbinau în mod ciudat cu strigătele şi întreaga rumoare a unor adolescenţi care se pregăteau de concert. Grupul din Lancashire avea spectacol în acea seară. Îşi pregăteau viorile, îşi exersau flautele şi trompetele - totul cu o deosebită efervescenţă. Când aceşti copii, atât de puri şi de fireşti, atât de vii şi de profani - într-un anume sens - au început să cânte, totul a devenit sacru. Coloanele, cupola, pardoseala, turiştii, aerul pe care îl respiram cu toţii. Dispăruseră diferenţele dintre religii (Catedrala este protestantă), interpretările secvenţiale, apăruse ceva indescriptibil în plenitudinea sa - emoţia divină.

Sunt lucruri greu de explicat, imposibil de a fi descrise în cuvinte, sunt stări pe care nu le uiţi niciodată fie că se petrec într-un spaţiu prozaic al vieţii cotidiene, fie într-o catedrală ce aparţine unei biserici şi unei ţări străine.

Radu
BUDEANU

Dramă cu cheie

Cu aproape un deceniu în urmă, în perioada când în România preţurile erau stabile, magazinele goale iar oamenii "fără probleme" am fost invitat să particip la Jablona, în Polonia, la un simpozion unde ziarişti europeni aclimatizaţi cu problematica securităţii europene urmau să-şi dea cu presupusul asupra stării de sănătate politică, socială şi morală a continentului. Ce s-a declamat acolo, sub şrapnelele disputelor sovieto-americane, rămâne azi un fapt derizoriu. Ceea ce nu pot eu uita este "şocul polonez" exercitat asupra mea de Polonia lui Jaruzelski. În pieţele Varşoviei puteai să întâlneşti în plin sezon friguros banane, rodii, pepeni, struguri, portocale, piersici şi o grămadă de alte bunătăţi tropicale sau, oricum, extra-sezon. Bunurile pământului de pe paralelele europene sau sudice se ordonau sofisticat pe tarabe, cu o rigoare cochetă ca într-un vernisaj cochet, vag extravagant, al opulenţei primordiale. Preţurile erau halucinante. La început am crezut că nu înţeleg. Apoi am înţeles, dar nu am crezut. La sfârşit eram dumirit, dar ameţit. Prin băcăniile particulare mărfurile te îmbiau răsfăţându-se în cel mai pur stil occidental, dar, iarăşi, la preţuri catastrofale.

La Varşovia benzina era raţionalizată. Dar ziua şi noaptea vâjâiau Volvo-urile, Mercedesurile, BMW-urile şi toate celelalte fiare de mare cilindree, precum în vestul sălbatic. În plin comunism centralizat , în plin şi feroce duel cu "Solidaritatea" care se vânzolea clandestin, în plină ameninţare sovietică şi sub cupola de gheaţă a "echilibrului terorii", Polonia îşi începuse tranziţia făcând cu ochiul occidentului şi asigurând Moscova de o loialitate fără margini. Oamenii strângeau cureaua , degustau sporadic brânzeturi franţuzeşti şi fructe tropicale, lucrau dimineaţa la o întreprindere şi după-amiaza la alta, cântau, cum se spune, la "mai multe piane" şi sperau să vină americanii. Aud că şi în Ungaria lucrurile s-au petrecut cam la fel, lăsând la o parte nedorita performanţă de a fi avut cel mai mare număr de sinucigaşi la scara întregului continent. La noi străzile erau dominate de automobilul autohton, conservele autohtone obturau rafturile hrubelor care se numeau magazine , bani existau, produse nu, iar şăgalnica şi biata cochetare cu occidentul era interzisă cu desăvârşire. Bulgaria, faţă de noi, era mai răsăritâ, dar nu foarte. Albania, pe care am parcurs-o metodic, era pe fundul abisului, etanş comprimată într-un coşmar strict tâmpit. R.D.G. era mai sus decât România, Bulgaria sau Albania. Cehoslovacia, pe atunci în mod natural unită, tăcea şi făcea, bea, mânca şi se zbenguia sărutând tălpile Moscovei la cerere sau din proprie iniţiativă.

Estul era, adică, denivelat economic, social, politic, cultural şi desigur moral. Unele ţări răsăritene mărşăluiau cu raniţa Tratatului de la Varşovia în spinare, altele nu, unele stăteau cu fruntea în pământ în faţa marii Uniuni Sovietice, altele se ţineau semeţe. Dincolo de aceste timide, dar semnificative discontinuităţi Estul avea, totuşi, o frapantă coerenţă care ţinea mai puţin de geopolitică şi mai mult de substanţa unui sistem.Din acest punct de vedere România a comandat parada. Ea a fost singura care şi-a permis coagularea unei paranoie fantomatice. Ea a fost singura care a dus utopia pînă la fabricarea eroică a unei irealităţi economice şi sociale. Aici s-a construit cea mai mare casă din lume, aici s-au tăiat canale menite să subjuge geografia , aici s-au ridicat coloşi industriali gata să epuizeze disponibilităţile energetice ale unui continent, aici s-a lucrat delirant şi extrem de păgubos la indicaţia singurului fiu genial al neamului.

Azi toate acestea au rămas în urmă. Suprarealismul sistemului doborât a fost înlocuit de suprarealismul tranziţiei. Mase largi de oameni ai muncii stau cu nasul în geamul buticelor şi oftează jalnic. Preţurile se aliniază la nivelul Floridei iar veniturile simplilor cetăţeni la cele din Tanganica la care se adaugă un impozit original autohton. Ca şi odinioară suntem performanţi în rău dar nu singuri în acest vis urât. Ca şi odinioară toate ţările răsăritene, dincolo de denivelări, se articulează nu atât geopolitic cât la nivelul unui sistem într-o specie de marasm fără precedent. Un marasm cu forme agresive, cu explozii sociale şi dureri macroeconomice acute în stare să debusoleze experţii, strategii, analiştii. Sindromul estic se studiază încă, se caută tratamente, paleative, mecanisme de remediere. Deja în occident s-a creat o anume recalcitranţă prudentă, o expectativă rece care indică nu numai incapacitatea dar şi lipsa de dorinţă de a gestiona entuziast o geografie explozivă. După delirul produs în vest de eliberarea estului , după experienţa paralizantă a reunificării Germaniei, vestul ia distanţă faţă de zvârcolirile răsăritene evitând să scoată castanele dintr-un incendiu cu geometrie variabilă.

Câtă vreme reforma răsăriteană va face un slalom printre exigenţele de acum ştiute ale tranziţiei, câtă vreme terapia de şoc va fi edulcorată de corectări populiste, câtă vreme estul nu va dori cu orice preţ să devină vest nu va deveni nici prin forţe proprii şi, cu atât mai puţin, ajutat. Estul ş-a declanşat eliberarea prin consensul general dar îşi continuă destinul pe cont propriu, sau aproape pe cont propriu.Aici este şi cheia marilor drame care urmează...

"Eureka" din Halifax, Anglia, este un muzeu foarte special, inventat de copii. Jucându-se ei învaţă aici cum este alcătuit corpul uman, ce este un computer, ori cum se comandă o navă. Ideea muzeului interactiv a câştigat rapid teren, în lume existând azi Space center la Houston, Computer idea la Boston, American Museu of Natural History la New York în SUA, iar în Europa,Cite de sciences et de l'industrie la Paris, Museum de la Ciencia la Barcelona, Extramuseum la Torino

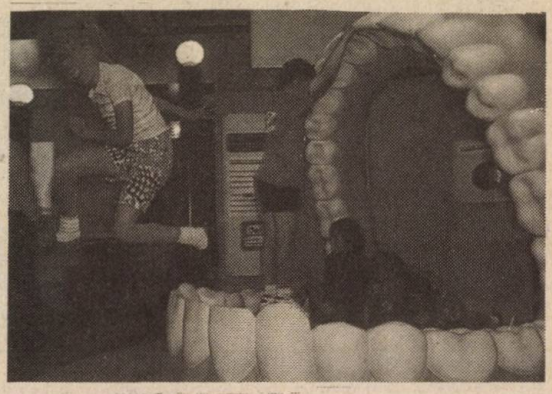

100+1

"Cățel robot pentru nevăzători" realizat de JETRO (Organizaţia Japoneză pentru Comerţ Exterior), măsurând 75x50x65 cm, în greutate de 69 kg, utilizând pentru orientare semnalele unor magneţi (montaţi iniţial în podeaua sau plafonul încăperilor) şi un sistem combinat între radar şi fascicule infraroşii, poate conduce un vizitator într-un magazin, dând informaţii, în limbile japoneză, coreeană, sau engleză, asupra raioanelor magazinului sau a obstacolelor apărute în cale. "Cățelul" va fi prezentat într-o expoziţie internaţională din Coreea de Sud, în august 1993

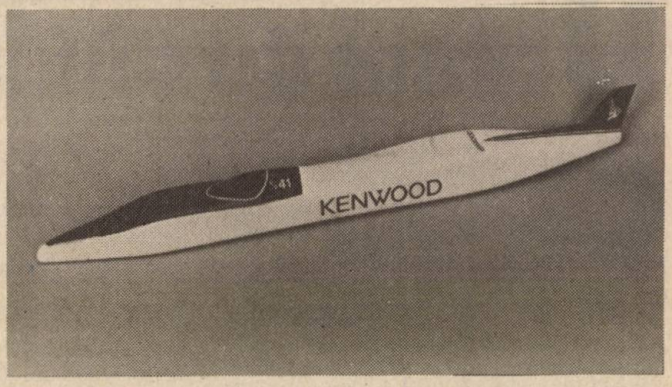

"Kenwood Clean Liner" o nouă maşină de curse electrică japoneză, 400 km/oră, dotată cu un electromotor de 441 kw (600 C.P.) remodelat după motorul trenului japonez Shinkanse şi lungă de 10 m a fost singura maşină "electrică" admisă pentru încercări pe pista Bonneville - Wendover din Utah - S.U.A.

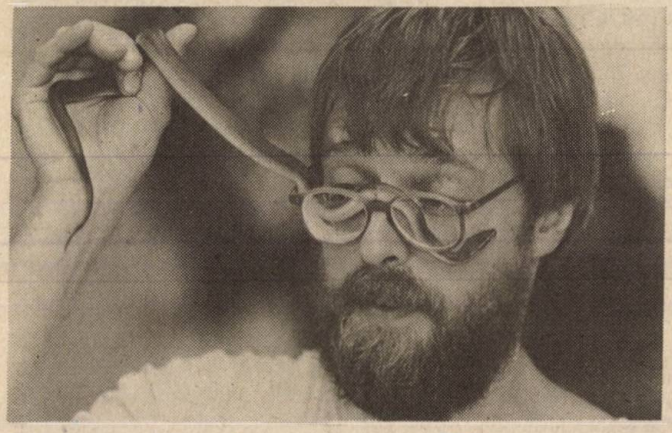

Cel mai bun prieten al lui Michael Bürger - îngrijitor de animale la Grădina Zoologică din Wuppertal - Germania - este un şarpe de casă provenind din Africa. Reptila nefiind veninoasă poate fi purtată de Michael chiar şi în spatele ochelarilor

Pedepse

În Iran paisprezece hoţi au fost condamnaţi de un tribunal islamic să li se taie patru degete de la mâna dreaptă - relatează ziarul iranian "Kayhan". Potrivit ziarului, cei paisprezece hoţi, între 28 şi 44 de ani, au fost inculpaţi pentru zeci de furturi în diferite oraşe ale ţării, şi recunoscuţi vinovaţi de a fi periculoşi pentru ordinea publică.

Ajutor

Guvernul francez a anunţat oficial un nou ajutor financiar, în valoare de 35 miliarde de franci, acordat întreprinderilor în lupta împotriva şomajului. Tehnic această măsura se concretizează prin suprimarea cvasi-totală, pe timp de o lună, a rambursării TVA (Taxa pe valoarea adăugată) pe care întreprinderile o plătesc pentru achiziţiile lor.

Deşeuri

Flota cu propulsie nucleară a Rusiei deţine în prezent 235 de nave şi submarine dintre care 288 militare şi 7 civile. Acestea sunt echipate cu 417 reactoare nucleare dintre care 394 pe navele militare. Anual, această flotă produce 20000 mc deşeuri radioactive lichide şi 6000 mc deşeuri radioactive solide, care ridică o problemă deosebit de gravă - aceea a stocării în condiţii de siguranţă.

Principii

"Federaţia rusă respectă cu stricteţe Convenţia cu privire la principiile reglementării paşnice a conflictului armat din zona nistreană a Republicii Moldova din 21 iulie 1992 şi este ferm hotărâtă să urmeze

La 50 de ani Catherine Deneuve pare mai frumoasă ca oricând. Întrebată care este secretul miraculoasei tinereţi, fascinanta vedetă franceză a răspuns: "Beau multă apă, evit alcoolul, stau departe de dulciuri şi aplic cel mai bun tratament de frumuseţe pe care îl poate urma o femeie: somnul. Dorm, dorm...Cu timpul, frumuseţea devine un tezaur, dar şi o povară, o bogăţie, dar şi o ameninţare. Toate femeile trec prin asta, chiar dacă nu toate o recunosc"

prevederile înţelegerilor realizate în acest sens" a declarat preşedintele Boris Elţin într-un mesaj remis preşedintelui Mircea Snegur prin intermediul ambasadorului Rusiei la Chişinău.

Majorări

În urma creşterii impozitelor pe circulaţia mărfurilor de la 6% la 10%, începând de la 1 august în Ungaria se majorează preţurile la unele produse şi servicii - energie electrică, gaze, apă, convorbiri telefonice, transport în comun şi majoritatea alimentelor - Parlamentul a hotărât să acorde compensaţii salariaţilor şi pensionarilor.

Proces

Două firme americane au fost, acuzate de a fi furnizat Indiei tehnologii capabile să amelioreze producerea de arme nucleare. Tehnologiile au fost vândute prin ocolirea reglementărilor federale americane privind exportul în domeniul producţiei de armament. Procesul celor două firme americane va începe la Boston pe 20 septembrie.

Studiu

Un studiu american arată că utilizarea regulată a pastilelor pe bază de extract de usturoi scade valorile colesterolului din organism, prevenind astfel infarctul. S-a constatat de asemenea o scădere a tensiunii arteriale şi o îmbunătăţire a circulaţiei sanguine. Usturoiul poate proteja şi împotriva intoxicaţiilor alimentare.

Microbiologii britanici au descoperit un efect special al usturoiului asupra bacteriilor LISTERIA. Uleiul din căţeii de usturoi poate distruge această bacterie, care, ajunsă în tubul digestiv, devine periculoasă pentru organism.

Rege

Zeci de mii de oameni, în costume tradiţionale multicolore au participat la ceremonia încoronării, în Uganda, a lui Ronald Mutebi (37 de ani) , al 35-lea conducător al Ugandei.Precizăm că această încoronare are loc după o întrerupere de 26 de ani, monarhia fiind desfiinţată aici în 1967. O nouă lege permite azi reintroducerea monarhiilor fondatoare, dar , regele nu deţine dreptul de a exercita puterea politică. Domeniul regal Buganda aparţine uneia dintre cele mai vechi dinastii ale Africii şi se află situată în regiunea centrală a Ugandei de azi.

Din 1967, când Christian Barnard (70 ani) a efectuat primul transplant de inimă - prima donatoare se numea Denise Darvall şi avea 25 de ani când a murit într-un accident de maşină - în lume s-au efectuat până azi 22000 de astfel de intervenţii. În ţările CEE sunt în medie 220 de persoane pe listele de aşteptare pentru transplant de cord. La insuficienţa donatorilor se adaugă carenţele legislative

Un afiş şi o pălărie neagră din fetru, aparţinând lui Charlie Chaplin la turnarea filmului "Monsieur Vardoux" (1947), au fost scose la o licitaţie la Geneva alături de alte 300 de obiecte aparţinând aceluiaşi actor

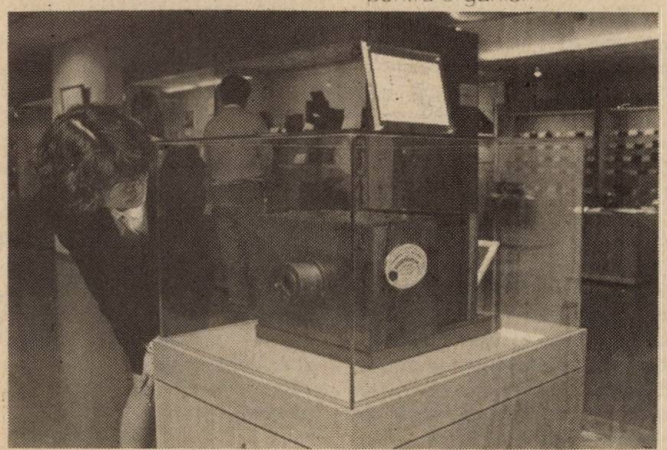

Expus într-un muzeu din Tokio, "Giroux Daguerrotype Camera" este considerat ca fiind primul aparat fotografic comercializat. "Cutia de fotografiat", măsurând 30 de cm înălţime şi 50x50 cm la bază, a fost produsă şi vândută de A. Giroux in 1839, în Franţa

PLANETA TRANZIȚIEI

Radu BUDEANU

Negocieri cu napalm

Regula suspansului acționează riguros în cazul ringului iugoslav. După paşi mărunți înainte şi alții mai largi în înapoi, după consumarea unui voluminos pachet de speranțe şi dezamăgiri savant amestecate, criza bosniacă a intrat într-un regim emoțional nou: exact în momentul când la Geneva se articula proiectul Uniunii republicilor din Bosnia-Herțegovina, Washingtonul şi-a presat surprinzător aliații vest-europeni anunțând că dacă va fi nevoie va bombarda pe cont propriu pozițiile sârbilor bosniaci din jurul oraşului Saraievo. În aceeaşi perioadă, la Geneva "conducerea colectivă" s-a scindat, între preşedintele Izetbegovici şi membrii staffului său apărând, la scenă deschisă, fricțiuni spectaculoase. Tot atunci Franța, Marea Britanie şi Rusia şi-au manifestat dezacordul față de inițiativa americană de a "treiera" în stil Bagdad pe un teritoriu unde nu se află picior de american dar acționează forțele ONU... La scurt timp după această confuzie politică, având o geometrie cât se poate de variabilă, americanii au început să nuanțeze şi să retracteze...În sfârşit, simultan cu toate aceste jocuri, NATO a dat publicității un comunicat scutit de echivocuri: "Alianța Atlantică a hotărât să pregătească imediat măsuri forte, inclusiv lovituri aeriene, împotriva celor responsabili de continuarea asediului oraşului Saraievo şi a altor zone din Bosnia-Herțegovina sau în cazul împiedicării acțiunii umanitare". Dansul pe bombe şi pe armistiții nerespectate continuă. Până la dezastrul final?!

Zbor parlamentar pe cerul bulgar...

"Într-o jumătate de oră îi aduc pe toți în capitală". Afirmația aparține premierului bulgar, Liuben Berov, care, enervat că parlamentarii de la Sofia au şters-o în vacanță lasând treburile sesiunii neterminate, a cerut convocarea de urgență a Parlamentului. El a anunțat că guvernul este gata să achite cheltuielile de transport ale distinşilor deputați şi a avertizat că, în lipsa pârghiilor legislative strict necesare, Bulgaria riscă să ia foc. Situația e cu atât mai încurcată cu cât UFD, pilonul opoziției, a cerut în ultima şedință parlamentară "destituirea guvernului pentru incapacitate, alunecare spre stânga şi dezertare de la propriul program de protecție socială. Observatorii din Sofia se întreabă dacă..."zborul" parlamentarilor nu va fi riscat o sesiune caniculară putând face scrum guvernul.

Europa de est între secetă şi lene

În vocabularul politic mondial "tranziția" este termenul-vedetă, termenul obsesiv care încarcă mințile mai tuturor analiştilor şi strategilor activi. Normal. Înlocuirea unui sistem supra-regional cu altceva se dovedeşte un proces incomparabil mai complex decât s-a crezut inițial. Banca Europeană pentru Reconstrucție şi Dezvoltare a radiografiat de curând acest nod gordian economico-politico-socialo-moral trăgând concluzii şi configurând prognoze. Se pare că două sunt elementele în jurul cărora se joacă în est cartea pagubei: seceta prelungită şi caracterul lent al aplicării deciziilor de privatizare. Performanțele răsăritene sunt considerate descurajante şi, cu excepția Poloniei, nu se întrevăd şanse de a se ieşi din această mlaştină care răspunde la numele generic de..."tranziție". Raportul sintează dat publicității de BERD constată, dar şi sugerează. În cazul nostru s-a avansat sfatul de "a se împiedica orice diminuare a rezervelor valutare şi de a se controla inflația". Asta ştiam şi noi, dar ce folos?!

"Cartea militară"

"Cartea militară a Moscovei" este titlul sub care "Washington Post" lansează avertismente în legătură cu tentațiile tot mai agresive ale Moscovei de a face lege pe harta confuză a CSI. Revocarea de către Washington a omului numărul doi din cadrul misiunii americane la Moscova pare a fi un mesaj "codificat" al impacienței americane față de revigorarea stilului...sovietic. Diplomatul cu pricina, J.Collins, a mediat, discret, în ultimii ani diversele dispute apărute pe circuitele relațiilor dintre Kremlin şi fostele republici sovietice. Inventarul, în continuă dilatare, a prezenței ofensive sau, pur şi simplu, apăsătoare a trupelor ruseşti în țările baltice, Gruzia, Moldova sau Azerbaidjan, iar mai de curând în Tadjikistan, începe să creeze nervozitate la Casa Albă. Pe măsura acestei nervozități se mulează şi tacticile de ultimă oră ale Washingtonului care seamănă tot mai mult cu vechiul şah tradițional dintre cele două forțe: una rămasă superputere şi alta ametită la maximum, dar încă insolentă...

Trocul negru

Schimbul spion contra spion sau spion contra orice altceva este o metodă larg răspândită în timp şi spațiu. Până la urmă, spionul adevărat, cu activitate consistentă şi, deci, extrem de păgubitoare pentru inamic, rămâne o marfă de maxim interes. Este notoriu că Rusia, lihnită după credite şi orice formă de sprijin occidental, şi-a călcat peste orgoliile care nu fac doi bani şi a vândut Bonnului, la un preț bun, listele cu rețelele cele mai proeminente ale agenției est-germane. Efectul acestui troc, având vagi rezultate macro-economice, s-a sesizat imediat în planul căderii unor capete: rețeaua "Topaz", care a acționat în miezul NATO, s-a năruit cu un succes total. Un val de arestări operate în Germania şi Belgia a dus la cristalizarea unor vinovății care l-ar otrăvi de invidie şi pe James Bond. Este vorba de un canal de scurgere a informațiilor pe direcția NATO-Berlin-Moscova care a funcționat ireproşabil în perioada 1980-90. Actuali disidenți, victime ale comunismului, democrați convinşi şi lideri de opinie riscă să intre în colimatorul unor dezvăluiri menite să perplexizeze complet credulitatea occidentului. Asta e...

ROMA

Pe drumul alegerilor anticipate

Cât de curând vor avea loc alegeri anticipate în Italia? Întrebarea survine după ce, săptămâna trecută, Camera Deputaţilor a făcut ultimul pas necesar pentru ca viitorul for legislativ italian să fie, în cea mai mare parte, ales în mod direct de către electorat. Cu 287 voturi pentru, 78 împotrivă şi 153 de abţineri, deputaţii şi-au dat girul ideii de schimbare, stabilind că trei pătrimi din locurile camerei superioare, Senatul, vor fi ocupate de candidaţi desemnaţi pe baza aşa-numitului sistem majoritar. Locurile rămase vor fi supuse vechiului principiu electoral italian, cel al reprezentării proporţionale. O decizie similară fusese luată anterior în cadrul Senatului cu referire la Camera Deputaţilor.

Măsura adoptată de parlamentul italian respectă în fapt rezultatele referendumului din aprile trecut, când, în proporţie covârşitoare, populaţia s-a pronunţat pentru modificarea sistemului electoral. Vechea regulă, a proporţionalităţii, orienta votul alegătorilor spre partide şi nu spre candidaţi, opţiunea fiind lipsită de o bază individuală şi permiţând pătrunderea în forul legislativ chiar şi a celor mai puţin reprezentative formaţiuni politice. Acestea îşi desemnau, pentru fiecare district, persoanele care să poarte în parlament punctul lor de vedere.

Ruptura dintre candidat şi alegător, pe de o parte, şi fărâmiţarea excesivă a legislativului, pe de altă parte, au constituit o caracteristică şi o tradiţie a vieţii politice italiene, considerate în ultimul timp drept una din cauzele corupţiei politice ce bântuie ţara ca o adevărată molimă. Scandaluri de proporţie, luând amploarea unei avalanşe fără sfârşit, au implicat, de un an încoace, un mare număr de parlamentari şi oficialităţi publice. Cele mai multe partide şi-au văzut afectate prestigiul şi audienţa, dar cei mai afectaţi au fost cei doi piloni principali ai vieţii politice italiene din ultima jumătate de secol - democrat-creştinii şi socialiştii. Legislativul a ridicat deja imunitatea parlamentară a fostului premier şi lider democrat-creştin Giulio Andreotti, acuzat de asociere cu crima organizată, iar săptămâna trecută a procedat similar cu personalitatea de aceeaşi mărime a socialiştilor, Bettino Craxi. Clasa politică

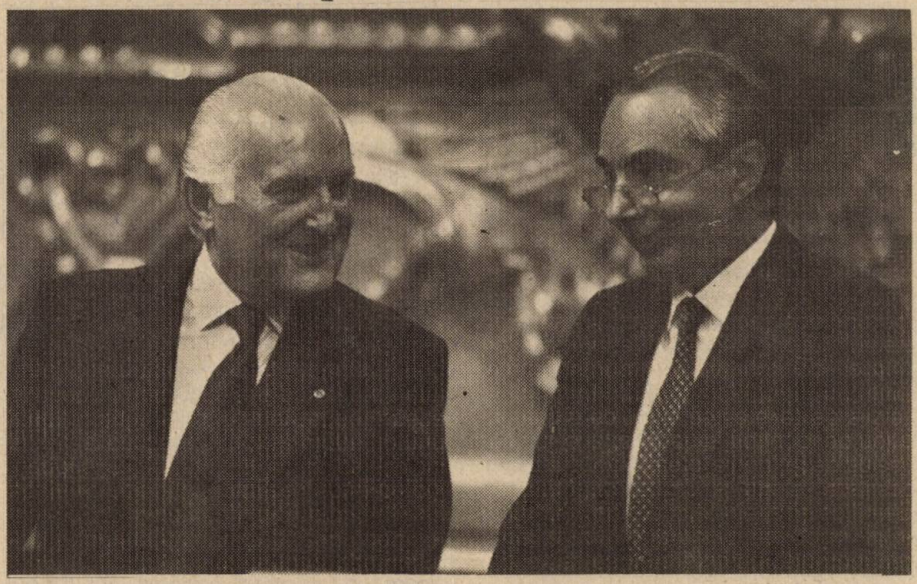

Preşedintele Scalfaro (stânga) şi Giuliano Amato: o posibilă schimbare a scenei politice italiene

tradiţională este compromisă şi, în consecinţă, respinsă de electorat în urma acestor scandaluri cu denumire comună - "Mâinile curate" - care au dezvăluit un sistem de corupţie generalizat în rândul celor aleşi şi a cercurilor de afaceri. În circa un an, sute de întreprinzători au fost puşi sub urmărire, din care un număr mare încarceraţi, precum şi zeci de parlamentari, consilieri locali, lideri de partide. Primii beneficiari ai mecanismului corupţiei, care constă în mită pentru obţinerea de comenzi din partea statului, s-au dovedit tocmai parlamentarii-deputaţi, senatori, foşti şefi de guverne. Datorită imunităţii parlamentare, care le asigură imunitatea, ei au fost singurii care au scăpat până acum de mâna justiţiei. Decizia politică de a fi oprit acest curs a fost însă luată: o confirmă Andreotti, Craxi şi alţi legiuitori, aflaţi în aceeaşi situaţie sau foarte aproape de ea. Lista infracţiunilor şi delictelor ce le sunt reproşate merge de la mită la malversaţiuni, de la tăinuire la stoarcere de fonduri, de la încălcarea legii de finanţare a partidelor politice până la cea a legii electorale, de la colaborare cu Mafia, până la complicitate şi asociere cu lumea interlopă a hoţiei, escrocheriei şi crimei.

Un nou parlament, deci alegeri anticipate, aşa cum cer cu înverşunare partidele de opoziţie şi, mai ales, Liga Lombardă (Nordică) a lui Umberto Bossi şi Partidul Democratic al Stângii al lui Achille Occhetto, ar debloca şi clarifica situaţia, permiţând justiţiei să-şi urmeze cursul şi să evite lungile ocolişuri ale procedurilor de ridicare a imunităţii parlamentare. Cei incriminaţi ar risca, însă, să-şi piardă locurile ce le deţin în actualul legislativ, ca şi protecţia de care beneficiază în prezent. De unde şi poziţia lor nefavorabilă acestei perspective.

În ceea ce îl priveşte, premierul Carlo Ciampi, desemnat la scurt timp după referendum, a declarat, în urma deciziei celor două camere ale parlamentului de a modifica sistemul electoral, că aceasta reprezintă o "manifestare a vitalităţii şi solidităţii" instituţiilor guvernului. Şeful cabinetului de la Roma a făcut clară necesitatea, în noile condiţii, a organizării de alegeri anticipate. Data lor depinde de dezbaterile asupra bugetului, pe care premierul îl doreşte adoptat înainte de dizolvarea legislativului. Ceea ce ar putea presupune mai multe luni de zile, dată fiind şi vacanţa parlamentară, astfel încât problema scrutinului are toate şansele de a fi rezolvată abia anul viitor, eventual la începutul său. Între timp, actualul cabinet Ciampi va trebui să găsească remediul şi să-i descopere pe autorii atentatelor cu bombe care au lovit Florenţa, apoi, recent, conform aceleiaşi tactici, Roma şi Milano. O agendă încărcată, cu perspective de modificare a datelor scenei politice italiene tradiţionale.

AI. TUDOR

MANAGUA

Va începe un nou război de gherilă?

Urmări ale confruntărilor dintre mişcările de gherilă

Primii germeni ai războiului fratricid din Nicaragua pot fi identificaţi încă de la începutul acestui secol, în disensiunile apărute între conducerea de atunci a ţării şi Statele Unite, referitor la construcţia canalului care urma să lege cele două oceane, prin America Centrală. Nereuşind să ajungă la un acord cu preşedintele nicaraguan de atunci, Jose Santos Zelaya, Statele Unite i-au susţinut pe opozanţii acestuia şi, în 1909, Zelaya a fost înlăturat de la putere. În cele din urmă, controversatul canal a fost construit în Panama, dar consecinţele luptelor purtate pentru finalizarea proiectului au rămas. În Nicaragua se conturaseră deja formaţiuni rivale, bine înarmate, angrenate într-un război de uzură, situaţie în care Statele Unite au decis trimiterea unui contingent masiv de puşcaşi marini pentru a restabili ordinea în ţară. Militarii americani au rămas în Nicaragua 20 de ani, sprijinind constituirea şi pregătirea armatei naţionale, armată care va prinde gustul puterii şi se va compromite datorită abuzurilor comise în următoarele decenii.

Epoca de "glorie" a militarilor nicaraguani a început, însă, după retragerea americanilor, în 1931, când în fruntea statului s-a instalat Anastasio Somoza Garcia. Timp de 40 de ani, Anastasio Somoza, urmat de cei doi fii ai săi, Luis şi Anastasio Jr., au condus ţara cu mână de fier, ca pe un domeniu personal, beneficiind din plin de sprijinul armatei. În anii '70, corupţia guvernanţilor, abuzurile armatei şi sărăcia extremă a populaţiei au stimulat izbucnirea unui război de gherilă, care a dus, în 1979, la izgonirea dictatorului Somoza de către sandinişti. Pacea era, însă, departe, căci a urmat un deceniu de război civil între sandiniştii de stânga şi rebelii "contras", susţinuţi de Statele Unite. Tributul plătit a fost uriaş. În luptele de gherilă pentru înlăturarea de la putere a familiei Somoza şi-au pierdut viaţa 50 000 de nicaraguani, alţi 30 000 au pierit în luptele dintre sandinişti şi "contras", iar economia ţării, practic distrusă, a fost adusă într-o stare de acută criză.

Victoria în alegerile prezidenţiale din 1990 a Violetei Chamorro a fost salutată ca marcând sfârşitul războiului civil şi începutul reconstrucţiei ţării. Au urmat, într-adevăr, trei ani de calm relativ, însă, datorită absenţei sprijinului politic necesar şi stării economiei, Violeta Chamorro nu a reuşit să-şi îndeplinească programul anunţat pentru demobilizarea soldaţilor şi dezarmarea formaţiunilor de gherilă. Celor care au acceptat să predea armele li s-au promis amnistii şi sprijinul necesar reintegrării în viaţa civilă, inclusiv acordarea de ajutoare financiare şi materiale, repartizarea de terenuri agricole. Pe fondul agravării crizei economice, guvernul nu a avut posibilitatea de a susţine aceste programe şi tot mai mulţi foşti soldaţi şi luptători de gherilă au pus din nou mâna pe arme, reorganizându-se în munţi. În ultimele luni, ciocnirile dintre asemenea formaţiuni şi trupele guvernamentale au devenit din ce în ce mai frecvente, vestind apropierea crizei.

Atacarea de către rebeli a oraşului Esteli, din nordul ţării, la sfârşitul lunii trecute, a constituit primul incident important după trei ani de linişte relativă şi a marcat, totodată, naşterea unei noi formaţiuni de gherilă, Frontul Revoluţionar al Muncitorilor şi Ţăranilor. Substratul politic al acestei gherile a fost, la început, confuz, primele comunicate ale armatei, care susţineau că atacatorii oraşului Esteli sunt foşti rebeli "contras", fiind dezminţite de informaţiile ulterioare, conform cărora Frontul este constituit în special din sandinişti şi soldaţi demobilizaţi. Noţiunile de "stânga" şi "dreapta", respectiv de "sandinişti" şi "contras", par să aibă prea puţină importanţă în noua mişcare de gherilă aceasta fiind născută din imposibilitatea foştilor soldaţi de a se integra în viaţa civilă şi din nemulţumirea lor faţă de un guvern care nu şi-a respectat, sau nu a putut să îşi respecte, promisiunile.

Conducătorii de la Managua au, într-adevăr, de ce să fie îngrijoraţi, căci audienţa mişcării ar putea creşte fulgerător, dată fiind frustrarea generată de sărăcia în care trăieşte majoritatea populaţiei. În plus, în Nicaragua există încă o mare cantitate de arme asupra căreia guvernul nu a reuşit să preia controlul, iar majoritatea reţelelor de aprovizionare ale foştilor rebeli, fie au rămas în funcţiune, fie pot fi reactivate în orice moment. În acest sens pledează descoperirea recentă a unor importante depozite de armament, în care, pe lângă o gamă largă de arme - mergând de la puşti şi muniţie până la rachete sol-aer - s-au găsit acte de identitate false

şi dovezi ale legăturilor cu terorismul internaţional. Aceasta a dus la tensionarea relaţiilor cu Statele Unite, depozitul aparţinând, se pare, unei unităţi secrete a sandiniştilor care a trecut în ilegalitate după venirea la putere a Violetei Chamorro. Conducătorii armatei (sandinistă, în esenţă) au dezminţit ştirea, calificând-o drept "provocare şi tentativă a americanilor de a destabiliza actualul regim de la Managua", solicitând colaborarea FBI pentru elucidarea cazului, dar Congresul american a reacţionat prompt, blocând ajutorul către Nicaragua pe anul în curs.

Perioada actuală este, de altfel, tipică pentru constituirea unei mişcări de gherilă, în Nicaragua repetându-se un model verificat, anterior, în multe ţări din America Latină. Principalul scop al gherilelor este, deocamdată, înarmarea şi strângerea de fonduri. Răpirile, urmate de cereri de răscumpărare fabuloase, au devenit ceva obişnuit, iar atacarea oraşului Esteli a inclus şi un raid prin bănci şi case de economii, de unde au fost furate 4 milioane de dolari.

Conform "reţetei tradiţionale", dacă nici de data aceasta guvernul de la Managua nu se va dovedi eficient, în curând se va ajunge în pragul izbucnirii unui nou război civil. Şi, după cum exclama o locuitoare din Esteli, după atac: "Parcă nu e destul că ne luptăm cu foamea! Asta ar mai lipsi, să ne luptăm iarăşi între noi!"

Corina ŞTEFAN

OSETIA DE NORD - INGUȘETIA

Flăcări pe crestele Caucazului

La o jumătate de an după declararea stării de urgență în Osetia de Nord și trimiterea în zonă a două regimente de parașutiști ruși, flăcările conflictului osetino-inguș au reizbucnit cu violență. În prima după-amiază a lunii august, șeful administrației interimare din Osetia de Nord și Ingușetia, Viktor Polianiciko, a fost ucis într-o ambuscadă organizată pe o șosea din apropierea Vladikavkazului. În același atac și-au pierdut viața generalul rus comandant al garnizoanei din capitala osetină și unul dintre membrii gărzii, în timp ce alți trei au fost răniți.

Conflictul dintre cele două popoare, ale cărui rădăcini se pierd în trecut, reprezintă numai unul dintre numeroasele focare de război ce tulbură zona muntoasă întinsă de-a lungul celor 1 000 km, între Marea Neagră și Marea Caspică. Caucazul - un mozaic etnic și religios alcătuit din peste 50 de populații - constituie un permanent "butoi cu pulbere", în care o mică scânteie poate genera un adevărat dezastru. Aici, armele au fost întotdeauna din abundență, iar folosirea lor atât de obișnuită încât, așa cum spunea Pușkin, "pumnalul și sabia sunt aproape prelungiri firești ale mâinii". Disputate de trei mari imperii - rus, turc și persan - teritoriile aprigilor munteni cad, în secolul XVIII, sub stăpânirea Moscovei. După cucerirea puterii de către bolșevici, Kremlinul, cu o premeditare tipic colonială, amplifică disensiunile dintre caucazieni: nord-osetinii sunt separați de frații lor din sud, kabardinii din familia triburilor adigheie sunt azvârliți în aceeași republică autonomă cu turcii balkari, asemenea cecenilor și ingușilor. Al doilea război mondial a relevat că, în ciuda disputelor etnice, religioase și teritoriale, pe caucazieni îi unește un sentiment comun: ura față de ruși.

Luptele dintre osetini și ingași au izbucnit la sfârșitul lui octombrie 1992, dar semnele conflictului apăruseră cu un an în urmă, când ingușii au cerut Kremlinului restaurarea republicii lor în limitele dinainte de deportare; în 1956, după revenirea ingușilor din exil, o parte a pământurilor lor a rămas sub jurisdicția Osetiei de Nord, ca răsplată pentru obediența față de Moscova. Ingușii revendică teritoriul raionului Prigorodnîi, învecinat cu capitala osetină Vladikavkaz, precum și partea orașului situată pe malul drept al râului Terek. Dincolo de problema teritorială, conflictul dintre cele două popoare are și o conotație religioasă. Osetinii, vorbitori de limbă persană și descendenți ai alenilor și sciților, sunt, în majoritate, creștin-ortodocși; în număr de peste 400 000, ei trăiesc în Osetia de Nord, republică autonomă a Federației Ruse și Osetia de Sud, regiune autonomă în Georgia. Ingușii, al căror număr se ridică la circa 100 000 de persoane, sunt musulmani sunniți și, mult timp, au fost integrați în aceeași componentă federală cu cecenii. Diferende teritoriale au apărut și între ingași și ceceni, după ce, în toamna anului 1991, naționaliștii din Groznîi au proclamat independența republicii lor, dar acestea au fost rezolvate în mod pașnic.

După ciocnirile violente dintre ingași și osetini, din toamna anului trecut, soldate cu moartea a peste 300 de persoane, și luarea ca ostateci a aproape 80 de etnici ruși, civili și militari, Elțin a impus conducerea militară în zonă, deplasând două regimente de desant. Viktor Polianiciko era al cincilea guvernator desemnat de Kremlin în perioada în care a trecut de la impunerea stării de urgență. Numirea fostului adjunct al secției de propagandă a Comitetului Central al PCUS de la începutul anilor '80 a stârnit controverse în lumea politică a Rusiei. Polianiciko a impus starea de urgență în enclavă și a deportat peste 10 000 de etnici armeni. În ianuarie 1990, când trupele sovietice au reprimat sângeros demonstrațiile pro-democratice din Baku, reprezentantul Kremlinului în Azerbaidjan era același Polianiciko. În consecință, guvernatorul osetin își făcuse numeroși dușmani prin locurile pe unde trecuse. În acest sens, la două zile după uciderea sa, cotidianul "Komsomolskaia Pravda" reamintea că, între anii 1990-1991, asupra lui Polianiciko au fost întreprinse trei tentative de asasinat și că extremiștii armeni îl condamnaseră la moarte în contumacie; anterior, "The Moscow News", într-un articol intitulat semnificativ "Supraviețuitorul", arăta că guvernatorul Osetiei de Nord și Ingușetiei era "vânat" de militanți afgani, armeni și azeri. Oficialitățile militare ale regiunii au afirmat că în momentul atacului Polianiciko se îndrepta spre o întâlnire cu liderii gherilelor ingușe, sperând să-i convingă pe aceștia să înapoieze armele și muniția capturate cu o sătămână în urmă de la militarii ruși. Generalul Alexander Nodov, șeful Consiliului de securitate al Osetiei de Nord, i-a acuzat de asasinat pe ingași; într-adevăr, aceștia au motive, mulți dintre ei apreciind că Polianiciko și trupele rusești furnizează arme inamicilor lor osetini. În replică, președintele Ingușetiei, Ruslan Aușev, a calificat acțiunea drept o "provocare" a acelor forțe ce nu doresc reîntoarcerea ingușilor pe pământurile lor, referindu-se la intenția exprimată de guvernatorul rus, cu puțin timp înaintea morții, de a repatria 80 000 de refugiați, cei mai mulți ingași, fugiți ca urmare a conflictului.

Asasinarea guvernatorului rus va accentua și mai mult tensiunile din regiune. Interpretarea evenimentelor din zonă relevă scopurile fiecăreia dintre părțile implicate. Osetinii apără pământurile ce le aparțin în prezent, prevalându-se de principiul inviolabilității granițelor, principiu care, atunci când este vorba de disputa cu Georgia, în Osetia de Sud, își pierde substanța. Ingușii, care au sperat că în baza legii privind popoarele supuse represiunilor vor reuși să-și recapete pământurile, se simt acum trădați de Kremlin și amenință cu proclamarea independenței republicii lor; de altfel, speranța că Moscova va face dreptate i-a determinat să se disocieze de politica de nesupunere a cecenilor. În sfârșit, liderii ruși se împotrivesc instabilității din regiune, un război în Osetia de Nord fiind de fapt un război în sudul Rusiei; pe de altă parte, modificarea statu-quo-ului ar constitui un precedent periculos pentru întreaga federație.

Asemenea miticului Prometeu, înlănțuit pe o stâncă din acești munți și sortit chinului veșnic de a fi sfâșiecat de un vultur, Caucazul, de la Marea Neagră și până la Marea Caspică, rămâne măcinat de rivalitățile etnice, religioase și teritoriale, alimentate, de cele mai multe ori, de orgoliile unor conducători locali sub privirile oblăduitoare și interesate ale Kremlinului.

D.M.

MISSISSIPPI

"Bătrânul" care stârnește teamă

Un reportaj inedit despre catastrofalele inundaţii din Statele Unite.

Americanii din Middle West numesc marele fluviu Mississippi care străbate întregul teritoriu al Statelor Unite de la Nord spre Sud pe o distanţă de 3780 km, "bătrânul", ca pe un veritabil cap de familie.

Ei sunt acum furioşi pe inginerii de drumuri şi poduri, pe hidroenergeticienii care iar au dat chix cu digurile şi barajele lor în faţa puhoaielor dezlănţuite ale fluviului, pe autorităţile centrale care iar s-au dovedit zgârcite cu fondurile destinate acestor lucrări. Sunt înciudaţi pe "efectul de seră", pe curentul marin cald El Niño şi pe vulcani, care au ceva de-a face, se pare, cu capriciile "bătrânului". Dar nu şi pe "Ol 'man River" care în ultima lună le-a înghiţit aşezările, le-a luat cu el la vale casele, i-a lăsat fără locuri de muncă.

"Părintele tuturor apelor", cum îl numeau cu veneraţie amerindienii şi cum îl consideră, se vede, şi azi, localinicii, are o personalitate proprie, care nu suportă constrângerile şi, din când în când, şi-o face simţită. "Fluviul - spune Allan Wunderlich, funcţionar în administraţie - îşi are propria sa voinţă". Şi drept urmare dă o fugă în pauza de prânz să vadă cum mai stau lucrurile. Bărcuţa sa îl aşteaptă cuminte, priponită de un stâlp, lângă boschetul care străjuieşte strada din mica localitate, aflată la numai un ceas cu maşina de St. Louis, oraş important cu un milion de locuitori, ameninţat şi el în aceste zile de revărsarea stihinică a marelui fluviu.

Nici locuitorii West Altonului, orăşel riveran, înghiţit acum trei săptămâni de ape, nu-l ocărăsc pe "bătrân". Randy Mec Cullon nu şi-a putut salva decât combina muzicală şi ceva hârtii din tot avutul său, dar conchide filosofic: "El dă şi el ia", vorbind despre învolburatul său vecin.

Catastrofalele inundaţii din acest an, care le reproduc pe cele din 1973, la o scară şi mai înaltă, au reînviat o veche dispută între ecologişti şi experţii în îndiguiri, care pledează pentru o încorsetare şi mai strânsă a "bătrânului", pe când primii argumentează, mai vehement ca oricând, împotrivă. Nivelul maxim atins acum, spun ei, este cea mai bună dovadă că, cu cât îl strâmtorezi mai mult, cu atât mai sus urcă apele. Noi stăvilare vor îngusta şi mai mult albia. De aceea, susţin ei, Mississippi trebuie lăsat liber, să-şi ia, la intervale de câţiva ani, ce-i aparţine: întinsele zone inundabile, care-i servesc de rezervoare naturale.

"Poate cu această ultimă revărsare uriaşă, fluviul vrea să comunice ceva", spune Charles Abt, umplând de zor, împreună cu soţia sa, Betty, saci cu nisip ca să apere St. Geneviève-ul său natal de furia "bătrânului" ieşit din matcă. Orăşelul, întemeiat în 1735, a reuşit să atragă numeroşi americani, veniţi din toate zările, să-i salveze construcţiile istorice, cu care se mândresc locuitorii lui.

Deci, deşi nu-i poartă ranchiună fluviului, riveranii nici nu stau cu braţele încrucişate. Vestitul calm, combinat cu luciditatea şi cu nu mai puţin faimosul humor anglo-saxon, te fac să asişti la scene foarte variate, care sunt multiple faţete ale firii ce s-a remarcat întotdeauna prin tenacitatea sa deosebită, mai cu seamă în faţa adversităţilor.

Iat-o, de pildă, pe Jackie Behling într-un bikini alb, întinsă pe capota bătrânei ei Toyota, făcând plaje. "Ce-aş putea să fac" - spune ea. "Mi-am pierdut casa, locul meu de muncă se află sub apă. Acum mai am doar automobilul şi soarele. De ce să nu profit de amândouă?"

La câteva sute de metri de vechiul Clark Bridge, Armata Salvării a organizat unul dintre numeroasele sale puncte de aprovizionare, flancat de o bucătărie mobilă, unde au fost aduse mese şi scaune. Aici se întâlnesc vecinii ca să discute despre ultimele "manifestări de voinţă" ale "bătrânului", în timp ce, la numai câteva sute de metri, printre acoperişurile caselor şi coroanele copacilor, se bălăcesc raţele, iar copiii vânează broaşte cu cutii de Coca-Cola.

Resemnare? Nu! Căci între timp membrii Gărzii Naţionale, cu ajutorul a sute de voluntari, ridică metereze din milioane de saci de nisip şi camioanele armatei transportă într-una rezerviști, în costumele lor cenuşii, veniţi să-şi aducă aportul la ridicarea digurilor de apărare.

În West Alton, Allan Wunderlich, care tocmai s-a întors de la inspectarea "acoperişului" său, spune râzând: "Inundaţia asta are şi o parte bună. Mi-a scăpat casa de invazia furnicilor".

Două întrebări majore îşi pun însă locuitorii: cine îi va despăgubi pentru toate bunurile distruse şi dacă este cazul ca ei să se întoarcă în regiunile inundate după retragerea apelor. Pagubele sunt evaluate, deocamdată, la zece miliarde dolari. Congresul SUA a aprobat până în prezent un fond de trei miliarde!

Problema compensării pagubelor este discutată cu vehemenţă. "Mulţi vor să plece, să părăsească locurile", spune un militar pensionar. Dar, odată cu retragerea apelor, ei o să se mai gândească şi cred că până la urmă vor rămâne pe loc. Aşa s-au întâmplat lucrurile şi după marile inundaţii din 1973. Lipsă de înţelepciune? Cred că, mai degrabă, dragostea pentru marele şi bătrânul fluviu, conchide el îngândurat.

Adaptare de Gh. DORU
după "Der Spiegel" din 26 iulie

• Cel mai grav caz de spionaj din istoria NATO • Peste 10 000 pagini de documente ultrasecrete vândute în Răsărit pe milioane de dolari • Protagoniştii au fost arestaţi săptămâna trecută în Germania • Desconspirarea via Moscova sau Washington?

Afacerea "TOPAZ"

Acum un sfert de veac, celebrul cineast englez Alfred Hitchcock, stabilit la Hollywood, obţinea un succes răsunător de public şi critică cinematografică, cu noua sa peliculă intitulată "Topaz". Subiectul filmului îl constituia o poveste de spionaj pusă la cale de serviciile secrete ale Moscovei împotriva alianţei Atlantice. Acţiunea reţelei "Topaz" eşua, până la urmă, datorită mărturisirilor făcute de un ofiţer sovietic care dezertase trecând, cu arme şi bagaje, de cealaltă parte a "cortinei de fier".

Pelicula marelui maestru al suspansului, s-a dovedit a fi mai mult decât un simplu film de ficţiune, înscriindu-se, s-ar putea spune, în categoria celor de anticipaţie. Dar o anticipaţie cu termen scurt, deoarece la numai patru ani de la premiera filmului lui Hitchcock a început să lucreze pe frontul invizibil din Europa o reţea de spionaj care adopta numele de "Topaz" şi desfăşura o activitate similară cu aceea de pe ecran.

Infiltrată în cartierul general NATO de la Bruxelles, reţeaua "Topaz" ar fi furnizat Pactului de la Varşovia, adică Uniunii Sovietice, pe parcursul a 20 de ani, nu mai puţin de 10 000 pagini de documente ultrasecrete, primind în schimb mai multe milioane de dolari drept plată pentru această colosală afacere de spionaj. Primele comentarii ale observatorilor politici occidentali consideră afacerea "Topaz" drept cea mai gravă defecţiune din întreaga istorie a NATO. Se spune că datorită copiilor documentelor pe care le primeau cu regularitate, sovieticii erau informaţi nu numai de planurile strategice ale alianţei occidentale, dar aveau posibilitatea să cunoască fiecare mişcare de trupe, caracteristicile noilor arme, schiţele amănunţite ale bazelor NATO. Moscova intra operativ în posesia aprecierilor comandamentului strategic de la Bruxelles despre calităţile şi defecţiunile propriei armate, ca şi ale celorlalte componente ale Tratatului de la Varşovia. Datorită informaţiilor furnizate de "Topaz", sovieticii au reuşit să depisteze reţelele adversarilor infiltrate în rândurile propriei alianţe, reuşind să le anihileze în cea mai mare parte a lor.

Deznodământul reţelei "Topaz" s-a produs săptămâna trecută, când organele de contraspionaj ale Bonnului au arestat pe teritoriul Germaniei doi funcţionari ai Comandamentului NATO de la Bruxelles. Reiner, german de origine şi Christine, englezoaică, soţ şi soţie, se aflau în vacanţă pe meleagurile natale ale bărbatului, când au fost culeşi de agenţii contraspionajului. După cum se relatează, în legătură cu afacerea "Topaz" au mai fost arestate patru persoane, printre care şi o ziaristă din nordul Germaniei, în vârstă de 55 de ani, fără să le fie însă menţionate numele.

Datorită reţelei "Topaz", orice manevră a NATO ajungea detaliată la Moscova

Mecanismul descoperirii reţelei "Topaz" pluteşte deocamdată în ceaţa incertitudinii. Primele dezvăluiri conduceau spre Moscova care a oferit recent Tribunalului constituţional de la Karlsruhe o listă cu peste o mie de agenţi STASI, manipulaţi, pe parcurs de KGB, şi care se găsea în arhivele instituţiei din Piaţa Dzerjinski a capitalei ruse. După alte surse, toată afacerea a fost vândută, pur şi simplu, autorităţilor de la Bonn, de foştii ofiţeri ai serviciilor secrete sovietice trecuţi în occident. Ultimile relatări, evidenţiază un cu totul alt traiect. Dosarul "Topaz" s-ar fi aflat, piedut pe undeva, în arhivele STASI, unde a rămas nebăgat în seamă până în luna martie a acestui an. Despre el a aflat, din întâmplare CIA, care s-a grăbit să şi-l însuşească, plătindu-l cu bani grei. Apoi, după ce l-a studiat în amănunţime, l-a oferit cu generozitate autorităţilor judiciare de la Bonn pentru a proceda în consecinţă. Adică pentru a-i aresta pe cei doi soţi Reiner şi Christine R. tocmai aflaţi în vacanţă pe teritoriul Germaniei. Cum afacerea "Topaz", care s-a derulat din 1972 până în 1992, este considerată cel mai reuşit caz de spionaj militar, din ultima jumătate a secolului nostru, probabil că vom mai auzi vorbindu-se încă multe despre ea, odată cu ieşirea la iveală a noi amănunte.

I. CRĂCIUN

În imagine, un avion AWACS al NATO, dotat cu aparataj pentru culegere de informaţii din aer. Spionii tereştri ai adversarului, infiltraţi în comandamentul general de la Bruxelles s-au dovedit însă mai eficienţi!

Drama văduvei lui TITO

Chiar dacă atenţia îi este reţinută de ceea ce se întâmplă pe câmpurile de luptă din unele zone ale fostei Iugoslavii sau în sălile tratativelor referitoare la aceleaşi perimetre geografice, cel care, aflat la Belgrad, încearcă să iasă din atmosfera tensionată, îngăduindu-şi minute sau ore pe terasa hotelului Continental sau în restaurantul Iugoslavia, nu poate să nu remarce prezenţa unui grup de femei trecute bine spre vârsta a treia. Atenţia îi este atrasă mai ales de una dintre membrele grupului, totdeauna purtând veşminte de culoare închisă şi părul prins într-un coc destul de voluminos. Bea cafea şi aprinde ţigară de la ţigară. Nu trebuie prea multă perspicacitate pentru a ajunge la constatarea că grupul este supravegheat de la distanţă de mai mulţi bărbaţi care, pe alte meleaguri, ar constitui ceea ce se cheamă gardă de corp, având misiunea de a proteja pe cei în slujba cărora se află. Acolo, însă, au rolul de a împiedica orice persoană să ia legătura cu grupul, în primul rând, cu femeia îmbrăcată în culori de doliu. Care nu este alta decât Iovanka Broz, fosta soţie a celui care, până la moarte, a fost considerat erou şi simbol al luptei popoarelor iugoslave pentru independenţă şi libertate - Tito.

Fosta primă doamnă a Iugoslaviei timp de 35 de ani se consideră acum , la 13 ani după ce a rămas văduvă, femeia cea mai năpăstuită - tracasată, umilită, spoliată, persecutată de actualii conducători ai ţării. Lansează - atât cât i se permite - semnale de alarmă, cere drepturile care consideră că i se cuvin, toate subsumate calităţii de succesoare testamentară a lui Tito: mai multe reşedinţe, automobile, între care un Rolls Royce şi un Cadillac, bijuterii, cai pur-sânge. Şi mai solicită şi recunoaşterea - cu corespondenţe pe plan material - a meritelor pe care le-a avut în lupta de eliberare. "Văduva Broz" strigă şi plânge, însă, în zadar, după propriile mărturisiri. În locul vilelor şi palatelor reclamate a fost "exilată" într-un vechi hotel militar din Belgrad, la nr. 75 pe bulevardul Revoluţia din Octombrie. Înainte aici locuiau cei din garda Palatului Alb, reşedinţa lui Tito şi a Iovankăi. Cei care au văzut-o, spun despre clădire că e austeră, în stare de degradare. Instalaţiile sunt defecte, prin acoperiş pătrunde ploaia. În plus, măsurile de pază fac ca locatara să se afle, practic, în situaţia de arestată la domiciliu. Orice contact cu alte persoane decât câteva rude şi cunoştinţe îi este interzis. Fără paşaport, nu poate părăsi Iugoslavia. Nu se poate deplasa nici în localitatea natală, Lika, din Croaţia. O singură dată a fost lăsată să-şi viziteze părinţii, aflaţi într-o periferie a Belgradului. Din când în când s-a putut reculege la mausoleul lui Tito, pe colina Dedinje. N-o va mai putea face pentru că, din invocate motive de reamenajare a cartierului rezidenţial, sicriul mareşalului va fi mutat într-un cimitir obişnuit.

Disperată, Iovanka este hotărâtă să acţioneze pentru ca autorităţile să-i recunoască dreptul la succesiune, sperând să beneficieze de sprijinul celor ce nu au uitat ceea ce a însemnat Tito pentru Iugoslavia, evident ea făcând recurs la memorie şi la istorie exclusiv la aspectele pozitive ale politicii promovate de fostul conducător. Întreprinse imediat după moartea lui Tito, aceste demersuri au ajuns pentru prima dată mai

Iosip Broz Tito şi soţia sa. Au cunoscut 30 de ani de fericire şi cinci ani de ruptură totală.

pregnant la cunoştinţa publică în 1985, când ministrul justiţiei, Borislav Krajina, a făcut cunoscut, de la tribuna Parlamentului, că Iovanka beneficiază de importante avantaje materiale: venituri băneşti lunare egale cu cele ale preşedintelui Adunării naţionale, locuinţă confortabilă, în aşteptarea construirii unei vile ce-i va fi rezervată, gardă personală, şofer, bucătăreasă. Toate acestea fiindu-i asigurate în mod gratuit. Se adăugau bunurile de valoare posedate de pe timpul când trăia Tito, între care multe bijuterii. "Mai este favorizată astfel vreo femeie din Iugoslavia?"- întreba retoric un purtător de cuvânt guvernamental. A răspuns Iovanka, repetând că ea este cea mai oropsită văduvă din ţară, deoarece este singura căreia nu i se dă dreptul să moştenească bunurile ce au aparţinut soţului decedat. Ca să nu existe dubii a şi enumerat dintre acestea: două

reşedinţe, între care cea situată pe insula Brioni, perla Adriaticii, iahtul "Podgorka", la bordul căruia au fost primite multe somităţi, cum ar fi regina Angliei şi împăratul Etiopiei, "trenul albastru" cu 20 de vagoane superluxoase şi două locomotive, întreg ansamblul fiind evaluat la 40 milioane dolari, parcul de automobile, între care o maşină placată cu aur, 25 de cai pur-sânge, o colecţie de ceasuri şi o alta de tablouri semnate cu precădere de impresionişti francezi, sculpturi, bijuterii din aur, arme de vânătoare. "Văduva Broz" nu s-a mărginit numai la a cere. A încercat să acţioneze în justiţie. Fără rezultat însă. Ceea ce a determinat-o să apeleze la presă. Reprezentanţi ai autorităţilor au calificat-o ca persoană cu tulburări psihice, avertizând conducătorii de publicaţii să nu-i dea ascultare, lăsând să se înţeleagă anumite riscuri. Redactorul şef al săptămânalului "Nin" a stat de vorbă cu Iovanka. După trei ore de discuţii a ajuns la concluzia că se află în posesia unor mărturisiri şi mărturii "bombă". A scris un prim interviu pe care l-a prezentat directorului, persoană cu relaţii în sfera guvernamentală. Temându-se de acuzaţiile conţinute în interviu la adresa puterii, l-a anunţat pe ministrul de interne, care, aşa cum era de aşteptat, a decis nepublicarea materialului. Ecoul deciziei n-a întârziat, exprimându-se şi opinii potrivit cărora, cenzurată în Iugoslavia, Iovanka Broz va încerca să-şi facă publice părerile în străinătate, inclusiv prin intermediul preşedintelui de atunci din Sri Lanka, Sirimavo Bandaranaike. Săptămânalul vest-german "Spiegel" a oferit trei milioane de mărci pentru a avea asigurată exclusivitatea publicării Memoriilor scrise de Iovanka. Iar aceasta afirma: "Voi proceda întocmai ca Svetlana, fiica lui Stalin, care a plecat în Statele Unite şi a dezvăluit realităţile regimului sovietic. La Belgrad va fi cutremur". N-a fost. Unele surse afirmă că Iovanka a fost sfătuită să renunţe la intenţia anunţată, altfel asumându-şi mari riscuri. Şi totuşi, în 1990, interviul interzis în urmă cu cinci ani a apărut într-un săptămânal croat. Iovanka redă starea în care se afla atunci şi în care susţine că se găseşte şi acum. Bunurile revendicate nu i s-au înapoiat, locuieşte în aceleaşi condiţii precare, evident accentuate, telefonul îi este ascultat, corespondenţa este cenzurată, aşa cum s-a întâmplat chiar şi cu telegramele de condoleanţe adresate la moartea lui Tito.

Referitor la motivele persecuţiilor la care a fost şi este supusă, Iovanka respinge afirmaţiile că acestea sunt legate de atitudinea pe care Tito a avut-o faţă de ea în ultimii cinci ani de viaţă ai fostului preşedinte iugoslav. De altfel, refuză să comenteze întâmplările din acea perioadă pe care, susţine, le va relata în Memorii. Ceea ce nu împiedică, însă, pe alţii să facă anumite legături. S-a avansat, de exemplu, ideea că Tito ar fi descoperit, în 1975, că Iovanka uneltea, cu un grup de generali, pentru ca, în momentul deschiderii succesiunii la putere, să se asigure de acapararea acesteia de către sârbi, în dauna croaţilor. Într-o altă variantă, la baza separării cuplului s-ar fi aflat motive legate de caracterul autoritarist al Iovankăi, de dorinţa acesteia de a trece totul, inclusiv componenţa anturajului lui Tito, prin "filtrul" propriu. Selecţia funcţiona până şi la alegerea celei care-i făcea masaj lui Tito. Unul din biografii acestuia afirmă, într-o carte apărută cu trei ani în urmă, că Iovanka devenise deosebit de neîncrezătoare şi manifesta o "gelozie morbidă".

La cererea lui Tito, trei medici au examinat-o, aceştia ajungând la concluzia că Iovanka suferea de mania persecuţiei. Tensiunea a crescut brusc când s-au descoperit microfoane în dormitorul cuplului, cei doi soţi acuzându-se reciproc de iniţiativa montării mijloacelor de ascultare. Ruptura a intevenit într-o noapte a anului 1975. Iovanka s-a opus prezenţei anumitor persoane în grupul care urma să-i acompanieze în vizita în China. La refuzul lui Tito de a-i satisface pretenţiile, Iovanka a fost ultimativă: "Alege, ei sau eu!". Iar mareşalul a ales: "Ei". A părăsit, în pijama, vila şi s-a refugiat în Palatul Alb. De atunci nu i-a mai vorbit Iovankăi. Iar ea l-a mai văzut pe Tito viu o singură dată, în ziua când, la spital, a încercat să-l convingă să accepte amputarea unui picior, pentru a-şi prelungi viaţa.

La funeraliile lui Tito a reapărut în public. Mărturiseşte acum că, mergând în spatele fiilor celui care era condus pe ultimul drum, Zarko şi

Legătura lor părea deosebit de trainică, şi totuşi...

Fostei partizane îi plăcea să pozeze în rolul de gospodină desăvârşită

Michko, se gândea că şi-a regăsit rangul. Speranţă deşartă. Viaţa şi activitatea lui Tito a fost evocată fără nici o referire la ea, care i-a fost alături 35 de ani. Curând i-au fost confiscate inclusiv scrisorile şi notele ce aveau legătură cu Tito. Numai intervenţia unor foşti camarazi de arme care i-au rămas credincioşi a salvat-o de la internarea într-o clinică psihiatrică, formă de deţinere uzitată, cum se ştie, în ţări foste socialiste.

După evacuarea din vila în care locuia şi mutarea în fostul hotel militar, a urmat şi "confiscarea" libertăţii, cu puţine excepţii: se îngăduie ca, supravegheată şi înconjurată de câteva femei - surori sau cunoştinţe de pe vremea luptelor de partizani - să bea cafea şi să fumeze pe terasa hotelului Continental sau în restaurantul Iugoslavia. Să trăiască o dramă şi să viseze că va mai avea ce a avut înainte de a deveni "văduva Broz".

I. STĂNESCU

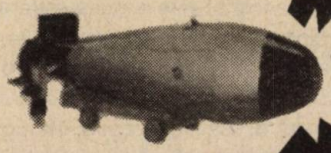

• O localitate cu 80 000 de locuitori, înconjurată de sârmă ghimpată, care nu apare pe nici o hartă
• Locul în care, începând din 1945, se proiectează armele nucleare sovietice
• Creat de Stalin şi Beria, în acest oraş a lucrat Andrei Saharov timp de 18 ani

ARZAMAS-16
oraşul secret

În plină pădure, la 500 kilometri de Moscova, există un orăşel cu mai multe şcoli, blocuri, teatru, o maternitate şi, bineînţeles, câteva uzine. 80.000 de oameni trăiesc aici, dar Arzamas-16 nu există oficial; este un "abiekt", un oraş ultrasecret. În realitate, el este cel mai mare centru de cercetare şi de asamblare a armelor nucleare ruseşti, construit în 1947. Astăzi mai găzduieşte "doar" 25.000 de cercetători.

La Arzamas-16 a muncit Saharov, punând la punct bomba termonucleară sovietică. În memoriile sale, scrise ca disident - premiul Nobel pentru pace - nu dă nici o indicaţie despre poziţia localităţii, pe care o numeşte "Instalaţia". Nu a vrut să divulge un secret de stat.

În Rusia lui **Boris Elţin**, secretele militare au devenit mai transparente. Ziariştii francezi de la "Le Nouvel Observateur" au reuşit să viziteze Arzamas-16 şi să se întreţină cu **Vladimir Belughin**, directorul "Instalaţiei"; aprobările au fost date de guvernatorul regiunii Nijni-Novgorod, în ciuda refuzului primit de la ministrul Energiei atomice. Acceptul lui Belughin, unul dintre capii complexului militaro-industrial, pare a fi legat de criza "oraşului" pe care îl conduce, în urma scăderii drastice a comenzilor Ministerului Apărării; implicit, viitorul lui Arzamas-16 depinde de afacerile cu businessmenii occidentali. În plus, directorul ştie că a venit vremea să lămurească zvonurile despre furturile de uraniu şi despre plecarea specialiştilor militari în ţări din lumea a treia. Din aceste motive i-a primit pe ziarişti, refuzând însă prezenţa fotografilor.

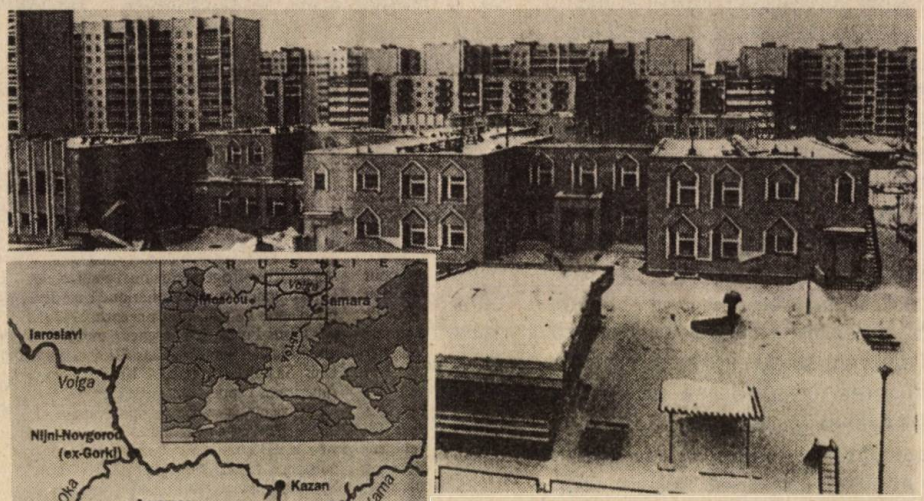

Cartier de locuinţe cu amenajările sociale aferente. Într-una din clădiri se află Muzeul armei atomice, care adăposteşte prima bombă atomică sovietică, construită după planuri americane

"Zonă interzisă"

Asta scrie pe un afiş plasat pe marginea unui drum forestier, pierdut la vreo 15 kilometri sud de satul Divejevo, ultimul punct accesibil civililor. Urmează un punct de control militar, păzit de ofiţeri ai armatei şi de trupe speciale ale fostului KGB. Ziariştii au fost întâmpinaţi de doi agenţi ai serviciilor secrete, de un "responsabil cu relaţiile publice" şi de Serghei, **fotograful oferit de Belughin.**

Intrarea în oraş se face într-un microbuz. Dezamăgire: Arzamas-16 arată la fel de sărăcăcios ca orice alt oraş ex- sovietic. Cine poate trăi aici, în blocurile mizere, închis într-un cerc de beton şi sârmă ghimpată?

Responsabilul cu relaţiile publice este foarte evaziv: întrebat care este suprafaţa oraşului, el zâmbeşte şi declară că "este mare". Apoi începe să povestească istoria localităţii: "Pentru a construi bomba, era nevoie de un loc retras, unde să fi existat deja o uzină de armament. Oamenii lui Beria au ales acest loc şi l-au numit Arzamas-16, după numele orăşelului medieval din apropiere. Exista o uzină care fabrica obuze şi o mănăstire închisă în anii '20. Într-una din aripile sale a fost instalat primul laborator". Ceea ce "responsabilul" nostru uită să spună, este că toată infrastructura, şoselele, clădirile au fost construite de prizonieri aduşi aici, în mijlocul pădurii.

Lenin surâzător

Prima etapă a vizitei: Muzeul Armei Atomice, deschis acum câteva luni, cu ocazia vizitei unor savanţi străini. La intrare, un tablou uriaş înfăţişându-l pe Lenin fericit şi zâmbitor. Cel care îi conduce pe ziarişti vorbeşte cu mândrie despre exponate, ca şi cum ar fi vorba de automobile sau frigidere; sunt însă cele mai puternice arme construite vreodată. Prima bombă

Casa lui Andrei Saharov, unde a locuit în perioada 1953-1968, înainte de a fi îndepărtat din oraş întrucât a publicat în occident "Reflecţiile" sale

atomică, sferică, a fost fabricată după planurile furnizate de spionul comunist **Klaus Fuchs**, care lucra la Los Alamos. Avea o putere de 10 kilotone şi americanii, când au auzit de existenţa ei, au botezat-o **Joe**, ca pe Stalin. A doua, "prima bombă cu adevărat sovietică", a fost numită **Tatiana**. Urmează **RDS-6**, "bomba lui Saharov", cu o putere de 400 kilotone, care a fost testată la Semipalatinsk, în Kazahstan. Ultima prezentată este bomba în greutate de 26 de tone, cea mai mare din lume.

A doua etapă "turistică" este vila în care a locuit Saharov, situată pe strada Fizicienilor. În această casă din lemn a trăit între 1953 şi 1968. "Era un mare fizician, declară ghidul. Dar n-a făcut nimic bun în domeniul gândirii politice. Dacă şi-ar fi continuat cercetările, ar fi servit poporul mai cu folos".

"Străinii au şi ei capete?"

Prânzul a fost luat la Casa savanţilor. **Konstantin**, omul cu "public relations", se destinde şi îşi împărtăşeşte grijile: "De ce credeţi că 16.000 de pensionari rămân să muncească aici, când ar putea să plece liniştiţi? Fiindcă avem cea mai bună aprovizionare. Dar până şi aici vor unii să facă privatizare. Noroc că sovietul regional a hotărât să ne lase 10% din infrastructuri".

Konstantin, care a absolvit filosofia, şi-a pierdut slujba: ca secretar de partid, responsabil cu munca ideologică. "După interzicerea Partidului, a trebuit să mă reprofilez pe <<public relations>>, căci specialitatea mea, comunismul ştiinţific, nu mai era căutată. Dar, niciodată nu mi-aş fi închipuit că o să ajungem în halul ăsta. Astăzi câştig mult mai puţin şi, în schimb, am voie să spun de trei ori pe zi "Elţin e tâmpit", dar nu văd la ce mă ajută. Savanţii nu mai sunt folositori ţării lor. Nu mai primesc nici un fel de indicaţii. Închipuiţi-vă că ei, care au conceput armele, sunt puşi acum să le dezmembreze. E ca şi cum li s-ar ordona să-şi ucidă copiii!"

Ultima etapă este o şcoală. **Valentina Novikova**, directoarea, declară francezilor: "Înainte să veniţi, copiii ne-au întrebat dacă un om străin are şi el un cap, dacă arată la fel ca noi...Ei nu au văzut pe nimeni din exterior, dar, pe de altă parte, trăiesc foarte bine."

După scurta discuţie cu Vladimir Belughin, s-a plecat cu acelaşi microbuz. Konstantin a spus la despărţire: "Dacă nu scrieţi lucruri urâte, puteţi să mai veniţi!"

"Americanii ne fură!"

Vladimir Belughin are 62 de ani şi lucrează la Arzamas-16 de mai bine de 30 de ani. Este unul dintre cei mai puternici oameni ai complexului militaro-industrial. După şcoala de aviaţie din Kazan, a muncit într-o uzină de motoare pentru bombardiere. Apoi a ajuns în oraşul secret.

— Se vorbeşte în presa rusă despre furturi de uraniu de la Arzamas-16...

— E doar o modă gazetărească. S-a exagerat foarte mult; am auzit, de pildă, de un ziarist care a scris că de aici s-ar fi furat uraniu 210, care nici nu există! Au fost prinşi doar câţiva tineri care furaseră uraniu brut, nefolosibil în scopuri militare.

—Ziarele au mai scris despre fuga savanţilor...

— Avem aproape 25.000 de specialişti în toate domeniile ştiinţifice. Sunt cei mai buni din lume. N-am auzit de vreunul care să fi fugit, deşi propuneri li s-au făcut.

— Aţi început reorientarea către producţia civilă?

— Da, în domeniul energeticii, al medicinii, în ecologie, de asemenea, avem invenţii foarte utile. Bielorusia şi China s-au arătat interesate...

— Dar occidentalii şi americanii?

— Numai minciuni. De doi ani încoace ne-am dat seama că nu sunt afacerişti serioşi. Sunt bănuitori, deşi noi producem tehnologie înaltă la preţuri cu 20% mai mici decât oricine altcineva. N-am văzut până acum nici un dolar! Americanii tărăgănează negocierile cu noi ca să ne obţină tehnologiile pe nimic. Ne fură. De pildă, în domeniul generatoarelor de câmp magnetic, eram cei mai buni. Au venit să negocieze, au luat notiţe şi acum ne ajung din urmă fără să fi dat un ban.

Adaptare după "Le Nouvel Observateur" de Paul Matzke

Un Van Basten român

RĂDUCIOIU

- primele sale impresii la A.C. Milan -

A împlinit 23 de ani în martie, vorbeşte o italiană aproape perfectă şi de curând a îmbrăcat tricoul lui A.C. Milan.

" Sosisem în Italia cu ingenuitatea celor 20 de ani ai mei, aveam experienţă puţină , dar multă voinţă să reuşesc. Am făcut câteva greşeli pentru care am plătit. Totuşi nu vreau să uit acea perioadă - ea a fost importantă în formarea mea. Acum însă, trebuie să privesc înainte" - spune Florin Radu Răducioiu.

— Cât timp ţi-a trebuit pentru a te hotărâ să vii la Milan?

— M-am gîndit serios şi îndelung, căci Milan este o echipă exigentă, la care sunt mulţi "stranieri" şi a trebuit să iau în consideraţie şi posibilitatea de a ajunge pe banca de rezerve, ori chiar de-a dreptul în tribună. Înainte de vacanţă ştiam că sunt câteva echipe interesate să mă angajeze, între care şi A.C. Milan, dar nu era nimic sigur. Am petrecut două săptămâni de vacanţă în Caraibe şi una acasă la Bucureşti. Apoi am început adevăratele tratative. M-am sfătuit îndelung cu Lucescu, un mare antrenor şi, pentru mine, un al doilea tată. El a insistat să nu las să-mi scape această ocazie.

— Răducioiu pe postul lui Van Basten, cel puţin aşa par intenţiile lui Capello; asta nu te cam sperie ?

— Deocamdată Capello încearcă diverse alternative şi nu mi-a spus, încă, cum are de gând să mă folosească.Un lucru e sigur: vreau să joc şi am venit la Milan ca să dau ce-i mai bun din mine.

— Ce aştepţi de la A.C. Milan şi de la Milano?

Florin Răducioiu, în stânga antrenorului Fabio Capello

— Mult. Îmi dau seama că aici n-o să-mi fie uşor, presiunile sunt mari. Aici trebuie să fie un învingător iar eu am venit la această echipă pentru că vreau să fiu un învingător.

— Cum te simţi în tricoul roş-negru ?

— E o senzaţie ciudată, greu de descris. Nu mă simt încă în largul meu în această maşinărie perfectă. Este o organizaţie incredibilă.

— Cum a fost primit transferul tău în România ?

— Nu am văzut încă ziarele de acasă. Părinţii mi-au povestit că presa s-a ocupat pe larg.Vreau să se ştie că sunt mulţumit că n-am înşelat încrederea pe care conducătorii fotbalului românesc au avut-o întotdeauna în mine.

(după revista italiană "Guerin Sportivo")

Serial

LUMEA

Sfârşitul RĂZBOIULUI RECE 4

MALTA

Soldaţi americani staţionaţi în Europa. Reducere cu 20 la sută

Preşedintele George Bush împreună cu consilierii săi William Crowel şi Dick Cheney

La finele lunii octombrie 1989 numai circa zece persoane ştiau că Bush i-a propus lui Gorbaciov, cu trei luni înainte, o întâlnire. Preşedintele a dispus să fie informaţi de proiect numai cei ce trebuiau să ştie în mod obligatoriu: vicepreşedintele Quayle, ministrul de externe Baker, consilierul în probleme de securitate, Scowcroft şi Gates, purtătorul de cuvânt, Marlin Fitzwater. Nu fuseseră informaţi William Webster, directorul CIA şi nici ministrul apărării, Dick Cheney.

Negocierile secrete între Moscova şi Washington cu privire la întâlnire nu au fost uşoare. Bush şi Gorbaciov şi-au trimis de patru ori telegrame, la Moscova, Şevardnadze negocia cu Matlock, iar la Washington, Scowcroft cu Dobrînin, ambasadorul sovietic. Bush a avut experienţe pozitive din asemenea întâlniri cu alţi lideri politici cum ar fi Mitterrand, Thatcher, Kohl, de aceea dorea să găsească un refugiu şi cu Gorbaciov, unde să poată discuta în linişte, nu cu programe oficiale, obositoare. Gorbaciov insista pentru un loc neutru. "Bucky", cum era alintat fratele mai mic al lui Bush, a propus Malta. Când americanii au făcut această propunere, ea a fost acceptată de sovietici: Malta era neutră, neafiliată la nici o alianţă. Bush a avut ideea ca întâlnirea să aibă loc pe nave americane şi sovietice, pentru a putea ascunde presei "conţinutul" convorbirilor. Dar pentru a concentra atenţia tuturora, Bush a plănuit ca proiectul să fie anunţat în comun, la Washington şi Moscova, pe 31 octombrie, într-o zi de marţi.

În ziua în care Dobrînin a venit la Casa Albă pentru a verifica încă o dată anunţul, ce trebuia făcut în comun, Scowcroft şi colegii săi aveau să recunoască cu stupoare că, totuşi, a existat o fisură: în "Washington Post" scria totul. Şevardnadze le-a reproşat încă o dată, pe drept, americanilor că nu ştiu să păstreze un secret. Peste 32 de zile, când Bush se întâlnea cu Gorbaciov, zidul Berlinului căzuse, iar statele satelite din est ieşiseră de pe orbitele lor.

Vineri 1 decembrie, Bush ateriza în capitala Maltei, La Valetta. Era foarte palid, cu ochii înroşiţi: a trebuit să se străduiască din răsputeri să facă faţă convorbirilor oficiale protocolare cu premierul maltez Fenech Adami. În La Valetta ploua cu găleata, iar vântul avea o intensitate deosebită. Spre seară intensitatea lui a început să crească.

Bush a plecat apoi la reşedinţa rezervată lui pe "Belknap", un crucişător din Flota a VI-a, dotat cu rachete. Valurile depăşeau un metru înălţime. Pe timpul nopţii furtuna s-a înteţit. Malta era afectată de cel mai puternic uragan din ultimii cinci ani. A doua zi furtuna continua să fie puternică, iar sovieticii s-au văzut nevoiţi să transfere locul întâlnirii, programate pentru orele zece, de pe crucişătorul cu rachete "Slava" pe "Maxim Gorki", ancorat în port şi unde înnoptase Gorbaciov. Deci, la orele zece dimineaţa, un vas mic apărea lângă "Maxim Gorki", din care au coborât Bush, Baker, Scowcroft, Sununu, Fitzwater şi Robert Zoellick de la Ministerul de Externe. Ministrul de externe avea un plasture după ureche împotriva răului de mare. Gorbaciov era însoţit de Şevardnadze, expertul în probleme economice Alexandr Iakovlev, fostul ambasador în SUA Dobrînin şi alţi colaboratori.

După ce şi-au dat mâinile, Gorbaciov a făcut haz de necaz, susţinând că furtuna a făcut parte din planul secret al sovietici-

lor de a dezarma Flota a VI-a americană. Bush a devenit precaut: oare acesta să fie un indiciu că Gorbaciov vrea să dea tonul?

Gazda, Gorbaciov, se afla în faţa oaspeţilor americani la o masă îngustă: "Nu ştiu cine ar trebui să înceapă, dar dv sunteţi musafiri şi pe deasupra m-aţi şi invitat la această întâlnire".

Unii membri ai delegaţiei americane au văzut în această introducere un alt indiciu al talentului lui Gorbaciov, de a fi mereu cu un pas înaintea tuturora, după cum îi convenea lui. Deci Bush a început explicând că a adus cu sine o "listă de propuneri", deoarece evenimentele care încep să se contureze în lume trebuie luate din faşă. Gorbaciov a aprobat şi desenat ceva într-un carnet portocaliu, în timp ce traducătorul Pavel Palacenko tălmăcea totul simultan. "Aveţi în faţă un guvern american, ce doreşte succesul eforturilor dumneavoastră. Lumea va fi mai bună, dacă veţi putea impune perestroika".

Referitor la propunerile concrete, Bush a menţionat oferta de a renunţa la amendamentul Jackson Vanik* şi de a modifica amendamentul Stevenson-Byrd, care îngreuna acordarea de credite băncilor sovietice. De asemenea, Bush a mai oferit intermedierea unui "dialog" între URSS şi OECD. Preşedintele american a mai menţionat posibilitatea ca statele GATT (Acordul General pentru Tarife şi Comerţ) să ofere URSS statutul de observator în această organizaţie, sperând că astfel Gorbaciov va putea reforma rapid economia sovietică - mai ales sistemul preţurilor.

Consilierii l-au mai informat pe Bush că, la întâlnirea din Malta, Gorbaciov aşteaptă mai ales acorduri în domeniul tratatelor START, respectiv distrugerea armamentului strategic şi negocieri privind reducerea armamentului convenţional în Europa. În acest scop, preşedintele american a propus o întâlnire multilaterală la nivel înalt în decursul anului 1990, la care să participe amândoi liderii prezenţi în Malta şi să consfinţească reducerea forţelor convenţionale pe bătrânul continent. "Dacă vom stabili un termen, aceasta ar favoriza tratativele", observa Bush. După aceea a prezentat o versiune îmbunătăţită a planului de limitare a armelor chimice, pe care îl prezentase în septembrie la Naţiunile Unite. În faţa forumului mondial Bush anunţase că SUA vor distruge 80 la sută din potenţialul lor chimic. Dar şi-au păstrat opţiunea de a produce în continuare arme chimice pentru apărarea împotriva acţiunilor teroriste din "partea unor state fără scrupule". Acum el oferea oprirea totală a producerii armelor chimice, dacă cele 40 de naţiuni ce le deţin sunt dispuse la acelaşi lucru.

Întâlnirea la nivel înalt sovieto-americană din Malta, decembrie 1989

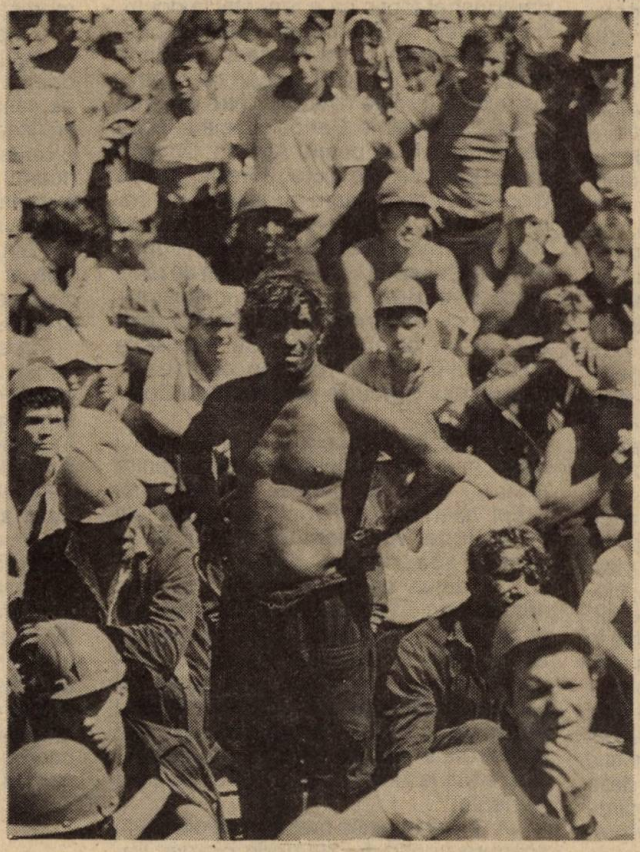

Greva minerilor din Siberia - 1989

În sfârşit, preşedintele american i-a mai cerut celui sovietic să extindă glasnost şi în domeniul militar şi să procedeze la un schimb de date privind cheltuielile de apărare. Preşedintele american a pus pe masă un teanc gros de acte cu precizarea: "Iată un prim pas spre acest schimb, deşi eu, ca fost lucrător la CIA, aş fi foarte deziluzionat dacă KGB nu vă va fi prezentat deja aceste lucruri".

Gorbaciov a zâmbit. Apoi mina lui Bush s-a schimbat: aventurismul sovietic şi cubanez în America Centrală reprezintă "singurul element discordant" în raporturile sovieto-americane. Gorbaciov a replicat că i-a cerut lui Castro un gen de perestroika: "Cu toate acestea noi nu îi putem dicta. I-am arătat că nu mai păstrează pasul cu noi şi că este necesar să facă acelaşi lucru ca şi est-europenii. Dar el este propriul său stăpân".

Pe lista propunerilor avansate de Bush figura şi ideea organizării unor Jocuri Olimpice la Berlin. Gorbaciov a ghicit imediat cursa:

** Un acord comercial semnat în prima perioadă de destindere între cele două superputeri, respectiv în 1972. Amendamentul adăugat de senatorul democrat Henry Jackson şi deputatul Charles Vanik prevedea legătura directă dintre acordul comercial şi vizele de plecare definitivă acordate evreilor sovietici. Amendamentul bloca acordul comercial, deoarece Moscova îl considera un amestec în treburile ei interne.*

Gorbaciov şi Honecker la cea de a 40-a aniversare a RDG

Hans Dietrich Genscher înmânându-i preşedintelui George Bush o bucată din zidul Berlinului

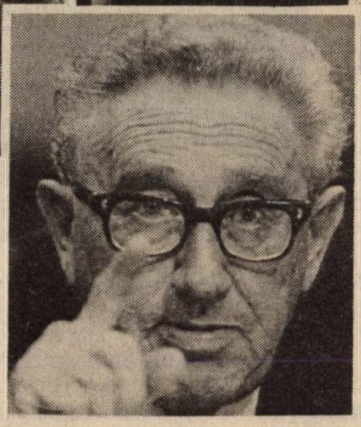

Henry Kissinger, fost ministru american de externe

a crezut că Bush sconta că până în acel moment Berlinul va trebui să fie capitala unei Germanii unite. De aceea nu a dat un răspuns direct. Nu dorea nici să accelereze reunificarea, dar nu voia nici să-şi facă duşmani politicienii vest-germani, care tindeau cât mai repede cu putinţă spre reunificare.

În timpul convorbirilor Şevardnadze-Baker, ministrul sovietic de externe a recunoscut că guvernul sovietic este "profund neliniştit" din cauza unităţii germane. Vestgermanii mai speră să reobţină teritoriile pierdute în cel de-al doilea război mondial, mai ales cele din Polonia: "Din partea germană auzim mereu pretenţii revanşarde". Gorbaciov i-a declarat lui Bush: "Istoria ne-a lăsat două state germane. Problema a apărut în decursul istoriei şi tot istoria o va rezolva". Apoi a folosit o noţiune foarte agreată de Bush: "În ceea ce priveşte problema germană, eu urmez o politică precaută".

Este important, sublinia Bush, ca transformările în Europa răsăriteană să aibă loc într-o manieră ordonată şi să nu fie lezate în nici un fel "interesele legitime" ale altor state - fireşte, Uniunea Sovietică este inclusă aici.

Gorbaciov: "Spuneţi că sprijiniţi perestroika. Dar până acum am căutat zadarnic un indiciu în acest sens. Aţi făcut cunoscută disponibilitatea dv în acest sens. De fapt, astăzi voiam să vă rog ca vorbele să fie urmate de fapte, dar aţi şi făcut-o deja". În prezentarea sa, de circa o oră, Gorbaciov şi-a manifestat disponibilitatea de a realiza progrese în unele probleme. Controlul înarmărilor la faţa locului?- "Puteţi avea câţi inspectori doriţi!" Reducerea drastică a trupelor sovietice în Europa răsăriteană? "Suntem conştienţi că trupele noastre sunt nedorite acolo".

Spre prânz, Bush şi Gorbaciov i-au concediat pe consilieri şi au continuat discuţia între patru ochi. Liderul sovietic s-a simţit acum în largul său să abordeze unele aspecte, discutate şi în timpul dimineţii. De ce sunt americanii atât de interesaţi în America Centrală, când exact în acele clipe interveneau în Filipine. Operaţiunea aeriană în sprijinul preşedintelui Corazon Aquino nu înseamnă decât "exerciţii", a replicat Bush, precizând că "nu se trage în nimeni".

Gorbaciov nu s-a lăsat convins. El a demonstrat faptic că a renunţat la doctrina Brejnev, în schimb americanii procedează la ceea ce ei numesc "doctrina Bush". Preşedintele american l-a contrazis: există o mare diferenţă între ceea ce a făcut Brejnev în Cehoslovacia şi ceea ce au făcut SUA pentru Aquino. De fapt, guvernul ei ceruse ajutor. Fireşte, pentru Gorbaciov acest lucru suna la fel de ironic, ca şi atunci când Kremlinul a justificat intrarea armată în Cehoslovacia şi Afganistan prin "ajutorul frăţesc" solicitat de ţările respective. Bush a continuat imediat explicând că la Manila există "unele probleme cu un ofiţer nebun". Se referea la colonelul Gregorio Honasan, organizatorul puciului împotriva preşedintelui Corazon Aquino.

Gorbaciov a răspuns că şi Kremlinul are o mulţime de colonei nebuni printre aliaţi şi, cu toate acestea, nu intervine. Drept exemplu, a invocat evenimentele din Europa răsăriteană şi a cerut Occidentului să nu "profite" de ele.

La dejun cei doi şefi de stat s-au reîntâlnit cu colaboratorii lor. Gorbaciov a direcţionat convorbirile spre dificultăţile economice ale ţării sale. În timp ce chelnerii serveau icre negre, el a prezentat situaţia grea bugetară: "Deficitul nostru era mare şi înainte, acum s-au adăugat catastrofele imense care ne-au afectat". S-a referit la Cernobîl şi la cutremurul din Armenia.

A urmat evoluţia preţului petrolului - în scădere continuă - de unde pierderi importante în valută forte. "Testul" politicii sale, recunoştea Gorbaciov, este dacă va izbuti să compenseze lipsa de bunuri de consum. Deci problema principală este redresarea economică a ţării.

După masă era prevăzut ca Bush să revină pe "Belknap" pentru "destindere şi odihnă", după care trebuia să se întoarcă pe vasul "Gorki" la o altă şedinţă. Marea era însă atât de agitată, încât Gorbaciov a propus ca Bush să rămână pe vas. Americanul a refuzat categoric. Vasul cu care a revenit pe "Belknap" a făcut numeroase manevre până a putut să se lege de "Gorki". Din cauza furtunii preşedintele american a refuzat să mai vină pe nava sovietică pentru şedinţa de după-amiază şi dineu.

În acest timp presa, care se afla pe uscat, a fost informată că furtuna a rupt cablul de legătură cu nava preşedintelui american, ceea ce a făcut ca apoi Marlin Fitzwater să fie nevoit să dezmintă că preşedintele american ar fi "rupt şi izolat de lume". "Casa Albă din Malta" a comunicat atunci că meteorologii sovietici şi americani fac schimb de informaţii. Cu toate acestea, întâlnirea la nivel înalt ameninţa să devină un eşec, atenţia întregii lumi era îndreptată spre insulă, respectiv la cei doi preşedinţi din mijlocul mării şi al furtunii, cu valuri de peste cinci metri înălţime. Faptul că nu se comunica nimic a fost explicat prin vitregia vremii. Tom Brokaw, informa la televiziunea americană că întâlnirea ar trebui mai degrabă numită "reuniunea răului de mare".

(va urma)

Traducere şi adaptare
Magda CADIA

Structura populației R.S.F. Iugoslavia (1991)

Sultan Caradia, Brăila. Credem că datele pe care vi le oferim, preluate după un articol apărut în ziarul "Borba", vor satisface în întregime interesul dumneavoastră privind structura populației din R.S.F. Iugoslavia înainte de declanșarea conflictelor armate din această zonă.

Conform recensământului din 1991, Republica Federală Iugoslavia număra 10 394 026 locuitori, se precizează într-un articol publicat de ziarul "Borba". Cei mai numeroși sunt sârbii - 6 504 048, urmați de albanezi - 1 714 768, muntenegreni - 519 766, iugoslavi - 349 784, maghiari - 344 147, musulmani - 336 025, romi - 143 519, croați - 111 650, slovaci - 66 863, români - 42 364. Restul celor 261 192 locuitori ai RF Iugoslavia a fost inclus în categoria "ceilalți".

Deși albanezii nu au participat la recensământul din 1991, numărul fiind estimat pe baza datelor privind natalitatea, mortalitatea, numărul angajaților (un principiu de calcul uzitat în standardele statisticilor internaționale), se constată că în această perioadă numărul lor a crescut de peste trei ori. Pe raza Provinciei Kosovo și Metohie numărul albanezilor a crescut de la 408 242 la 1 596 072, respectiv ponderea lor în numărul total al locuitorilor acestei provincii a sporit de la 68,5 la sută la 81,59 la sută.

Explicând că sporul natural al populației reprezintă principala cauză a acestei creșteri rapide a membrilor naționalității albaneze, interlocutorul cotidianului "Borba", Miladin Kovacevici, președintele Comisiei de recensământ din 1991, menționează și un alt factor, nu mai puțin important - diminuarea accelerată a ratei mortalității, fenomen ce se înregistrează la nivelul întregii populații.

În perioada 1950-1991, în RF Iugoslavia, natalitatea a scăzut de la 29,5 la 14,6 la sută iar sporul natural al populației, de la 16,4 la 4,9 la sută. Dar scăderea natalității nu a înregistrat aceeași rată în toate zonele RF Iugoslavia. În Kosovo și Metohie, natalitatea a scăzut, în perioada 1950-1991, de la 46,1 la 26,6 la sută. În aceeași perioadă, în Muntenegru, rata natalității s-a diminuat de la 30 la 15,6 la sută, în Serbia centrală, ea a scăzut de la 28,1 la 11,6 la sută, iar în Voivodina, de la 25,5 la 11,4 la sută, declară Miladin Kovacevici, director adjunct la Institutul Federal pentru Statistică. Potrivit afirmației sale, de la recensământul din 1948, în Kosovo și Metohie scade ponderea populației de naționalitate sârbă și muntenegreană, dar nu din cauza unei reduceri a sporului natural, ci ca urmare a emigrării acestor grupuri etnice.

Analiștii au stabilit și structura națională a Serbiei pe diferite unități teritoriale. Astfel, pe raza Voivodinei, conform recensământului din 1991, categoria cea mai reprezentativă o constituie sârbii - 56,79 la sută din totalul celor 2 013 889 locuitori. Ei sunt urmați de maghiari - 16,86 la sută, 8,65 la sută din locuitorii Voivodinei s-au declarat iugoslavi, croații reprezintă 3,71 la sută, slovacii - 3,16 la sută. Cea mai mare schimbare în structura etnică a populației Voivodinei se remarcă în ce privește numărul germanilor. În perioada postbelică aproape toți germanii au emigrat. De asemenea, numărul maghiarilor a scăzut de la 428 932 la 339 491. Potrivit declarației lui Kovacevici, numărul maghiarilor a scăzut ca urmare a sporului natural negativ, datorită soldului negativ al migrațiilor externe, dar și datorită numeroaselor căsătorii mixte.

Deși în perioada 1948-1991 numărul sârbilor din Serbia centrală a sporit de la 3 810 573 la 5 108 682, ponderea lor în totalul populației din acest teritoriu a scăzut de la 92,1 la 87,95 la sută. Această situație se explică atât prin sporul natural, cât și prin schimbarea în declararea naționalității, mai ales de către musulmani și romi, precum și prin creșterea numărului cetățenilor care se declară iugoslavi.

În ceea ce privește componența națională a Muntenegrului se remarcă faptul că doar 61,86 la sută (380 467 de oameni) s-au declarat muntenegreni. Modificarea componenței naționale a acestei republici a fost determinată, în primul rând, de creșterea numărului musulmanilor. Conform recensământului din 1953, numărul lor era de 6 424, respectiv 1,5 la sută. Acest "boom" al etnicilor musulmani Kovacevici îl explică prin folosirea diferitelor metodologii și clasificări la recensămintele anterioare, dar și printr-o rată înaltă a sporului natural al acestui grup etnic.

Zidul Berlinului

Ion Vida, Brașov. Părerile privind construirea Zidului de la Berlin sunt, de multe ori, contradictorii. Astfel, conform părerii unei foste oficialități sovietice, ideea de a construi Zidul Berlinului în 1961, pentru a opri exodul în masă din Germania de est către Germania de vest, au avut-o liderii comuniști ai Germaniei de est și nu Moscova, cum a presupus toată lumea.

Iuli Kviținski, un fost adjunct al ministrului de externe sovietic, care în 1961 a fost interpret la ambasada din Berlinul de est, a afirmat în fața unui tribunal că liderul est-german Walter Ulbricht a vrut să oprească hemoragia celor 30 000 de cetățeni ce se scurgea prin Berlinul de est în fiecare lună. "Ulbricht a inițiat ideea, iar Tratatul de la Varșovia a luat o decizie comună", a declarat Kviținski, care a fost și ambasador în Germania de vest în perioada 1986-1990. "Inițiativa din vara lui 1961 a emanat din Germania de est".

Kviținski a făcut aceste declarații în cadrul mărturiei sale la un proces al membrilor Consiliului de apărare al Germaniei de est, alcătuit din foști miniștri ai guvernului est-german. Membrii Consiliului au fost acuzați de omorârea celor care au încercat să evadeze din Berlinul de est.

Istoricii atribuiseră ordinul de construire a Zidului Berlinului liderului sovietic Nikita Hrușciov. Kviținski a explicat că ridicarea Zidului era singurul mod de stabilizare a situației din Germania de est la data respectivă și de a pune capăt "crizei Berlinului". Kviținski, pe atunci în vârstă de 25 de ani, a recunoscut însă că Ulbricht nu ar fi putut să clădească Zidul fără aprobarea tuturor membrilor Tratatului de la Varșovia și că Hrușciov și-a dat consimțământul.

Zidul care împrejmuia Berlinul de vest, împreună cu bariera de mine puternic fortificată și sârma ghimpată amplasată între cele două Germanii, au constituit unul din cele mai proeminente simboluri ale războiului rece. 80 de oameni au fost uciși în timp ce încercau să treacă peste el în Berlinul de vest.

Kviținski, care a recunoscut în fața tribunalului că a jucat rolul de interpret în timpul convorbirilor dintre liderii est-germani și cei sovietici, a afirmat că Ulbricht i-a avertizat pe liderii sovietici, cu câteva săptămâni mai înainte, că situația din Berlin devenea precară și că nu ar mai fi putut să-și asume pe mai departe răspunderea pentru țara lui. Prima parte a Zidului, de patru metri înălțime și 155 km lungime, a fost terminată la 13 august 1961.

Zidul Berlinului a fost construit din ordinul Uniunii Sovietice pentru a stăvili intrarea agenților occidentali în Germania răsăriteană, a declarat Valentin Falin, fost diplomat sovietic. Oprirea exodului către Germania occidentală, a spus el, nu a fost decât un considerent de ordin secundar pentru Moscova.

Falin, a cărui carieră ca expert diplomatic în problemele Germaniei a fost încununată de ocuparea postului de ambasador în Germania occidentală din 1971 până în 1978, a făcut această depoziție, la fel ca și Kviținski, la procesul membrilor Consiliului de apărare a Germaniei de est. El a precizat că Zidul a fost construit la cererea lui Nikita Hrușciov, cu acordul lui Walter Ulbricht și al Tratatului de la Varșovia.

Vasile Emil, Curtea de Argeș. V-am trimis gratuit numerele solicitate. Vom studia propunerea dumneavoastră privind expedierea, contra ramburs, a revistei în situațiile în care oficiile poștale refuză să facă abonamente.

BANK
COOP
BANCA DE CREDIT
COOPERATIST S.A.,
BUCUREŞTI SECTOR 3;
STRADA ION GHICA
NR. 13, C.P. 6418,
TEL.: 6143900, 6140075,
6140076,
TELEX 11202,
FAX: 3120037.
Lei 100
BANKCOOP
SIGURANŢĂ, RAPIDITATE, LOIALITATE
SOCIETATE COMERCIALĂ BANCARĂ PE ACŢIUNI,
CU CAPITAL PRIVAT
★
OFERĂ ÎNTREAGA GAMĂ A SERVICIILOR BANCARE
★
SE ADRESEAZĂ ÎN PRINCIPAL ÎNTREPRINZĂTORILOR MICI ŞI
MIJLOCII CARE DESFĂŞOARĂ ACTIVITĂŢI PRODUCTIVE
★
137 UNITĂŢI BANCARE PROPRII,
JUDICIOS DISTRIBUITE ÎN ŢARĂ

LUMEA

Nr. 33 / 19-25 august 1993

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. D 555

AFRICA DE SUD
de la apartheid la libertate și reconciliere

Noi amănunte despre afacerea Topaz • Fată în fată cu extremistii fundamentalisti • La Est de Vest • Reportaj pe glob: Imagini din S.U.A. • Italia. Coruptia - până când? • Grusko, incoruptibilul din Sankt-Petersburg

Noul cuplu regal belgian

Portretele regelui Albert al II-lea şi al reginei Paola au înlocuit, în sediile primăriilor din Belgia, pe cele ale lui Baudouin şi Fabiola, care au putut fi văzute timp de peste 30 de ani.

După moartea regelui Baudouin şi prestarea jurământului de către fratele său, întreaga Belgie se întreabă ce-i rezervă cel de-al şaselea rege al belgienilor şi soţia sa Paola, de origine italiană. Belgienii i-au cunoscut când ei erau tineri, acum 34 de ani, cu ocazia unei căsătorii care a tulburat toate inimile. De atunci, au fost oarecum uitaţi.

"Paola? Este cel mai frumos cadou care poate fi făcut Belgiei", ar fi spus, în 1959, tânărul rege Baudouin. Exclamaţia a fost făcută în momentul în care a aflat de logodna lui Albert, fratele său mai mic, cu prinţesa Paola Ruffo din Calabria, frumoasă ca lumina zilei.

Căsătoria lui Albert cu Paola a reprezentat un moment foarte important pentru monarhie şi presă. Era suficient să o vezi pe frumoasa prinţesă, înecată de emoţie şi lacrimi, încercând de trei ori la rând să rostească jurământul conjugal în faţa arhiepiscopului de Malines Bruxelles, care îi dicta cuvintele, unul câte unul.

Cuplul s-a instalat la Belvedere, un mic pavilion din faţa castelului Laeken, reşedinţa suveranului. Ţinută secretă de o curte ermetică faţă de orice comunicare, viaţa privată a cuplului a fost doar rareori ţinta unor zvonuri. Desigur, prinţul Albert, potrivit propriilor confidenţe, iubea marea ca urmare a studiilor sale de ofiţer de marină. Dar, potrivit afirmaţiilor unuia din prietenii săi, el era mai interesat de puterea motoarelor decât de pânze. Escapadele sale temerare, la comanda unor bolizi cu două sau patru roţi, au stârnit multe comentarii.

În acest timp, vesela şi frumoasa prinţesă Paola devenea mama a trei copii: prinţul Filip se năştea la 15 aprilie 1960, Astrid - la 5 iunie 1962, Laurent - la 19 octombrie 1963.

Presa belgiană a rămas întotdeauna discretă în legătură cu plictiseala în care se zbătea Paola, după cum afirmau unii membri de seamă ai coloniei italiene din Belgia. Cântăreţul Adamo, de origine belgiană, i-a dedicat cântecul "Paola", sub forma unei declaraţii de dragoste.

Într-o biografie oficială de o dezolantă austeritate, Ministerul de Interne oferă o imagine foarte laconică asupra noii regine, limitându-se să sublinieze că "se ocupă ea însăşi să-şi decoreze locuinţa şi grădina".

După instalarea guvernului nipon de coaliţie

Noul premier, Merihiro Hosokawa, a format primul guvern de coaliţie din Japonia, după 45 de ani, guvern alcătuit din 21 de membri, dintre care trei sunt femei.

Şase personalităţi ale noului guvern aparţin Partidului Socialist, cel mai mare partid al coaliţiei. Cu toate acestea, se poate afirma că noul guvern este dominat de Partidul Înnoirii (Shinseito), prezidat de Tsutomu Hata, vicepremier şi ministru al afacerilor externe, o puternică personalitate, în vârstă de 57 de ani. Acest mic partid, creat în iunie de transfugii din Partidul Liberal Democrat (PLD), deţine el singur cinci posturi ministeriale, dintre care patru sunt de cea mai mare importanţă - afacerile externe, finanţe, agricultură, şi MIT (comerţ internaţional şi industrie).

Hata a fost unul din principalii artizani ai căderii guvernului Kiichi Miyazawa susţinând, împreună cu prietenii săi, un vot de cenzură al guvernului adoptat de parlament, la 18 iunie. El este singurul din noul cabinet care posedă o experienţă în materie de guvernare, având în vedere că a fost ministru de finanţe în cabinetul Miyazawa. Dată fiind puternica lor prezenţă în guvern, Hata şi aliaţii săi vor putea exercita o influenţă de prim rang, numeroşi observatori apreciind că noul premier, descendent dintr-o veche ramură de samurai, riscă să fie în mare măsură manipulat.

Hosokawa şi-a ţinut promisiunea făcută înaintea alegerii sale în parlament, numind trei femei în cabinetul său, dintre care una, Ryoko Akamatsu, obţine ministerul educaţiei. În sfârşit, Akira Mikazuki, profesor onorific la Universitatea din Tokio, independent, preia Ministerul Justiţiei.

Perspective alimentare mondiale pe anul 1993 - 1994

Perspectivele alimentare mondiale pentru 1993/1994 indică o uşoară diminuare a disponibilităţilor cerealiere, ceea ce va obliga recurgerea la stocurile realizate în 1992/1993 pentru a face faţă necesităţilor alimentare mondiale. Într-un raport publicat la Roma, Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Alimentaţie şi Agricultură (FAO) estimează că producţia mondială de cereale pe anul 1993 va fi de 1,929 miliarde tone, ceea ce înseamnă o recoltă cu 1,5 la sută inferioară celei realizate în anul precedent şi considerată o recoltă bună.

Producţia de grâu este estimată la 557 milioane tone, cu 8 milioane tone mai puţin decât în 1992, în timp ce producţia la celelalte cereale (afară de grâu şi orez) a fost estimată la 841 milioane tone, cu 25 milioane tone mai puţin decât în anul precedent.

Comerţul mondial cu cereale va atinge nivelul de 201 milioane tone în 1993/1994,

cifră aproape identică cu cea realizată în 1992/1993. Diminuarea necesităţilor de import în mai multe ţări ale CE ar urma să fie compensată prin creşterea preconizată a livrărilor către China şi Comunitatea Statelor Independente.

In Asia, FAO estimează o uşoară creştere a producţiei de orez (531 milioane tone faţă de 528). Recolta de grâu a fost apreciată la 214 milioane tone, cifră superioară mediei.

In nordul Africii, producţia totală de grâu a fost estimată la 9,1 milioane tone, cu aproximativ 800 000 tone mai puţin decât în 1992. In ce priveşte vestul Africii, perspectivele recoltelor de cereale secundare din regiunile meridionale şi centrale ale ţărilor din Golful Guineea sunt apreciate, în general, ca satisfăcătoare datorită ploilor căzute începând din luna martie. In Africa australă însămânţările grâului de iarnă s-au încheiat şi primele informaţii lasă să se prevadă o recoltă mult mai mare decât cea a anului trecut, compromisă din cauza secetei.

Acumulările de arme din Asia provoacă îngrijorare

Asia şi Pacificul se confruntă cu o periculoasă acumulare de arme. Malayezia, Taiwanul şi China achiziţionează arme într-un ritm alarmant.

"Majoritatea oamenilor de stat nu-şi perturbă somnul din această cauză. Cei care se frământă sunt planificatorii din domeniul apărării şi intelectualii, îngrijoraţi de achiziţionarea de noi sisteme de arme care ar putea fi extrem de periculoase pentru regiune", a spus Paul Evans, expert canadian în problemele Asiei de est. Luna trecută, secretarul de stat american, Warren Christopher, a avertizat liderii din Asia de sud-est asupra creşterii arsenalului de arme chimice şi biologice, afirmând că Administraţia Clinton va acţiona în direcţia opririi oricărei curse a înarmărilor. Presupusa capacitate a Coreei de Nord de fabricare a armei nucleare a preocupat mult timp regiunea. Dar, şi vânzările de arme convenţionale sunt în creştere.

Recent, China a achiziţionat 26 de avioane de luptă "SU-27" din Rusia şi se pare că este interesată în cumpărarea unui portavion. Malayezia a cumpărat 18 avioane de luptă "MIG-29" de la Rusia şi opt "F-18 Hornet" din Statele Unite. Indonezia îşi reechipează circa 39 de nave şi ambarcaţiuni de patrulare pe care le-a cumpărat din Germania, iar săptămâna trecută Washingtonul i-a interzis, invocând respectarea drepturilor omului, să cumpere avioane de luptă "F-5E" din Iordania.

Recent, preşedintele indonezian Suharto a afirmat că achiziţiile de arme pe care le-au făcut ţara sa şi vecinii ei nu fac parte din nici o cursă a înarmărilor, ci au doar scopul de "a crea optimism regional".

Oamenii de ştiinţă au indicat insulele Spratlys - un grup de insule din Marea Chinei de Sud, mult timp disputate de China, Vietnam, Brunei, Filipine, Malayezia şi Taiwan - drept o zonă unde tratativele regionale au ajutat la aplanarea tensiunii.

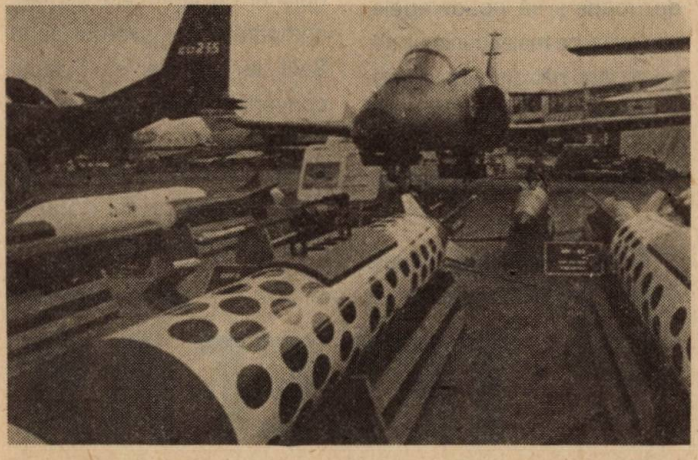

La sfârşitul acestei luni, Indonezia va găzdui o reuniune a oficialităţilor şi experţilor din ţările respective într-un efort gradual de găsire a unei soluţii la această problemă.

Bilanţul "războiului de şapte zile"

Devastatorul "război de şapte zile" pe care l-a dus Israelul luna trecută în sudul Libanului este considerat drept o catastrofă, declanşată poate cu bună ştiinţă, pentru a întrerupe o reconstrucţie abia începută după 16 ani de sângeroase confruntări interne. Au fost victime: 127 de morţi şi 448 de răniţi. Ele dau măsura violenţei bombardamentului israelian, fără precedent după invadarea Libanului în 1982 şi prezentat la Tel Aviv ca o operaţiune vizând lovirea Hezbollahului proiranian, vârf de lance contra Israelului, de pe teritoriul Libanului.

Dar, dincolo de pierderile umane, zecile de mii de proiectile lansate de aviaţie sau de artileria israeliană timp de şapte zile asupra sudului Libanului a făcut pagube comparabile cu cele provocate de un cutremur. Potrivit ministrului sănătăţii, Marwan Hamade, 120 de sate au fost lovite dur, 60 dintre ele fiind distruse în proporţie de 30 sau 40 la sută, ceea ce i-a obligat pe cei circa 500 000 de locuitori din sud să plece spre nord într-un exod fără precedent din 1982.

Nimeni nu cunoaşte încă cifrele exacte, dar la Beirut se ştie deja că vor fi necesari, potrivit formulei d-lui Hamade, "sute de milioane de dolari pentru reconstrucţia celor 10 000 de case distruse şi a celor 30 000 de apartamente sau edificii deteriorate". Conducătorii libanezi sunt de părere că Israelul a dat cu bună ştiinţă o lovitură grea reconstrucţiei ţării. "Este evident că israelienii au încercat să facă cât mai mult rău ţării noastre, aflată în plină tentativă de redresare economică", a declarat dl Marwan Hamade, arătând că potopul de foc a fost declanşat în momentul în care se înregistra "o netă revenire a încrederii investitorilor străini". "Operaţiunile israeliene au perturbat tot ce am întreprins în ultimele luni în cadrul reconstrucţiei", a estimat, pe de altă parte, premierul Hariri.

TELEFAX

• ANOTIMPUL GREVELOR

Vară năbădăioasă pe la noi, cu călduri mari şi nu prea, cu secetă şi neaşteptate ruperi de nori, ploaie de stele pe cer şi de greve în Valea Jiului şi în împărăţia mecanicilor de locomotivă, menite să tempereze speranţele într-o posibilă redresare a economiei şi o scădere a ratei inflaţiei până la sfârşitul anului. Încheiată cam în coadă de peşte, noua mineriadă de la domiciliul ortacilor, a fost imediat urmată de aceea a unei părţi minuscule, dar foarte înţepătoare, din marea armată a feroviarilor. O grevă oarecum parţială dar care, blocând traficul, a pus pe butuci, într-o singură zi, peste 1900 de trenuri pentru pasageri şi numeroase garnituri de marfă. Pagubele înregistrate de această "grevă de orgoliu", după cum au denumit-o iniţiatorii ei, se ridică la multe miliarde dar, ce le mai pasă domnilor lideri sindicali, refractari chiar şi la hotărârea judecătorească de încetare temporară a întreruperii lucrului! Cine urmează acum la rând? Drumarii, gunoierii, constructorii? Noroc de vacanţa estivală, perioadă în care săracii, potenţiali grevişti, umplu deocamdată până la refuz grila hotelurilor de pe litoral ca şi a celor din munţi, în ciuda preţurilor destul de piperate. Dar vine ea toamna şi se aşează ei pe treabă, încrucişând braţele, cei ce acum au lipsit de la apel!

• SCHIMBARE DE GUVERN CU REPETIŢIE

Apropo de toamnă. Odată cu culesul viilor se apropie, cel puţin conform puzderiei de declaraţii şi zvonuri de presă, şi culesul portofoliilor guvernamentale. Se fac calcule peste calcule, indicându-l pe cutare sau cutare politician pentru cutare sau cutare fotoliu, cât mai călduţ posibil, cu deplasări garantate peste hotare şi cu responsabilitate limitată. Se înghesuie toţi la pomană, de toate sorgintele şi culorile, pregătind guverne de rezervă şi potentaţi ministeriabili. Actualul guvern este într-adevăr confruntat cu tot felul de necazuri ale tranziţiei, fireşti sau puse la cale de alţii, merge înainte cu curaj însufleţit probabil de vechea zicală a noilor noştri concetăţeni veniţi de pe meleagurile orientului: "Câinii latră, caravana trece". Cel puţin până la toamnă...

• SALVATORII "EUROPEI LIBERE"

Preşedintele Clinton, pus pe economii, după ce a luat în primire Casa Albă, s-a gândit, printre altele, că în noile condiţii istorice existente pe plan mondial, anumite posturi de radio subvenţionate până acum de Congresul Statelor Unite, şi-au cam trăit traiul şi au mâncat mălaiul, urmând ca să-şi închidă porţile chiar în acest an.

Primul dintre cele vizate s-a întâmplat să fie "Europa Liberă", preşedintele Clinton considerând iraţional să cheltuie dolarii contribuabililor americani pentru a obţine ceea ce deja a câştigat pe alte căi mai eficente. Desigur a fost un moment greu pentru încercata echipă de la München. Dar totul e bine când se termină cu bine. Salvarea a venit, pe neaşteptate, tocmai de pe malurile Dâmboviţei, din partea atotputernicilor cavaleri ai luptei sindicale, aceştia grăbindu-se să-l tragă de urechi pe preşedintele cu saxofon de pe malurile Potomacului, cerându-i să renunţe degrabă la gestul său necugetat.

Conform unei scrisori, semnată de mai marele Comisiei de politică externă a Camerei Reprezentanţilor adresată liderilor sindicali în cauză, şi care a fost reprodusă în facsimil de un cunoscut cotidian bucureştean, Congresul American a avizat până la urmă favorabil legislaţia necesară pentru finanţarea postului de radio "Europa Liberă" în următorii doi ani fiscali.

Dupa cum se vede, liderii noştri sindicali au puterea să deznoade şi să înoade apele, nu numai pe meleagurile noastre ci până hăt-departe, dincolo de ocean. Cel puţin, după propria reclamă!

• NU NE-AU FURAT FLOTA

Între 13-16 august, navele militare greceşti "Formion" şi "Limnos" au aruncat ancora în portul Constanţa, la invitaţia camarazilor de arme români. Cum după afacerea "Petromin" orice prezenţă maritimă grecească în apele noastre este privită cu suspiciune, vigilenţii apărători ai intereselor naţionale de sub lozinca "nu ne vindem ţara" au tresărit speriaţi. Dacă s-ar fi întâmplat ca marinarii militari greci să urmeze exemplul compatriotului lor Katounis? Cu ce mai participam, anul viitor, de Sfânta Maria, la tradiţionalele "Jocuri ale mării"? Numai că băieţi buni, marinarii greci nu s-au gândit nici o clipă să ne şterpelească cuirasatele şi portavioanele noastre ultramoderne. Aşa că am rămas în continuare o mare putere navală.

• INTRĂM ÎN NATO PRIN ASIA

Dacă tot nu putem să intrăm direct în NATO încercăm să ajungem în falnica Alianţă Atlantică pe căi ocolite, via ţărmul asiatic al Pacificului. După cum relatează presa bucureşteană, bine informată, aviatorii noştri militari urmează să instruiască câţiva piloţi sud-coreeni pentru a se obişnui cu aparatele Mig-29, cumpărate de guvernul de la Seul, la preţ mai mult decât convenabil, de la talciocul de arme ruseşti, avioanele de acest tip aflându-se de mai multă vreme şi în dotarea forţelor aeriene româneşti.

I.VLĂSCEANU

TELEFAX

Nr. 33 (1552)
19 - 25 august 1993
I.S.S.N.
1220-4366

LUMEA

2	**LUMEA ÎN TOP**	
4	**TELEFAX**	
5	**EDITORIAL.** Salariul groazei	**Crăciun Ionescu**
6	**INTERVIU.** Inflaţia - o obsesie	**Paul Cornel Chitic**
8	**DOSAR.** Africa de Sud. De la apartheid la libertate şi reconciliere	**Crăciun Ionescu**
	LUMEA ÎN EVENIMENTE	
7	Chişinău.Parlamentul în şah	**Marin Păltinaş**
11	Saraievo. Ce pot aduce negocierile de pace? (III)	**Dana Popescu**
12	O.N.U. În puncte fierbinţi ale lumii	**M. Dinescu**
13	Duşanbe. Tot sub zodia Kremlinului	
14	Cairo. Extremiştii fundamentalişti în ofensivă	**Paul Matzke**
18	La Paz. Stabilitate constituţională	**Al. Tudor**
20	Washington. O victorie la fotografie	**Gh. Cercelescu**
15	**LA EST DE VEST.** Şanse şi capcane	**Radu Budeanu**
16	**1000+1**	**Victor Dârdâiac**
19	Periplu sentimental latino-american	**Rodica Avram**
	DOCUMENTE	
21	Italia. Corupţia - până când?	**Corina Ştefan**
26	Gruşko - incoruptibilul din Sankt Petersburg	**Crăciun Ionescu**
27	Afacerea "TOPAZ"(II)	**Odette Hanganu**
22	**REPORTAJ PE GLOB.** În arşiţa verii la New York	**Ileana Ionescu**
24	**PLANETA TRANZIŢIEI.**	**Radu Budeanu**
25	**ECONOMIE.** Infomarketing, marketing informaţional, informarea directă	**Conf. univ. dr. Niculae Mihăiţă**
28	**SERIAL.** Sfârşitul razboiului rece (IV)	**Traducere şi adaptare Magda Cadia**
31	**LUMEA ÎN DIALOG**	

Revistă editată de
IANUS INF s.r.l. şi **EDITURA LUMEA s.a.**

Director: Marian Oprea
Director adj.: Sterica Florea
Director artistic: Victor Ciobanu
Secretar coordonator de redacţie: Radu Dobre

COLECTIV REDACŢIONAL:
▪ **Redactori:** Mirela Iamandi, Odette Hanganu, Elena Gugu
▪ **Secretariat tehnic:** Delia Fus, Simina Tomoila, Dan Constantinescu
▪ **Corectură:** Mariana Paraschiv, Georgeta Vasiliu, Cristina Dârdâiac
▪ **Fotoreporter:** Cristian Tănase
▪ **Administraţie publicaţie:** Victor Dârdâiac, Mircea Eruşencu

Redacţia şi administraţia: Bucureşti, Anghel Saligny nr. 2, sector 5, cod poştal 70623 şi Piaţa Presei Libere nr. 1, sector 1, C.P. 29-33.
Telefon: 615.45.71
Fax: 312.48.93

Tehnoredactare computerizată
Ianus S.R.L.
Lucian Lupu, Adrian Mitu, Dan Nedea, Cornel Kuzel

TIPOGRAFIA ROMÂNIA AZI S.A.

editorial

SALARIUL GROAZEI

Caruselul revendicărilor salariale, în totală contradicţie cu posibilităţile de plată şi valoarea intrinsecă a muncii depuse, continuă, ignorându-se, cu sau fără ştiinţă, degringolada fatidică pe care-o poate dezlănţui pe piaţă, aruncând în aer preţurile aflate şi aşa într-o elucubrantă creştere fără rezon.

Mai nou în actuala ofensivă sindicală pentru obţinerea de salarii mereu sporite, fără acoperire, este tendinţa egalitaristă, întrecând chiar epoca comunistă când "noi ne făceam că muncim iar statul se făcea că ne plăteşte", eră caracterizată prin lipsa oricărei răsplate diferenţiate între lene şi hărnicie, între incompetenţă şi competenţă. Munceam sau nu munceam, cream sau nu cream, eram plătiţi la fel, ba uneori chiulul se dovedea chiar mai avantajat material.

Această racilă ce a stat, printre altele, la baza prăbuşirii societăţii ideale "lipsită de exploatarea omului de către om" şi pe care o credeam cu totul revolută iată că îşi face simţită prezenţa mai avan decât înainte. Am auzit şi am văzut cu toţii pe micul ecran sketch-ul "primului dintre minieri" care, adresându-se patetic auditoriului cu lămpaşe, cerea nici mai mult, nici mai puţin, ca salariul unui vagonetar să fie egal cu acela al şefului guvernului.

Ce n-am înţeles prea bine, pentru că tocmai atunci m-a sunat un prieten la telefon: despre care prim-ministru era vorba? Despre domnul Văcăroiu nu prea cred, fiindcă salariul său este destul de prăpădit, abia atingând ajutorul social acordat cerşetorilor de prin alte ţări. Poate se referea la salariul cancelarului german Kohl, care primeşte o bagatelă de 40 000 mărci lunar, adică echivalentul a circa 20 milioane de lei la actualul schimb bancar românesc!

Plusându-se continuu n-ar fi exclus să se ajungă şi la astfel de retribuţii - în lei bineînţeles - obligându-ne într-un viitor apropiat să mergem la piaţă cu sacoşa plină ochi de hârtii frumos tipărite şi să ne întoarcem acasă cu ea goală, având aruncată la fund o legătură de pătrunjel sau de mărar. Dar păstrând satisfacţia că avem un salariu egal cu al mai marelui de la palatul din Piaţa Victoriei!...

Crăciun IONESCU

interviu

INFLAȚIA - o obsesie

Convorbire cu Ulm Spineanu P.N.Ț.C.D.

— În mod inevitabil, există deosebiri între soluțiile pe care le propune Puterea și cele oferite de Opoziție? În ce constau - de fapt - diferențele dintre aceste două răspunsuri la una și aceeași problemă, și anume, inflația?

— Dorința de a-și păstra puterea explică, de regulă, de ce formațiunea care o deține încetinește ritmul măsurilor pe care le-a propus înainte de a se vedea înscăunată. Ceea ce nu înseamnă neapărat o abatere de la direcția acelor măsuri, ci o relaxare în privința aplicării lor. O altă cauză este "greutatea" Puterii dobândite și care trebuie exercitată. Asta, pe de o parte. Pe de alta, spectrul social, foarte neliniștit și lipsit de orice percepție exactă a măsurilor întreprinse cu o anumită viteză, poate fi stârnit de o oarecare frică colectivă.

— Așadar, dacă PNȚCD ar fi ajuns la Putere, el ar fi aplicat măsurile preconizate tot cu o anume prudență, totuși, fără a ține prea mult seama de reacțiile păturilor sociale?

— Evident, există diferență de comportament între perioada dinaintea câștigării Puterii și perioada de după câștigare. Spuneam că, în mod normal, ritmurile de aplicare devin ceva mai laxe decât era prevăzut inițial. Dar, în același timp, nu trebuie uitat că ritmul reformei este, de fapt, ritmul ascensiunii sociale. A face ritmul mai lent, mai lax, în presupunerea pe care ai făcut-o în cadrul întrebării, nu înseamnă a renunța la ritm. Cazul cel mai evident este TVA. Care nu este explicată corect. Nici riscurile aplicării nu sunt prezentate corect. Iar creșterea prețurilor apare, astfel, și nejustificată, și exagerată. TVA trebuia aplicată de mult, de la început. Dar acest lucru nu putea fi realizat decât de un guvern nemarcat de frica unor explozii sociale... Dacă se aplica TVA mai de mult, azi am fi avut o altă situație inflațională, un alt grad de devalorizare a leului și o altă putere de cumpărare, favorabilă cetățeanului. Trebuia aplicată și reforma salarială, și reforma fiscală, și combinarea între progresivitatea fiscală și proporționalitatea fiscală în funcție de domenii, de adresă, de interesele bugetare, în funcție de pragurile marginale pe diferitele capitole, necesare finanțării bugetare... Măsurile de până acum ale guvernului au dus la creșterea inflației prin scăderea puterii de cumpărare, a permis o autoinducție permanentă a sistemului social în sistemul economic. Efectele devin cauză a următorului ciclu de involuție. Relaxarea foarte rapidă a sis-temului nostru economic s-a datorat celebrei Legi de definire, așa-zisa autonomie a întreprinderilor. La noi Statul este proprietar. Dar, peste tot în lume proprietarul controlează și prețurile, și salariile, și raporturile dintre ele. Dacă Statul s-ar fi comportat ca un proprietar ar fi fost impusă o reformă salarială așa cum trebuie. Or noi, azi, salarizăm oameni, nu salarizăm munca...

— Deci, se poate spune că Statul întreține o clasă muncitoare...

— Bineînțeles. Statul întreține această clasă prin subvenții, în primul rând, păstrându-și, în marele șoc, o parte din regiile autonome, care "ocupă" o mare parte din populație... Mai apoi, prin acest proces de indexare - compensare, ce se aplică pe o reformă de tip LANȚ și nu pe una de tip MULTIGERMINATIVĂ. Toate măsurile, la noi, sunt secvențiale... Or, într-o ecuație pe care o rezolvi în secvențe este imposibil să nu ajungi la indeterminări...

— Oare guvernul știe de unde începe inflația? Cunoaște cercul ei vicios?

— Nu. Guvernul nu știe nici de unde începe, nici cum și nici când are de gând să o oprească... Exemplu, în acest sens - politica asupra puterii de cumpărare... Dânșii încă discută despre "venit minimal", "venit real" și "politica de prețuri", fără să se gândească la faptul că ele sunt incluse într-un singur indicator - "puterea de cumpărare"... Toate au fost băgate sub aceeași pătură ideologică numită "costul reformei"... Pe de altă parte, trebuie spus că Reforma, în sine, nu este total negativă. Ea este negativă din punct de vedere social, la nivelul acceptării sacrificiului... Incorect este că, pe de o parte, vorbim de austeritate, iar pe de alta, de subvenții, de întreținerea unor întreprinderi... Și problema falimentului trebuie discutată diferențiat, de la o întreprindere la alta... Falimentul în sine nu este un paradox, este o realitate, reprezintă o a patra formă de privatizare a proprietății de stat.

— Așadar, inflația nu este, totuși, atât de mare pe cât se crede? Sau este mare, dar încă nu atât de periculoasă? Sau este periculoasă, dar nu este cronică încă?

— Inflația încă nu a ajuns la gradul de cronicizare.

— Domnul Dijmărescu afirmă că singura soluție ar fi un guvern autoritar format din reprezentanții partidelor politice importante pe eșichierul nostru politic. Un guvern astfel alcătuit, încât populația să fie nevoită a accepta toate măsurile luate... Sunteți de acord?

— Sunt partenerul rigorilor impuse, al ritmurilor accentuate. Deci, sunt de acord cu astfel de măsuri. Dar nu sunt de părere că un guvern de largă deschidere ar fi capabil să impună ritmul, pentru simplul motiv că ar trebui să admit că, atunci, populația n-ar mai avea încotro și le-ar accepta doar pentru că n-ar mai avea contra cui să se împotrivească. Nu este adevărat. Populația este o masă care se mișcă și care devine foarte puternică în contact cu reacțiile spontane care apar. Când este vorba de un raport de forțe, nu mai are importanță dacă guvernul este mono sau multi color. O aplicare dură, în condițiile ce le-ai amintit, ar putea duce la o radicalizare de stânga care este și mai periculoasă...

Președintele BANKCOOP, Alexandru Dinulescu, ne-a declarat:

— Ce reacție are Bankcoop față de inflație?

— Nostalgia după o proprietate de stat dirijată, cu repartiții, cu subvenții, nu poate decât să prelungească boala și greutățile. Singura soluție viabilă este încurajarea proprietății private, realizarea rapidă a privatizării proprietății de stat.

Este greșită gândirea care are în vedere că o dată cu declinul industriei trebuie să fie în declin și băncile, ceea ce ar duce la o catastrofă economică. Cu toate acestea, și băncile trec prin greutăți foarte mari. Ele se confruntă în timpul inflației cu căderea continuă a valorii capitalului - fenomenul decapitalizării. Întrucât, însă, numărul și activitatea companiilor crește continuu, și împreună cu procesul marii privatizări care "urmează să înceapă", sperăm într-un start în creșterea economică.

În acest proces al creșterii sectorului privat, banca noastră poate fi un exemplu concret. A fost înființată în noiembrie 1990 din inițiativa cooperativelor de credit, de consum și a altor firme particulare. Acționarii săi au fost peste 80% din numărul total al cooperativelor de credit, 60% din numărul total al cooperativelor de consum, multe unități federale, ale cooperativelor de credit și de consum, multe companii cu capital privat și persoane fizice particulare.

În cei doi ani, banca noastră a obținut rezultate bune și în ceea ce privește profitul. Dividendele pentru anul 1992 au fost de 42%.

În vederea consolidării capitalului și evitării decapitalizării, am cumpărat clădirea Băncii Centrale și peste 80% din clădirile în care funcționează în prezent sucursalele și filialele noastre.

Avem rezultate bune în ce privește creditele.

Avem un profit bun de credite.

Activitatea de decontare externă este dinamică. În anul 1992 au crescut, de aproape 4 ori, decontările externe, față de 1991.

Convorbiri realizate de Paul Cornel CHITIC

CHIŞINĂU

Corespondenţă de la Marin PĂLTINAŞ

Parlamentul în şah

Puţin câte puţin, Parlamentul de la Chişinău deprinde tradiţiile parlamentelor europene de elită şi primul, cel mai important pas în această direcţie, este că deputaţii basarabeni au hotărât să plece în vacanţă de vară... E adevărat, vacanţa aceasta e niţel cu coada cam scurtă, deoarece, după cum a anunţat speakerul Petru Lucinschi, în septembrie deputaţii urmează să revină în capitală pentru a decide ce-i de făcut mai departe.

O pauză cam nelalocul ei, dacă luăm în calcul sumedenia de probleme ce zdruncină din temelii Republica Moldova. Pe de altă parte, însă, la capătul unei bătălii epuizante, soldate cu neratificarea acordului aderării la CSI, legislatorii au şansa să-şi lingă rănile, să-şi ogoiască nervii ajunşi la limită şi să se pregătească de noi dueluri.

Intensitatea vieţii politice n-are şanse să dea în scădere, deoarece Chişinăul demult nu mai este "locul unde nu se întâmplă nimic". Cu toate că rezultatele votării din 4 august nu pot fi contestate - şi lucrul acesta l-a afirmat univoc însuşi dl Lucinschi - taberele adverse, se pare, mai au a-şi spune câte ceva... Chiar a doua zi, pe 5 august, Preşedintele Mircea Snegur a acordat un interviu agenţiei Reuter în care a afirmat că în situaţia creată Parlamentul trebuie să se autodizolve. Respingerea ratificării, a opinat domnia sa, s-a soldat cu reacţii negative din partea populaţiei şi a agenţilor economici, iar ruperea legăturilor cu structurile economice ale comunităţii va conduce la dezastru. Prin urmare, îşi nuanţează poziţia dl Snegur într-un alt interviu, acordat de data aceasta publicaţiei germane "Der Spiegel", deputaţii care nu au votat şi cei care au votat "împotrivă" au făcut un deserviciu statului.

Deşi nici pe departe nu împărtăşeşte o asemenea apreciere, opoziţia are şi ea rezerve faţă de activităţile legislativului. Domnul Alexandru Moşanu, preşedintele Congresului Intelectualităţii, fost Preşedinte al Parlamentului, a susţinut în cadrul unei conferinţe de presă că sesiunea s-a încheiat fără nici un bilanţ, într-o dezordine totală, cu rezultat nul privind situaţia social-economică. Şi totuşi, "dacă se dizolvă Parlamentul, puterea va reveni prezidiumului acestuia, în care raportul de forţe este defavorabil democraţilor. (Poziţiile ambelor partide au fost prezentate amplu la un şir de conferinţe de presă oglindite de mass-media.Printre altele, ni se par justificate învinuirile pe care colegii de la "România liberă" le aduc ziariştilor de la radio Chişinău cum că aceştia ar fi prezentat cu preponderenţă punctul de vedere oficial, **inclusiv** oficial dar nu **exclusiv**, ne-am permite să precizăm, deoarece, în condiţiile de mizerie generală pe care le trăieşte presa scrisă de aici, radioul s-a străduit să prezinte corect, imparţial şi desfăşurat evenimentele).

Observatorii locali sunt tentaţi să conchidă că dl Snegur e "oricum în câştig". În cazul în care legislativul vota atât de râvnita aderare, se realiza unul din momentele cheie ale politicii Preşedintelui şi, deci, Parlamentul era "bun", cel puţin încă o perioadă de timp. Ratând prima variantă, Mircea Snegur a hotărât să se aleagă măcar cu dizolvarea legislativului, faţă de minoritatea democratică, el nutreşte nu chiar cele mai călduroase sentimente.

Un element nou în peisajul vieţii politice basarabene: doi dintre consilierii prezidenţiali - Ştefan Gorda şi Vlad Darie - au prezentat cereri de demisie, desolidarizându-se de politica dlui Snegur de aderare la CSI. Circulă zvonuri (neconfirmate, deocamdată) că e pe ducă şi Nicolae Chirtoacă, consilier în probleme militare, omul care cunoaşte multe din cele ce nu li-i dat muritorilor de rând să cunoască.

Simultan se observă o influenţă sporită asupra Preşedintelui din partea Partidului social-democrat din Moldova, al cărui reprezentanţii ocupă, metodic şi masiv, funcţii importante la Preşedinţie, Parlament, Guvern, Ministerul de Externe. Noul şef al cabinetului de consilieri prezidenţiali, Viorel Ciubotaru, l-a înlocuit în această funcţie pe Ion Borşevici, actualmente ambasadorul Republicii Moldova la Kiev, unul dintre politicienii cei mai subtili şi mai misterioşi de la Chişinău. Solicitat să se pronunţe asupra actualei crize parlamentare, dl Ciubotaru a afirmat că optează pentru dizolvarea Parlamentului şi că poziţia dumisale în această problemă coincide cu poziţia PSDM. Nu este lipsită de semnificaţie, în această ordine de idei, declaraţia actualului preşedinte al partidului, Oazu Nanţoi, fost şi dumnealui, pe timpuri, sfetnic al dlui Snegur: următorul Preşedinte al Republicii Moldova va fi social-democrat! Luând în considerare insistenţa cu care avansează în scena politică social-democraţii, problema, pare-se, nu se pune "dacă", ci mai degrabă "când"...

Oficialităţile de la Moscova încă nu şi-au făcut publică atitudinea faţă de opţiunea "sfidătoare" a Parlamentului Republicii Moldova. S-ar putea întâmpla ca, în genere, Rusia să nu facă nici o declaraţie oficială în acest sens, deşi, o ştim cu toţii, modalităţi de a arăta ce crede are destule. Majorarea taxelor vamale la mărfurile din Moldova şi reducerea livrărilor de materie primă şi de carburanţi ar fi una pe cât de trivială, pe atât de reală. Fără a se referi nemijlocit la Republica Moldova, unul din cei mai şovinişti deputaţi ruşi, Serghei Baburin, a propus în Parlamentul Federaţiei Ruse să fie stopată, pentru un timp, retragerea armatelor ruseşti de pe teritoriile altor ţări - Rusia, chipurile, traversează o perioadă dificilă şi nu-i în stare să-şi primească acasă fiii rătăcitori. Legislativul rus a decis să examineze această chestiune.

Este limpede cam ce-ar însemna pentru Moldova o opţiune afirmativă în acest sens. Peste ocean, Vladimir Lukin, ambasadorul Federaţiei Ruse în SUA, este supărat foc pe ziarul "Washington Post" care învinuieşte Rusia de tendinţe agresive faţă de vecini. Revoltat, diplomatul rus susţine că toate astea-s calomnii, ba aduce şi o dovadă (concludentă, crede dumnealui) în favoarea blajinităţii trupelor ruseşti:"Zona Transnistriei nu mai constituie o zonă de acţiuni militare în temei, graţie influenţei de reţinere exercitată de armata a 14-a rusă. În prezent, Rusia şi Moldova desfăşoară negocieri calme şi constructive privind retragerea acestei armate".

Puternic e ambasadorul în materie de geografie,ne-a dat gata! Urmând logica domniei sale, vecin al Rusiei ar putea fi considerat şi Zanzibarul; la o adică, de ce nu s-ar cuveni ca şi colo să se afle vreo armata rusească, tot ca factor de "reţinere"? Dar lăsaţi că nu mai exagerează ambasadorul Lukin chiar atât de mult. Într-adevăr, negocierile se desfăşoară într-o atmosferă calmă şi asta, s-o recunoaştem, numai şi numai dotorită părţii ruse: militarii moscoviţi nu mai vin la masa tratativelor înarmaţi cu tunuri şi ghiulele, precum făceau mai ieri-alaltăieri. Un "fleac de nică", vorba cu tâlc a basarabeanului, îi strică: nu se pot decide când să-şi ia muniţiile şi să meargă pe la casele cui îi are.

Pronunţîndu-se categoric pentru dizolvarea Parlamentului, conducerea de vârf a Republicii Moldova îi aduce, printre altele, şi învinuirea (greu de contestat, de altfel) de a nu fi capabil să soluţioneze problemele Transnistriei şi ale raioanelor populate de găgăuzi şi că o asemenea sarcină dificilă e pe potriva doar a unui nou legislativ. Să dea domnul ca măcar viitorul parlament să facă lumină în această prăpastie, dar să ştiţi că a murit ruşinea la Tiraspol! Victor Diukarev, membru al delegaţiei tiraspolene la negocierile cu Chişinăul, a declarat, nu demult, că "Republica Moldovenească Nistreană nu trebuie să recunoască... suveranitatea şi independenţa Republicii Moldova, calificând o asemenea "concesie" drept alogică şi absurdă! Ca "pedeapsă", liderii transnistrieni exclud participarea republicii scornite de ei la eventualele alegeri anticipate din Moldova: "Noi avem sovietul nostru suprem şi nu ne supunem deciziilor autorităţilor de la Chişinău,"- declară cu impertinenţă agenţiei BASA-press A. Caraman, omologul lui Al Gore din stânga Nistrului.

(continuare în pag.18)

Crăciun IONESCU

De la apartheid spre libertate și reconciliere

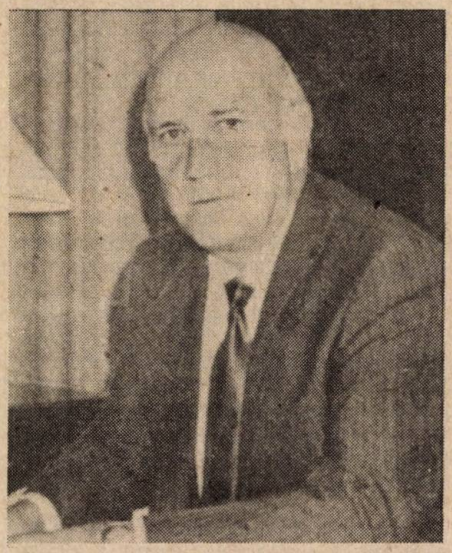

Frederik de Klerk, preşedintele Republicii Africa de Sud

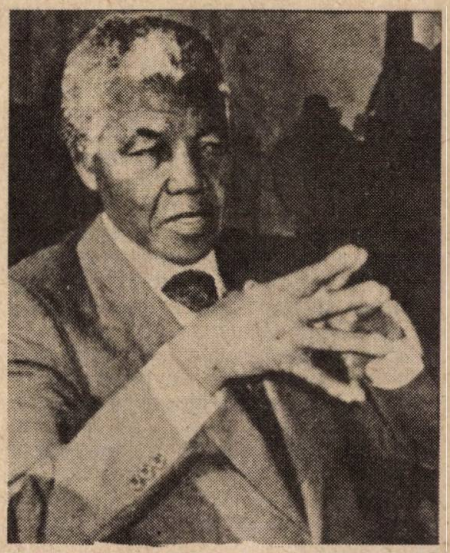

Nelson Mandela, liderul Congresului Naţional African

- *Semnele schimbărilor: Regina frumuseţii '93 - o negresă*
- *Pe firul sângeroaselor războaie etnice*
- *Primii paşi spre desfiinţarea unui sistem anacronic*
- *Urmaşii burilor visează un bantustan al albilor*
- *"Divide şi stăpâneşte" sau tragedia populaţiei de culoare*

Săptămâna trecută, Jacqui Mofokeng, o tânără negresă, a cucerit titlul de Miss Africa de Sud, urmând să reprezinte această ţară la concursul mondial de frumuseţe ce se va desfăura, în noiembrie, la Sun-City. Performanţa frumoasei manechin din Soweto, marele oraş al negrilor sud-africani, prezintă o semnificaţie cu totul deosebită în contextul relaţiilor interetnice actuale, acolo unde o sălbatică segregaţie rasială, impusă de guvernarea secular a minorităţii albe, făcea imposibilă, cu numai câţiva ani înainte, o astfel de alegere.

Africa de Sud, ţara cea mai dezvoltată din punct de vedere economic de pe întregul continent negru, cu bogăţii naturale de excepţie, păşeşte acum pe un drum nou, de la vechea politică de apartheid, care marginaliza majoritatea de culoare a populaţiei ţării, spre libertate şi reconciliere între etnii, într-un stat ce se doreşte să fie guvernat după principii democratice, respectând întru-totul drepturile elementare ale omului. Schimbările de esenţă din această ţară întâmpină însă numeroase obstacole, atât datorită împotrivirii unei importante părţi a minorităţii albe, care formează 13,5 la sută din totalul populaţiei, cât şi din cauza confruntărilor sângeroase pe fondul unor tradiţii tribale, între principale etnii ale băştinaşilor negri - xhosa şi zulu, încurajate de interesele străine, ale celor ce doresc menţinerea vechilor rânduieli segregaţioniste.

Jan van Riebeek şi Frederik W. de Klerk - două jaloane ale unei istorii controversate

Sudul Africii a fost locuit din cele mai vechi timpuri de boşimani şi hotentoţi, populaţie aflată pe o treaptă inferioară de civilizaţie. Transhumanţa triburilor bantu din regiunea fluviului Zambezi, petrecută pe parcursul secolelor X- XVI şi asimilarea autohtonilor întâlniţi în cale, a pus bazele unui mod de viaţă mai avansat conducând, pe parcurs, la organizarea primelor formaţiuni statele ale negrilor din această parte a continentului african. Europenii îşi fac apariţia spre sfârşitul secolului al XV-lea, când navigatorul portughez Bartolomeo Diaz atinge capul Bunei Speranţe în călătoria sa în jurul Africii. Dar ei se vor stabilii aici de abia un secol şi jumătate mai târziu. În 1652, Jan van Riebeek întemeiază, în numele companiei olandeze a Indiilor Orientale, viitorul oraş Kaapstad (Cape Town) punând bazele colonizării europene a Africii de Sud. Aici încep să se stabilească, în secolul următor, protestanţi olandezi şi germani, precum şi hughenoţi francezi, izgoniţi din Europa de persecuţiile religioase, care vor fi cunoscuţi ulterior sub numele generic de buri.

În 1806, Colonia Capului este ocupată de Marea Britanie. Măsurile administrative discrimantorii vor forţa pe buri să emigreze spre Nord, în 1836, întemeind, trei ani mai târziu, după înfrângerea rezistenţei triburilor zuluse, statul Natal, în zona învecinată Oceanului Indian. Ei vor fi determi-

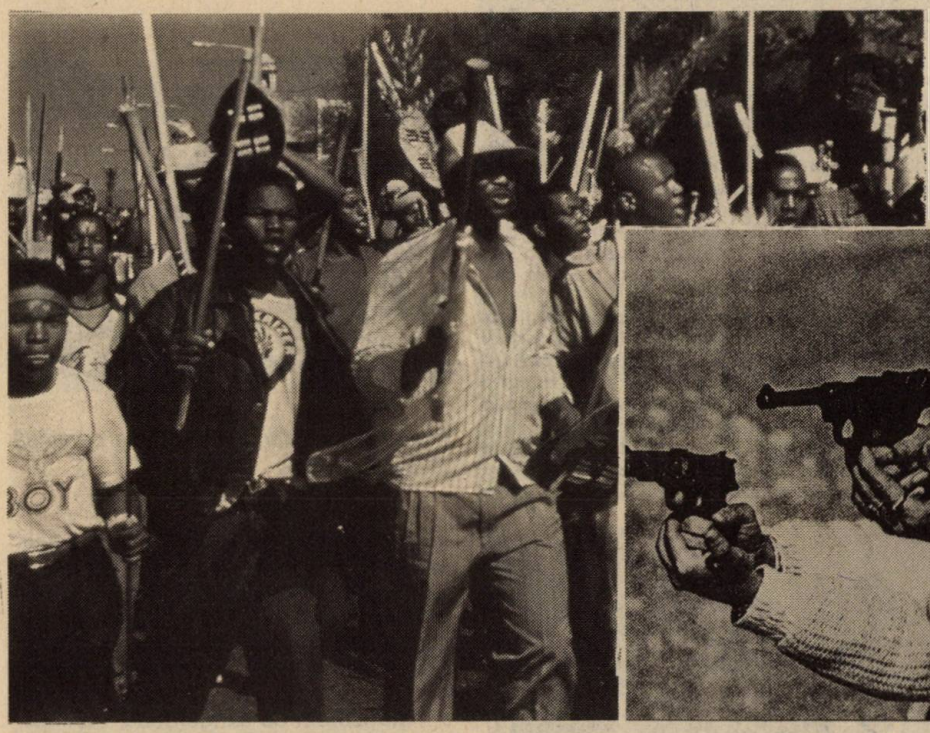

Manifestaţie a partizanilor grupării zuluse, Partidul Libertăţii Inkhata

Femei afrikaanere participante la şedinţa de tragere

naţi, în scurt timp, la o nouă migrare, spre nord-vest, ca urmare a anexării Natalului, în 1843, de către britanici. Burii vor întemeia, în 1852 şi 1854, alte două state proprii, republicile Transval şi Orange. Urmează, la sfârşitul secolului, un război necruţător între Marea Britanie şi republicile bure, încheiat cu un bilanţ îngrozitor. Pe parcursul celor trei ani de confruntări (1899-1902), circa 20 000 de buri şi-au pierdut viaţa, fie pe câmpurile de luptă, fie în lagărele de concentrare britanice, o bună parte fiind femei şi copii.

După înfrângerea oricărei rezistenţe a burilor, coroana britanică se împodobeşte cu un nou dominion, înfiinţând, în 1910, Uniunea Sud-Africană formată din Colonia Capului, Natal, Orange şi Transval. Un sfert de veac mai târziu, dominionul devine stat independent, în cadrul Commonwealth-ului din care se va retrage definitiv în 1961, luând denumirea de Republica Africii de Sud.

Urmaşii burilor, afrikaanerii, ajunşi la putere, vor înăspri segregaţia rasială într-un stat care numără astăzi 38 milioane locuitori, din care doar 5 milioane sunt albi. Politica de apartheid (denumire din limba afrikaans semnificând segregaţie) a întâmpinat pe parcurs atât rezistenţa îndârjită a populaţiei de culoare, cât şi oprobriul internaţional, ONU adoptând o serie de sancţiuni împotriva administraţiei rasiste a albilor, ceea ce a condus la izolarea Republicii Africa de Sud pe plan mondial, o bună bucată de timp.

Omul politic providenţial care şi-a propus să scoată ţara din carantina internaţională, schimbându-i structurile anacronice şi îndreptând-o spre o reconciliere interetnică, este actualul preşedinte al Africii de Sud, Frederik W. de Klerk, în vârstă de 57 de ani, lider al Partidului Naţional, cu aderenţă îndeosebi în rândurile afrikaanerilor, urmaşii coloniştilor buri. Începând din 1991, sistemul apartheid a fost abolit de jure, fiind eliberaţi pe rând liderii politici ai populaţiei de culoare în frunte cu Nelson Mandela, conducătorul puternicei organizaţii a negrilor, Congresul Naţional African, după o detenţie de peste un sfert de secol. Astăzi, Nelson Mandela, în vârstă de 75 de ani, este principalul interlocutor al preşedintelui Frederik de Klerk în procesul de construire al statului multinaţional sud-african.

La 26 iulie, grupărilor politice angajate pe calea reformării politice a ţării le-a fost prezentat proiectul primei Constituţii sud-africane după abolirea apartheidului, care urmează să pună capăt celor 350 de ani ai dominaţiei albe. Textul noii Constituţii va trebui să fie aprobat, cu o majoritate de două treimi, de o Adunare Naţională şi un Senat desemnate prin reprezentare proporţională, alegerile fiind programate să se desfăşoare în cursul anului viitor.

Negocierile de la World Trade Center, de lângă Johannesburg, au demarat în condiţii nu prea propice, fiind boicotate de la început de grupările conservatoare atât ale albilor, cât şi ale negrilor. În acelaşi timp, confruntările sângeroase dintre partizanii grupărilor negrilor zulu şi xhosa - Partidul Libertăţii Inkhata şi Congresul Naţional African - cât şi între aceştia din urmă şi extremiştii albi au continuat după ce, numai în luna iulie, de pe urma violenţei politice fuseseră înregistraţi 581 de morţi. Recentul masacru comis de zuluşi înarmaţi în suburbia Tembisa, a Johannesburgului, a provocat moartea a peste 30 de oameni, la scurt timp de la masacrarea de către un comando extremist a 11 persoane, majoritatea albi, într-o biserică din Cape Town, atentatorii deschizând foc de armă automată împotriva unei mulţimi de o mie de credincioşi adunată, în locul de cult respectiv, la o slujbă religioasă obişnuită.

O nouă Bosnie în sudul continentului african?

Eugene Terre Blanche, fermier din Coligny, o mică aşezare afrikaaneră, situată în câmpia Transvalului, la 160 km vest de Johannesburg, este întemeietorul unei organizaţii extremiste a albilor, de sorginte fascistă, bărbosul ei lider considerându-se întruparea lui Hitler în sudul Africii, deşi ca înfăţişare şi uniformă seamănă mai mult cu Fidel Castro, decât cu dictatorul nazist.

Mărşăluind sub flamuri asemănătoare cu cele ale naţional- socialiştilor hitlerişti, împodobite cu un fel de zvastică cu trei braţe într-un cerc alb pe fond roşu, aceşti "cavaleri ai Apocalipsului" refac imaginea batalioanelor SA din Germania anilor '30. Lozinca de bază a grupării extremiste numită "Mişcarea de rezistenţă afrikaaneră" (AWB) este "Kill the Kafir" (Ucideţi pe împuţiţii de negri). Bandele sale înarmate au pe conştiinţă moartea a numeroşi negri asasinaţi cu sălbăticie de acest nou Ku-Klux-Klan de obedienţă nazistă.

Dar AWB nu este singura grupare de extremă dreaptă a albilor din Africa de Sud. Cu mult mai multă audienţă se bucură Volksfront (Frontul Poporului) înfiinţat recent de un grup de foşti ofiţeri superiori ai armatei sud-africane, care au

REPUBLICA AFRICA DE SUD

Situată în extremitatea sudică a continentului african, având frontieră Namibia, Botswana, Zimbabwe, Mozambic, Swaziland.

Statul Leshoto constituie o enclavă în sudestul ţării.

Suprafaţă: 1221 037 kmp

Populaţie: 38 milioane de locuitori, dintre care 8,5 milioane negri zulu, 7 milioane negri xhosa, 13 milioane alte etnii de culoare, 3 milioane afrikaaneri, 2 milioane anglofoni, 3,3 milioane metişi şi un milion indieni şi alţi asiatici

Capitale: Pretoria- sediul guvernului. Cape Town (Kaapstadt) - sediul parlamentului

Oraşe principale: Johannesburg, Durban, Soweto, Port Elisabeth

Limbi oficiale: engleza şi afrikaans (evoluţia independentă a olandezei vorbită de primii coloniştii, influenţată de engleză şi limbile bantu şi hotentotă. Din 1875 începe să fie folosită şi în scris iar din 1925 este recunoscută alături de engleză, ca limbă oficială a statului)

Resurse naturale: Primele locuri în lume la mangan, crom, vanadiu, aur, platină, diamante, uraniu, stibiu, azbest.

reuşit să adune în jurul lor o multitudine de organizaţii politice (printre care partidul conservator), sindicale şi culturale. Ei preconizează, ca de altfel şi Eugene Terre Blanche, crearea unui stat afrikaaner separat, un fel de "bantustan" alb, în frontiere determinate prin negocieri sau război, în care negrii să fie excluşi. Promotorii acestei idei se bazează pe populaţia albă înarmată (peste un milion de autorizaţii de portarmă au fost eliberate în ultimul timp de autorităţi, dar există mari cantităţi de arme în depozite clandestine) considerând că în orice moment poate fi pusă pe picior o armată segregaţionistă cu un efectiv de o jumătate milion de oameni.

Cum însă şi negrii dispun de formaţiuni de luptă organizate, contrabanda de arme din Mozambic şi Angola fiind în floare, extremiştii de culoare agitând la rândul lor sloganuri înfricoşatoare de genul "Kill the farmer, kill the boer" (Ucide-l pe fermier, ucide-l pe bur) germenii unui război civil interetnic, asemănător celui din Bosnia, pot provoca în viitor o confruntare armată extrem de sângeroasă, cu implicaţii asupra întregului continent african.

Incidentele violente interetnice continuă să facă victime

Comandou al extremiştilor afrikaaneri, antrenându-se pentru acţiuni împotriva populaţiei de culoare

Populaţia de culoare foloseşte, adeseori, manifestaţii paşnice în sprijinul revendicărilor ei

Cui serveşte duşmănia tribală

Deocamdată, un război civil este deja în curs de desfăşurare între principalele etnii ale populaţiei negre care a făcut până în prezent mii de victime.

Mangosuthu Buthelezi, şeful unui trib grupând peste 8 milioane de zuluşi, descinzând în linie directă din regii vechiului stat al acestei populaţii, în vârstă de 65 de ani, şi-a început cariera politică în rândurile Congresului Naţional African (ANC), organizaţie cu orientare de stânga. Ulterior el a luat conducerea partidului conservator al "Libertăţii Inkatha" care coopera strâns cu regimul rasist de la Pretoria, devenind inamicul de moarte al foştilor săi tovarăşi din ANC.

Formaţiunile înarmate ale celor două mari partide africane cu clientelă politică din rândurile populaţiei zulu şi xhosa, atacă reciproc manifestaţiile partizanilor lor şi chiar cartierele acestora spre satisfacţia rasiştilor albi care au făcut întotdeauna tot ce le-a stat în putinţă pentru a-i instiga pe negrii, unii împotriva altora. Acesta constituie atuul principal al conservatorilor afrikaaneri, care ar dori să reînvie apartheidul şi să continue astfel stăpânirea albă.

Crearea unui stat modern sud-african, în care întreaga populaţie să se poată bucura de drepturi egale, este condiţionată, în primul rând, de încetarea conflictelor de ordin tribal care continuă să constituie piedica majoră în calea dezvoltării normale a procesului general spre libertate şi reconciliere, după secole de asuprire şi segregaţie rasială.